

Begroting 2024

gemeente Renkum

Inhoudsopgave

Voorwoord college van Burgemeester & Wethouders.....	3
De begroting in één oogopslag	4
Leeswijzer	8
Deel I Beleidsbegroting	11
01 Samenleving	13
02 Omgeving	36
03 Organisatie	69
Paragrafen	79
1. Lokale heffingen	80
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	90
3. Onderhoud kapitaalgoederen	102
4. Financiering	110
5. Bedrijfsvoering	114
6. Verbonden partijen	121
7. Grondbeleid	142
8. Openbaarheidsparagraaf.....	143
Deel II Financiële begroting	145

Voorwoord college van Burgemeester & Wethouders

Voor u ligt de programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027. Ook voor de komende periode maken we keuzes voor een sociale, groene gemeente Renkum die dichtbij inwoners staat. Waarin iedereen mee kan doen, we een gemeente zijn voor iedereen. Waarin we samen met de samenleving en onze partners in de regio werken aan de maatschappelijke opgaven van morgen.

Financiële vooruitzichten

We bieden deze begroting aan in een bijzondere context. Voor 2024 en 2025 krijgen we de begroting sluitend, waarbij we voor 2024 een incidentele investering doen uit onze vrije algemene reserve. De Tweede Kamerverkiezingen in november 2023 en de vorming van een nieuw kabinet bepalen voor een groot deel hoe omgegaan wordt met de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Daarnaast betekenen nieuwe verkiezingen ook dat een aantal besluiten vanuit het Rijk later komen. Deze onzekere context betekent dat we goed moeten nadenken over onze eigen investeringen.

Ook is op dit moment onduidelijk hoe 2026 en 2027 eruit zien. Of het Ravijnjaar daadwerkelijk een ravijnjaar wordt. Wij gaan, samen met alle andere gemeenten, uit van passende afspraken waarin gemeenten in staat worden gestelde ambities te realiseren en uitvoering dichtbij inwoners, ondernemers en organisaties te blijven leveren. Om met onze partners bij te kunnen dragen aan bestaanszekerheid en een groene, duurzame omgeving. Vanuit betrouwbaarheid en nabijheid. Daar horen voldoende financiële middelen bij.

Bestuurlijke toekomst

In november 2023 neemt uw raad een besluit over de verdere uitwerking van het toekomstscenario van de gemeente Renkum. Afhankelijk van uw besluit stelt het college zich voor dat in de opmaat naar de begroting 2025 en verder, gemeenteraad, college, ambtelijke organisatie en inwoners samen een discussie voeren om ambities en middelen en capaciteit in overeenstemming te brengen. We zien daarin een kans om inwoners stevig te betrekken, bijvoorbeeld met een burgerberaad.

Verschil maken

Wij willen het verschil blijven maken voor onze inwoners, ondanks de onzekerheden om ons heen. Zo streven we naar klimaatneutraliteit en méér biodiversiteit, sterke dorpen met een stevig verenigingsleven, de bouw van voldoende betaalbare woningen, die bovendien goed bereikbaar zijn, en bestaanszekerheid voor onze inwoners.

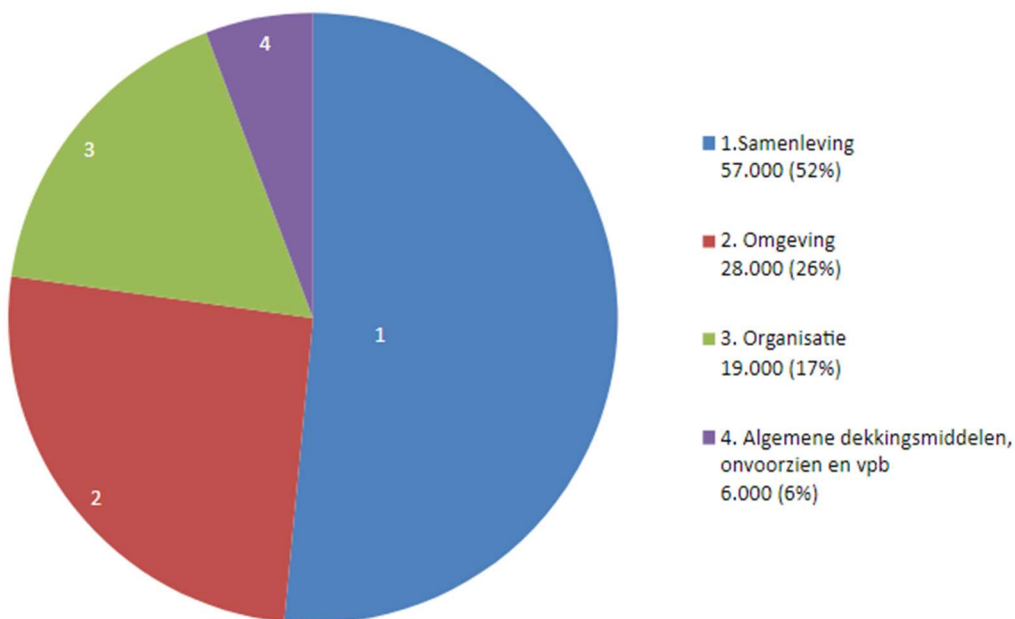
We wensen u een goede besluitvorming toe.

De begroting in één oogopslag

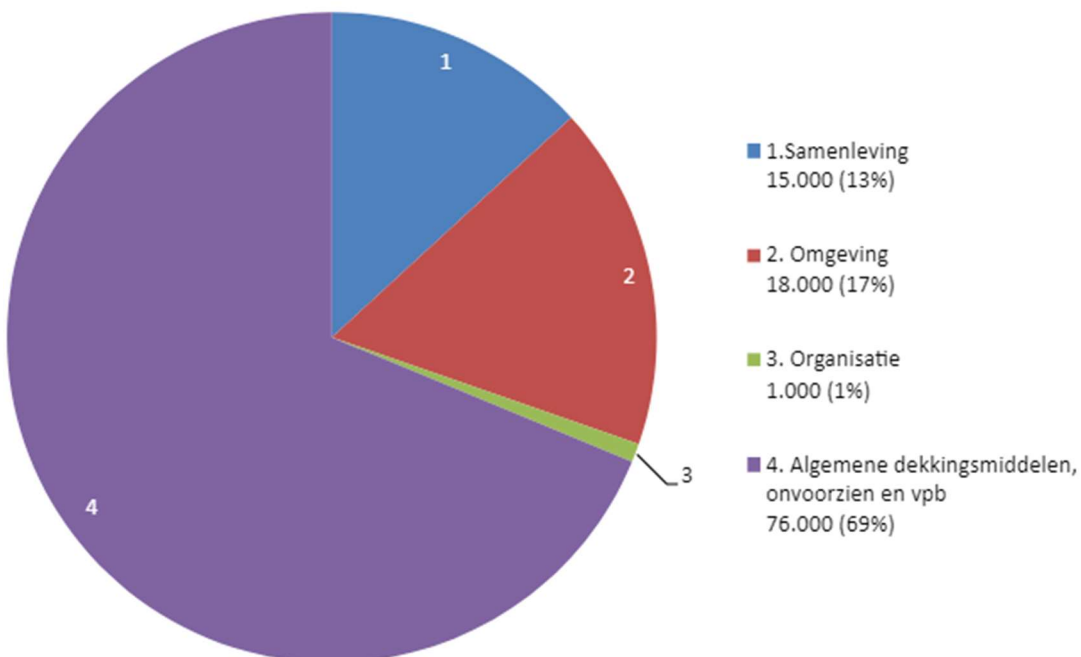
Wat gaat dat kosten?

De gemeente heeft veel taken en verplichtingen. De gemeente Renkum heeft deze onderverdeeld in zeven aandachtsgebieden, de zogenaamde programma's. Daarnaast kennen we de zogenaamde "algemene dekkingsmiddelen". In totaal gaat ongeveer € 111.000.000 in om. In de grafieken staat de verdeling van deze gelden over de begrotingsonderdelen.

Verdeling lasten (bedragen x € 1.000)

Verdeling baten (bedragen x € 1.000)

<i>bedragen x € 1.000</i>	lasten in €	lasten in percentage
1. Samenleving	57.000	52%
2. Omgeving	28.000	25%
3. Organisatie	19.000	17%
4. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vennootschapsbelasting	6.000	6%

<i>bedragen x € 1.000</i>	baten in €	baten in percentage
1. Samenleving	15.000	13%
2. Omgeving	18.000	17%
3. Organisatie	1.000	1%
4. Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vennootschapsbelasting	76.000	69%

Wat gaat u daarvoor betalen?

Wat zijn de tarieven?

In de tabel staan de voorlopige tarieven voor de belangrijkste belastingen en heffingen. Voorlopige tarieven want in december 2023 stelt de gemeenteraad de definitieve tarieven vast. Meer informatie over de berekening van de tarieven kunt u lezen in de paragraaf 'Lokale Heffingen' in deze begroting. Ter vergelijking zijn de tarieven van 2023 ook in de tabel opgenomen.

Tarieven gemeentelijke belastingen en heffingen	2024 voorlopig	2023
OZB <i>(tarief in % van de waarde onroerend goed)</i>		
Eigenaar woning	0,1114	0,0984
Eigenaar niet-woning	0,4307	0,3502
Gebruiker niet-woning	0,3371	0,2688
Rioolheffing		
Woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	149,77	140,32
Gebruiker, 1 persoon	94,34	88,39
Gebruiker, 2 personen	188,68	176,78
Gebruiker, 3 of meer personen	283,02	265,17
Niet-woning		
Eigenaar, per aansluiting per jaar	462,79	433,61
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	252,36	236,45

Tarieven gemeentelijke belastingen en heffingen	2024 voorlopig	2023
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishouden	259,96	261,26
Tweepersoonshuishouden	294,90	296,40
Drie- of meerpersoonshuishouden	330,77	332,47
Hondenbelasting		
Een hond	38,10	57,20
Tweede hond	63,60	95,40
Derde en volgende hond	89,10	133,60
Toeristenbelasting		
Verblijf met overnachting	2,50	2,40
Verblijf in eigen verblijfsmiddel	1,40	1,30

Wat betekent dit voor een huishouden in onze gemeente?

Om u een idee te geven van wat u in 2024 aan de gemeente gaat betalen, vergeleken met 2023, hebben wij een voorbeeldberekening gemaakt met twee huishoudens, namelijk:

- A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 429.500 in 2024 en € 394.000 in 2023 (gemiddelde gemeente Renkum);
- B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt.

Deze huishoudens hebben te maken met de volgende lasten:

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

Bedragen in euro's	2024	2023
Onroerend zaakbelasting, eigenaar	478,46	434,19
Eenmalige verlaging OZB	0,00	-46,49
Afvalstoffenheffing	330,77	332,47
Rioolheffing	432,79	405,49
Totaal	1.242,02	1.125,66
Mutatie t.o.v. vorig jaar excl. eenmalige verlaging	5,96%	
Mutatie t.o.v. vorig jaar incl. eenmalige verlaging	10,34%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

Bedragen in euro's	2024	2023
Afvalstoffenheffing	330,77	332,47
Rioolheffing	283,02	265,17
Totaal	613,79	597,64
Mutatie t.o.v. vorig jaar	2,70%	

De tarieven OZB en Rioolheffing stijgen ten opzichte van die in 2023. De inflatie speelt hierin een grote rol.

Verder stijgt de OZB omdat we gekort worden in de algemene uitkering, doordat onze WOZ ontwikkeling hoger ligt dan de landelijke ontwikkeling. Daarnaast zijn de tarieven voor 2023 eenmalig verlaagd, waardoor de vergelijking met 2023 een vertekend beeld geeft.

De afvalstoffenheffing laat een lichte daling zien.

Voor een eigenaar van een gemiddelde woning stijgt de totale lastendruk ten opzichte van 2023 met 5,96% wanneer we geen rekening houden met de eenmalige OZB verlaging in 2023. Ten opzichte van de belastingdruk inclusief de eenmalige verlaging van de OZB is sprake van een stijging van 10,34%.

Voor een huurder stijgt de totale lastendruk met 2,70%.

Leeswijzer

In deze leeswijzer zal eerst kort worden ingaan op de achtergronden van deze begroting. Vervolgens komt de opbouw van deze begroting aan de orde.

Achtergronden

Wet dualisering gemeentebestuur

In de Wet dualisering gemeentebestuur is de rolverdeling tussen raad en college nader uitgewerkt. Daarbij moet de raad zich met name richten op zijn functie als volksvertegenwoordiger. De belangrijkste taken van de raad bestaan uit *kaderstellen* en *controleren*. Het college houdt zich bezig met de *uitvoering* van het beleid en het afleggen van *verantwoording* hierover. De begroting is wellicht het belangrijkste *kaderstellende document*.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

In artikel 186 van de Gemeentewet is opgenomen dat “de begroting, de begrotingswijzigingen, de meerjarenraming, het jaarverslag en de jaarrekening voldoen aan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te geven regels”. Vanaf het begrotingsjaar 2004 is deze “algemene maatregel van bestuur” het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De voorliggende begroting voldoet aan de gestelde eisen in het BBV.

Programmabegroting

Deze begroting is toegespitst op de ondersteuning van de duale functies van de raad. Dit betekent dat de raad met deze begroting de kaders stelt voor het door het college uit te voeren beleid voor het komende begrotingsjaar. Deze kaders kunnen vervolgens worden gebruikt voor de controle op de uitvoering van dit beleid. Het college legt verantwoording af over het gevoerde beleid in de tussentijdse rapportages en de jaarstukken (de planning- en controlcyclus).

Planning- en controlcyclus (P&C-cyclus)

In het Collegeperspectief 2022 is het beleidskader geformuleerd voor deze raadsperiode. Vervolgens is in 2022, op basis van het Collegeperspectief en andere relevante ontwikkelingen, de Perspectiefnota 2022-2026 opgesteld. Daarbij zijn de voornemens uit het Collegeperspectief geprioriteerd, gefaseerd en voorzien van financiële consequenties. Elk jaar wordt de perspectiefnota geactualiseerd met recente ontwikkelingen. Zodat de raad kaders kan meegeven aan het college bij het opstellen van de begroting voor het komende jaar.

Dit jaar hebben wij een Perspectiefbrief opgesteld in plaats van een Perspectiefnota. Helaas hebben wij – zoals zoveel gemeenten – nog steeds te maken met een onzekere financiële situatie. Gezien deze onzekerheid, staan wij terughoudend tegenover nieuwe structurele uitgaven. Daar staat tegenover dat we op dit moment nog geen voorstellen willen voorleggen die structureel ingrijpen op het bestaande voorzieningenniveau. Met de raadsbehandeling van de Perspectiefbrief heeft de raad kaders meegegeven aan het college. Deze kaders zijn leidend geweest bij het opstellen van deze begroting.

Verder is in deze begroting rekening gehouden met de financiële uitkomsten van de Voorjaarsnota 2023 en Najaarsnota 2023.

Met het vaststellen van deze begroting door de raad geeft de raad de opdracht aan het college om binnen deze kaders de uitvoering van de genoemde beleidsvoornemens ter hand te nemen. Vervolgens legt het college in de tussentijdse rapportages (voor-/ najaarsnota) en de jaarstukken verantwoording af over het gevoerde beleid.

Indeling

De indeling van deze begroting is conform de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Dit houdt in dat de begroting bestaat uit twee delen, namelijk de *beleidsbegroting* in deel I en de *financiële begroting* in deel II.

In de *beleidsbegroting* is per programma's aangegeven wat we binnen de gemeente willen bereiken, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en wat daarvan de kosten zijn. Daarnaast staan in de paragrafen de beleidslijnen geformuleerd die doorwerken in meerdere programma's. Hierdoor ontstaat een dwarsdoorsnede van de begroting.

In de *financiële begroting* worden de financiële consequenties van het voorgenomen beleid op een rij gezet inclusief de afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar. Tevens komt daar de financiële positie van onze gemeente aan de orde.

In de bijlagen vindt u tot slot een aantal gedetailleerde overzichten met betrekking tot hetgeen in de beleidsbegroting en de financiële begroting is gemeld.

In schema betekent dit dat de begroting als volgt is opgebouwd:

Deel I Beleidsbegroting

Opbouw beleidsbegroting

In de beleidsbegroting zijn het programmaplan en de paragrafen opgenomen. Het programmaplan bestaat uit drie programma's en een wettelijk verplicht onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Programmaplan: Programma's

Programmaplan: Algemene dekkingsmiddelen

Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien gaat in op de inkomstenbronnen die er zijn om de uitgaven van de programma's te bekostigen. Het gaat daarbij alleen om algemene inkomsten. Inkomsten die zijn toe te wijzen aan een programma zijn bij de baten van het betreffende programma verantwoord. Daarnaast gaat het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien in op de ruimte die binnen de begroting is vrijgemaakt voor onvoorzien uitgaven.

Paragrafen

In de paragrafen wordt een dwarsdoorsnede van de begroting gegeven voor wat betreft de beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Dit betekent dat hier algemene beleidsregels worden geformuleerd die doorwerken in verschillende programma's. Het is dan ook mogelijk dat er doublures ontstaan met hetgeen gemeld is in de programma's zelf. Paragrafen die verplicht moeten worden opgenomen zijn (1 t/m 7 volgens het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)):

1. lokale heffingen;
2. weerstandsvermogen;
3. onderhoud kapitaalgoederen;
4. financiering;
5. bedrijfsvoering;
6. verbonden partijen;
7. grondbeleid;
8. openbaarheidsparagraaf.

01 Samenleving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

De gemeente Renkum staat voor een *samenleving* waarin *iedereen* moet kunnen deelnemen. We sturen op het vergroten van gelijke kansen, het versterken van bestaanszekerheid, het tegengaan van armoede, het verbeteren van gezondheid. We faciliteren, ondersteunen en ontwikkelen daarom zeer gericht, zonder dat er nieuwe ongelijkheid ontstaat.

We werken samen met inwoners, ondernemers, professionele en vrijwilligers organisaties. Dat doen we dorpsgericht omdat ieder dorp zijn eigen specifieke kenmerken heeft. In 2024 starten we met het eerste integraal werkende dorpssteam. Het doel is om vanaf 2025 in alle dorpen een integraal werkend dorpssteam te hebben. Daarbij leggen we ook zoveel mogelijk lijntjes tussen het ruimtelijk- en het sociaal domein.

We streven ernaar dat al onze inwoners een hoge mate van welzijn ervaren in hun buurt. Dat vraagt om een sterke sociale basis. We werken met elkaar aan meer sociale samenhang, aan ontmoeting, aan het tegengaan van eenzaamheid. Maar ook de omgeving vraagt om aandacht, de leefbare buurten die schoon, groen en opgeruimd zijn, zodat ook deze bijdragen aan langer gezond leven.

We staan met elkaar voor grote (verander)opgaven waarvoor wij verantwoordelijk zijn. De jeugdzorg die op basis van de hervormingsagenda van ons vraagt om meer nabij zorg te organiseren integraal samenhangend rondom het hele huishouden. Daarbij moeten wij als gemeente ook meer zelf aan ondersteuning kunnen bieden. We gaan ook meer collectieve voorzieningen nodig hebben als de jeugdzorgplicht wettelijk wordt beperkt: de vraag verdwijnt daarmee niet. Het beschermd wonen vraagt van ons een andere lokale en regionale aanpak, die we met elkaar moeten afstemmen. Ook de toestroom van mensen die have en goed hebben moeten achterlaten onder druk van onveiligheid zal de komende jaren niet afnemen. Daarbij komt dat we niet mogen verwachten dat ons financieel kader meer ruimte zal gaan bieden.

Kortom, we zijn en blijven in ontwikkeling, blijven alert om samen met alle belanghebbenden te werken aan een duurzame samenleving waar voor iedereen plaats is.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	52.598	62.269	56.901	54.388	52.604	52.615
Baten	13.469	16.805	14.538	14.340	12.776	13.206
Saldo van baten en lasten	-39.129	-45.464	-42.363	-40.048	-39.829	-39.409
Mutatie reserve	-199	850	-148	-1.975	-261	-630
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-39.328	-44.614	-42.511	-42.023	-40.090	-40.039

1A Collectieve voorzieningen

Doel

We stimuleren inwoners om met behulp van hun eigen netwerk zo zelfstandig mogelijk te participeren in de samenleving. Wanneer dit niet lukt zorgen we dat er (tijdelijk) voorzieningen beschikbaar zijn. Waar mogelijk bieden we collectieve voorzieningen in plaats van (kostbaar) maatwerk. Welzijnsorganisatie Renkum voor Elkaar heeft een belangrijke rol in het invullen van deze voorzieningen.

Reguliere activiteiten

Renkum voor Elkaar (RvE) is een netwerkorganisatie met het Huis van Renkum en Stimenz. RvE is dorpsgericht. RvE is dynamisch verbonden met het maatschappelijk veld om onze inwoners individuele en collectieve ondersteuning te bieden. Vragen buiten de inzet van maatwerkvoorzieningen kunnen door RvE worden opgevangen. Inwoners worden door Renkum voor Elkaar ondersteund in het optimaal benutten van het sociale netwerk en informele hulp. Renkum voor Elkaar werkt langs 5 ontwikkelingslijnen van SAMEN STERK voor:

- een goede buurt
- passende ondersteuning,
- opgroeien
- langer thuis wonen
- vrijwilligers

Specifieke activiteiten 2024

Vernieuwing constructie Renkum voor Elkaar

In 2024 werken we - als vervolg op 2023 - verder aan het versterken van de opdrachtgever-opdrachtnemer rol met Renkum voor Elkaar. Hierbij houden we tevens rekening met verschillende ontwikkelingen die er spelen (denk aan de hervormingsagenda, instroom nieuwkomers, dorpsgericht werken etc.). In 2024 werken we toe naar een juridisch construct dat hierbij past.

Versterken bestaande ontmoetingsplekken

In 2023 hebben we samen met diverse ontmoetingspartners een traject doorlopen op ontmoeting. Als vervolg hierop gaan we het ontmoetingsaanbod op de bestaande ontmoetingsplekken in 2024 verder versterken, bijvoorbeeld door het verruimen van inloopmomenten. Dit zijn we samen met onze ontmoetingspartners aan het concretiseren. Ook volgt er nog een financiële vertaling. We zullen voor de benodigde middelen bestaande middelen (zoals de brede SPUK) aanwenden. Daarnaast wordt er ingezet op een omvorming van maatwerk naar laagdrempelige ontmoeting, waarbij de middelen die eerder besteed werd aan maatwerk dan besteed kan worden aan ontmoeting.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2020	2021	2022	2023	Doel
Renkum voor Elkaar*:					
Aantal korte contacten gericht op informatie en advies	311	323	177		
Aantal ondersteuningsvragen	301	414	457		
Aantal casussen opgepakt door jeugd- en schoolmaatschappelijk werk	N.v.t.	30	68		toename 30% t.o.v. 0-meting 2021
NPO Renkum voor Elkaar					
Aantal bereikte kinderen per week in Renkum/Heelsum	N.v.t.	30	45		toename 25% t.o.v. 0-meting 2021
Aantal bereikte kinderen per week Doorwerth/Heveadorp	N.v.t.	15	45		toename 50% t.o.v. 0-meting 2021
Outcome					
Aantal unieke cliënten jeugd	1.100	1.070	1.040		
Aantal unieke cliënten WMO	1.632	1.685	1.677		

nb = (nog) niet bekend

* ingevulde getallen zijn afkomstig van de jaarrapportage Renkum voor Elkaar. Monitoring vindt jaarlijks plaats en worden weergegeven in jaarrapportages die Renkum voor Elkaar ons na afloop van een kalenderjaar aanbiedt.

** Bij een aantal indicatoren is "n.v.t." ingevuld. Dit komt doordat deze indicatoren in dat betreffende jaar nog niet gemeten werden.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wmo	Kadernota Sociaal Domein gemeente Renkum
Uitvoeringsbesluit Wmo	Wmo verordening gemeente Renkum
Jeugdwet	Besluit Wmo
	Verordening Jeugdhulp gemeente Renkum
	Besluit Jeugdhulp gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	1.318	1.787	1.884	1.840	1.840	1.840
Baten	40	18	18	18	18	18
Saldo van baten en lasten	-1.278	-1.769	-1.866	-1.822	-1.822	-1.822
Mutatie reserve	123	41				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.156	-1.728	-1.866	-1.822	-1.822	-1.822

1B Onderwijs

Doel

We streven een inclusieve wijze van leren en ontwikkelen na, waarmee we kansengelijkheid vergroten.

Reguliere activiteiten

- Vroegtijdig signaleren en remediëren van factoren die het onderwijs kunnen belemmeren
- Uitvoeren leerplicht door RBL vanuit preventie
- Inzet Sociaal Team bij Multi Disciplinair Overleg Leerlingen
- Bijdragen aan toekomst perspectief in samenspraak met Wmo, jeugdhulp en participatie en wonen
- Zorgen voor goede onderwijshuisvesting, uitvoering geven aan IHP
- Voor peuters met een leer- of ontwikkel achterstand toegang tot de kinderopvang met aandacht voor VVE, Boekstart, Boekstart in de kinderopvang, logopedie in de kinderopvang en basisonderwijs
- De peuterregeling voor peuters van ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag
- Aandacht voor en interesse voor lezen en het bevorderen van leesvaardigheid voor alle leeftijden waaronder ook Bibliotheek op school
- Kunst en cultuur binnenschools ontdekken en ervaren. Dit is van belang om in de toekomst invulling te geven aan de identiteit van de gemeente als Airborne en/of kunstenaarsgemeente. Scholen medeverantwoordelijk voor cultuureducatie met behoud van de combinatiefunctionaris om te ondersteunen en faciliteren.
- Volwasseneducatie (aanpak laaggeletterdheid, inzet Webgelden, Taalhuis, vroegtijdig schoolverlaters)
- Voor mensen met een laag opleidingsniveau (laaggeletterden) of nieuwkomers (na hun inburgering) blijft lokaal de toegang tot een onderwijs aanbod
- Ondersteunen LEA met ambtelijk secretaris
- Het maken van afspraken over een doorlopende leerlijn van kinderopvang naar basisschool
- Zomerschool voor kinderen in een kwetsbare (gezins)situatie, uitgevoerd door Renkum voor Elkaar

Specifieke activiteiten 2024

PM Voortzetten taalklassen

Samen met scholen zijn er taalklassen voor nieuwkomerskinderen die nog niet zo lang in Nederland zijn opgezet. In de taalklas wordt intensief taalonderwijs (NT2-onderwijs) gegeven.

Er zijn momenteel twee taalklassen in onze gemeente (bij de Bernulphusschool in Oosterbeek en bij de Atlas in Doorwerth). In 2024 zetten we de taalklassen samen met scholen voort en zorgen we samen met hen voor de bekostiging. Het is nog niet duidelijk wat de taalklassen in 2024 gaan kosten omdat dit onder andere afhankelijk is van het aantal leerlingen en de leerlingenbekostiging die scholen ontvangen. Wanneer meer bekend is over de kosten voor 2024 wordt dit later vermeld in de P&C-cyclus van 2024.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Indicator	Regio	2020	2021	2022	2023	Doel
Relatief verzuim (BBV)	Renkum	22	24	25	nb	
Relatief verzuim (BBV)	Nederland	20	20	24	nb	
Absoluut verzuim (BBV)	Renkum	4,4	3,8	2,2	nb	
Absoluut verzuim (BBV)	Nederland	2,7	2,7	4,2	nb	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Renkum	1,1	1,3	nb	nb	
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (BBV)	Nederland	1,7	1,9	nb	nb	

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet Primair op Onderwijs	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Renkum
Wet Voorgezet Onderwijs	Integraal Huisvestingsplan
Wet op de Expertise Centra	Nadere regels peuteropvang en voorschoolse educatie gemeente Renkum 2020
Wet Educatie en beroepsonderwijs	Regionaal Educatief plan WebGelden regio Arnhem
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen	Cultuur met Kwaliteit
Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie	Meer Muziek in de klas
Wet Kinderopvang	
Wet op onderwijstoezicht	
Besluit basisvoorwaarden voorschoolse educatie	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	3.957	4.208	3.868	4.407	3.975	4.027
Baten	1.008	953	694	3.243	719	718
Saldo van baten en lasten	-2.949	-3.254	-3.174	-1.164	-3.257	-3.309
Mutatie reserve	141	13	38	-2.079	59	63
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.808	-3.242	-3.136	-3.243	-3.197	-3.247

1C Sport en bewegen

Doel

We bieden onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. We zetten sport en bewegen als middel in om een bijdrage te leveren aan verschillende maatschappelijke doelen zoals ontmoeting, leefbaarheid, participatie en gezondheid.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering ambities Sport- en Bewegvisie als onderdeel ontwikkelagenda Sociaal Domein
- Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam
- Uitvoering Lokaal Sportakkoord
- Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (accommodaties en activiteiten)

Specifieke activiteiten 2024

Herinrichting en optimalisatie sportpark Wilhelmina

In samenwerking met SCW '23 komen we tot een voorlopig ontwerp voor herinrichting en optimalisatie van sportpark Wilhelmina. Op basis hiervan krijgt u in het eerste kwartaal een kosten- en dekkingsplan voorgelegd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
% Volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn	Renkum	57%		51%		>55%
% Volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn	Gelderland-Midden	54%		48%		
% Volwassenen lid van een sportclub of -vereniging	Renkum			33%		>35%
% Volwassenen lid van een sportclub of -vereniging	Gelderland-Midden			31%		
% kinderen 4-12 lid van sportclub of -vereniging	Renkum		83%			>80%
% kinderen 4-12 lid van sportclub of -	Gelderland-		76%			

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
vereniging	Midden					
% kinderen 4-12 jaar beweegt elke dag minstens 1 uur	Renkum		33%			>35%
% kinderen 4-12 jaar beweegt elke dag minstens 1 uur	Gelderland-Midden		30%			

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
N.v.t.	Sport- en bewegvisie
	Nationaal en Lokaal Sportakkoord
	Omgevingsvisie
	Kadernota Sociaal Domein en ontwikkelagenda Sociaal Domein

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	2.366	3.072	2.398	2.355	2.356	2.205
Baten	242	557	279	279	270	120
Saldo van baten en lasten	-2.124	-2.515	-2.119	-2.076	-2.086	-2.085
Mutatie reserve	-32	271	63	25	25	25
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.156	-2.244	-2.056	-2.051	-2.061	-2.060

1D Gezondheid

Doel

Vanuit onze (wettelijke) taken draagt de gemeente bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. Daarbij kiezen we nadrukkelijk voor een brede benadering die inwoners in staat stelt zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

Reguliere activiteiten

- Collectieve preventie
- Uitvoering van infectieziektebestrijding (GGD)
- Uitvoering van jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau, jeugdarts, prenatale zorg, verbonden met de Jeugdwet)
- Aandacht voor aspecten van Ouderengezondheidszorg (verbonden met de Wmo)
- Monitoren gezondheid jeugdigen, volwassenen, ouderen (GGD)
- Uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
- Verbinden gezondheid met het fysieke domein

Specifieke activiteiten 2024

Jeugdgezondheidszorg

Voor 2024 is de bekostiging Jeugdgezondheidszorg (JGZ) incidenteel verhoogd, vooruitlopend op de inrichting van toekomstbestendige JGZ. In de loop van 2024 komt de werkgroep toekomstbestendige JGZ met een advies op deze inrichting vanaf 2025 aan het bestuurlijk overleg publieke gezondheid (BOPG) en het Algemeen Bestuur van de VGGM (AB).

Toekomstbestendigheid betreft het borgen van de basis op orde, implementeren van nieuwe opdrachten die vanuit het rijk naar gemeenten komen (zoals aandacht voor mentale gezondheid en preventie suïcide), inspelen op effecten van de arbeidsmarkt en samenwerking met andere (gezondheids)partners, waarbij wordt gekeken naar het voorkomen van dubbelingen en naar het samen slimmer optrekken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2020	2021	2022	2023	Doel
Percentage volledig gevaccineerde zuigelingen	93.3%	91.4%	91.8%		
Bingedrinken (aantal 12-19 jarigen dat afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen alcohol per keer gedronken heeft)	-	-	nb		
Overgewicht 15+	-	-	nb		

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet publieke gezondheid	Regiovisie Publieke Gezondheidszorg Gelderland-Midden

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	1.037	1.548	1.734	1.717	1.630	1.415
Baten	-3	305	301	301	215	
Saldo van baten en lasten	-1.040	-1.242	-1.434	-1.416	-1.415	-1.415
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.040	-1.242	-1.434	-1.416	-1.415	-1.415

1E Zorg en Veiligheid

Doel

Wij zijn een gemeente met een sterke samenleving, waar veiligheid de norm is en misdaad niet loont. In onze samenleving is dan ook geen ruimte voor activiteiten die de samenleving ondermijnen. We zijn een veilige gemeente waar iedereen binnen de samenleving zich prettig en veilig voelt. Ook online, waar een steeds groter deel van ons leven zich afspeelt.

Vanuit de gemeente werken we samen met alle partners, inwoners en ondernemers aan veiligheid en leefbaarheid en maken in deze samenwerking ook de verbinding met zorg. We werken aan een integrale aanpak op het gebied van de lokale zorg en veiligheidssituatie waarbij de regierol bij de gemeente ligt.

Reguliere activiteiten

Sinds januari 2021 vormen de procesregisseurs zorg en veiligheid, de adviseurs veiligheid en de vergunningverleners, zorgverbinder, toezichthouders en handhavers één team. Hierdoor verbetert onder meer de samenwerking en kennisdeling. Dit draagt zowel bij aan de uitvoering van de reguliere en de specifieke activiteiten. Waar mogelijk werken we bij de uitvoering van de activiteiten nauw samen met onze ketenpartners.

- Trends en ontwikkelingen en signaleren en realiseren van de gestelde doelen in het integraal veiligheidsplan en deze in de veiligheidsdriehoek bespreken;
- Op orde houden van de crisisorganisatie;
- Procesregie over hoog-risico casuïstiek. Optimaal afgestemde zorg- en strafmaatregelen zodat risico's en overlast worden geminimaliseerd;
- Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid. De casuïstiek van de zorgverbinder neemt toe en het takenpakket is uitgebreid.
- Toezicht en (bestuurlijke) handhaving op de openbare orde en veiligheid, openbare ruimte, bossen en natuurgebieden, alcoholwet, hondenoverlast, flora en fauna, jeugdoverlast, binnen- en buitenstedelijk groen, parkeerproblematiek, gehoor geven aan oproepen van de meldkamer en afhandelen van meldingen die bij de gemeente zijn gedaan.
- Reguliere werkzaamheden die voortkomen uit de aanpak tegen ondermijning, zoals uitvoeren van bibob-onderzoek, lokaal ondermijningsoverleg en integrale controles.
- Afhandelen van en meedenken met vergunningsaanvragen (o.a. collectes, evenementen, standplaatsen en aanvragen o.b.v. de alcoholwet);
- Diverse activiteiten ten behoeve van de openbare orde en veiligheid, zoals beleidsvorming en werkzaamheden als gevolg van explosieven en vermisten uit WOII, huisuitzettingen (sinds 2021 een wettelijke taak voor de gemeente), periodieke afstemming met ketenpartners zoals brandweer en politie.

Specifieke activiteiten 2024

Pilot 'wijkggz' (wijk-geestelijke gezondheidszorg)

WijkGGZ is een pilot wordt getest of de inzet van de wijkGGZ (een expertiseteam ter ondersteuning van sociaal domein in de vorm van triage, consultatie en advies) leidt tot betere verbinding tussen sociaal domein en behandeling/zorgverzekeringswet. Hierdoor kan sneller de juiste zorg voor de inwoner worden aangeboden. Bovendien voorkomt de wijkGGZ het verkeerd inzetten van (dure) behandeling en begeleiding en zo ook wachtlijsten in de GGZ.

Pilot Regionale kenniswerkplaats

In de regionale samenwerkplaats staat het begrijpen van onbegrepen gedrag centraal. In de vorm van een proeftuin wordt onderzocht wat wel en wat niet werkt voor buurten en wijken.

Beleid gericht op aanpak jeugdoverlast ontwikkelen

Het ontwikkelde werkproces gericht op jeugdoverlast werpt zijn vruchten af. Het werken volgens deze processen leert dat er behoefte is aan beleid gericht op aanpak jeugdoverlast. Dit beleid wordt in 2024 opgesteld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Openbare orde en veiligheid

Enkele variabelen zijn opnieuw gedefinieerd, om de cijfers maximaal aan te laten sluiten bij de prioriteiten. Bij een herdefinitie zijn de cijfers van voorgaande jaren op basis van de nieuwe definitie in het overzicht opgenomen.

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
Drank- en drugoverlast meldingen	R	45	60	61	nb	< 50
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	R	0,8	0,67	0,99	nb	< 1
Winkeldiefstal (per 1.000 inw.; BBV)	NL	1,99	1,76	2,3	nb	-
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	R	2,2	2,1	1,1	nb	< 2
Diefstal uit woning (per 1.000 inw.; BBV)	NL	1,76	1,3	1,4	nb	-
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	R	4,3	3,1	3,7	nb	< 5
Geweldsmisdrijven (per 1.000 inw.; BBV)	NL	4,5	4,3	4,6	nb	-
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	R	5,1	6,7	4,9	nb	< 5
Vernielingen en beschadigingen (per 1.000 inw.) (BBV)	NL	6,2	6,1	6	nb	< 6
Meldingen cybercrime & gedigitaliseerde criminaliteit	R	244	245	151	nb	> 200
Signalen ondermijning (gemeente)*	R	-	11	2	nb	> 15

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
Ondermijning (politiecijfers)	R	40	35	48	nb	>45
Waarschuwing/ sluiting panden (wet Damocles)	R	1	6	6	nb	> 4
Meldingen van discriminatie	R	14	11	5	nb	> 10

* Tot 2020 werd het aantal signalen voor ondermijning niet geregistreerd.

** het aantal meldingen discriminatie is nog in concept. Vizier communiceert later dit jaar het definitieve aantal

Zorg en Veiligheid

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
% Jongeren met Jeugdbescherming (% van alle jongeren to 18 jaar) (%BBV)	R	1,4%	1,4	1,1	nb	> 1,4*
% Jongeren met Jeugdbescherming (% van alle jongeren to 18 jaar) (%BBV)	NL		1,2	1,2	nb	
% Jongeren met jeugdreclassering (aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar)	R	0,35	0,4	0,4	nb	> 0,4*
% Jongeren met jeugdreclassering (aandeel jongeren van 12 tot 23 jaar)	NL		0,3	0,3	nb	
aantal aanmeldingen bij zorgverbinders	R	nvt	nvt	nvt	nb	> 100
Jeugdoverlast (politiemeldingen)	R	120	182	128	nb	> 175**
Verwijzingen Halt (per 1.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	R	13	10	6	nb	>15
Verwijzingen Halt (per 1.000 inw. 12-17 jaar; BBV)	NL	11	8	8	nb	-
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	R	1	1	nb	nb	< 4
Jongeren met delict voor rechter (%; BBV)	NL	1	1	nb	nb	-

nb = (nog) niet beschikbaar

* De maatregel (jeugdbescherming, jeugdreclassering) is het gevolg van (een reeks) delict(en) die passend is en gericht is op voorkomen van recidive. Het streven is dan ook dat deze maatregelen ingezet worden indien van toepassing.

** Meer meldingen geeft beter inzicht in de problematiek. Daarom wordt (vooralsnog) een minimum-doelstelling.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving Openbare orde en veiligheid (integraal veiligheidsbeleid)	Gemeentelijk beleid
Gemeentewet	Integraal Veiligheidsplan 2023-2026
Politiewet	Algemeen Plaatselijke Verordening Renkum (APV)
Wet Veiligheidsregio's	Hennepconvenant/ beleidsregels Wet Damocles
Opiumwet	Hennepconvenant/ beleidsregels Wet Damocles
Wet BIBOB	Bibob beleid
Wet Publieke Gezondheid	
Diverse bevoegdheden van de burgemeester zijn gebaseerd op de gemeentewet of aanverwante wetgeving waar de bevoegdheid op is gestoeld.	
Wetgeving Bestuursopdracht 'Zorg en Veiligheid'	Gemeentelijk beleid
Jeugdwet	Kadernota transformatie sociaal domein
Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (WGA)	perspectiefnota
Wet verplichte GGZ	
Wmo	
Wet Verplichte Meldcode	
Wet Tijdelijk Huisverbod	
Wet aanpak woonoverlast	Beleidsregels Wet aanpak woonoverlast

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	6.116	8.240	7.028	4.575	4.576	4.513
Baten	2.342	4.124	2.678	175	175	115
Saldo van baten en lasten	-3.775	-4.116	-4.350	-4.400	-4.401	-4.398
Mutatie reserve	-15	15				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-3.790	-4.101	-4.350	-4.400	-4.401	-4.398

1F Integratie en participatie nieuwkomers

Doel

We bieden inburgeraars een passend inburgeringstraject en dragen zorg voor de begeleiding en de voortgang zodat zij zo snel mogelijk goed ingeburgerd en zelfredzaam zijn en kunnen participeren

Reguliere activiteiten

- Vanaf 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. De gemeente krijgt de regie over de gehele inburgering. Voor de huidige groep inburgeraars blijven de reguliere taken van kracht (ook na 1 januari 2022). Inburgeraars onder de huidige wetgeving worden gefaciliteerd vanuit de bevoegdheden van de ParticipatieWet.
- Wettelijke taakstelling voor huisvesting statushouders: Renkum biedt volgens een taakstelling die halfjaarlijks wordt vastgesteld door BZK woonruimte aan personen met een asielstatus. Over de realisatie heeft het sociaal team afspraken met Vivare voor de huisvesting en met VluchtelingenWerk over de maatschappelijke begeleiding .
- De wettelijke taak voor het aanbieden van Maatschappelijke begeleiding bij huisvesting en integratie beleggen wij via prestatie afspraken bij VluchtelingenWerk.
- Maatschappelijke participatie naast het taalaanbod. Consulente met een specialisatie voor de doelgroep statushouders dragen zorg voor participatieplaatsen die aansluiten bij het traject en de doelen van de statushouder.
- Verplicht Participatie VerklaringsTraject (PVT). De gemeente doet alle inburgeringsplichtigen een aanbod voor deelname aan het PVT binnen de door DUO gestelde termijn.
- Maatwerk in zorg voor gezondheid en onderwijs. Consulente zijn gespecialiseerd in culturele sensitiviteit en brengen dit indien noodzakelijk over naar andere betrokken zorg- en dienstverleners.
- Activering naar deelname sport en cultuur door consulente en maatschappelijk begeleiders.

Specifieke activiteiten 2024

Opzetten duale trajecten inburgering

Het aantal inburgeringsplichtigen stijgt. Daarmee stijgt ook het belang om inburgeraars vanaf het begin te laten participeren steeds meer. Dit is nodig om de bestaanszekerheid van de inburgeraars te vergroten en daarnaast is de groep statushouders een steeds groter gedeelte van het bijstandbestand.

In samenhang met re-integratie (onderdeel 1J. Inkomensvoorziening van de begroting) werken wij projectmatig aan talige werkervaringsplekken, opleiding en taal op de werkvloer.

Op deze manier kunnen inburgeraars het leren van de Nederlandse taal combineren met participeren. Dit is een belangrijk subdoel van de Wet inburgering 2021.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output	2020	2021	2022	2023
Huisvestingstaakstelling	22	45	36+9	87
Huisvestingen gerealiseerd	22	36	46	nb
Aantal statushouders in uitkering	115	101	101 (huishoudens) / 151 (unieke statushouders)	nb
Outcome				
Aantal statushouders uitgestroomd uit uitkering	28	10	5 (huishoudens) / 7 (unieke statushouders, 2 zijn uitgestroomd door uitstroom partner naar werk)	nb
Aantal statushouders naar participatie en part-time werk	8	25	6 (huishoudens)	nb

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet Huisvesting (taakstelling huisvesting statushouders)	Uitvoeringsnotitie woonbeleid
Wet Inburgering	Uitvoeringsnotitie vrijwilligers
Regeling maatschappelijke begeleiding	Plan van Aanpak statushouders
	<i>Projectbudget rijksbijdrage verhoogde instroom asielzoekers</i>
	Rijksmiddelen Wet Inburgering

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	384	684	571	571	571	571
Baten	136	247	276	276	253	251
Saldo van baten en lasten	-248	-436	-295	-296	-319	-321
Mutatie reserve	-135	28	-19	44	68	
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-383	-408	-315	-251	-250	-321

1G Maatwerkvoorzieningen Jeugd

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame gezinnen die zich veilig, vrij en thuis voelen in de gemeente Renkum en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Reguliere activiteiten

- Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen, waaronder Jeugd GGZ en kinderscherming
- Inzet van pleegzorg
- Inzet van gedragswetenschapper Jeugd
- Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang
- Afstemming onderwijs en kinderopvang, afstemming JGZ en afstemming huisartsen
- Afstemmen aanpalend beleid (Wmo-Participatie, Gezondheid)
- Regionaal afstemmen inkoop en transformatie
- Leerlingenvervoer, blijvend inzetten op het stimuleren van het zelfstandig reizen van onze pupillen
- Doelgroepenvervoer
- Uitvoeren cliëntervaringenonderzoek

Specifieke activiteiten 2024

Verder uitwerken hervormingsagenda

In 2024 gaan we verder aan de slag met het regionaal en lokaal uitwerken van de landelijke hervormingsagenda en de opdrachten vanuit veiligheid. De dorpssteams, die in ontwikkeling zijn, dragen bij aan de lokale uitwerking van de hervormingsagenda (zorg integraal en nabij). De VNG komt in oktober 2023 met een handreiking die gemeenten verder ondersteunt bij de implementatie.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	14,4%	15,3%	14,9%	nb	
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL	11,9%	12,9%	13,2%	nb	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	R	1,4%	1,6%	1,1%	nb	
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar) (BBV)	NL	1,2%	1,2%	1,2%	nb	
Aantal unieke cliënten jeugd (zorgportaal)	R	1.100	1.070	1.040		

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Jeugdwet	Kadernota Sociaal Domein
	Uitvoeringsplan jeugd 2018
	Verordening Jeugdhulp
	Besluit Jeugdhulp
	Regeling Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang
Onderwijswetten	Verordening leerlingenvervoer

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	10.889	12.298	11.672	10.894	9.533	9.424
Baten	-18					
Saldo van baten en lasten	-10.906	-12.298	-11.672	-10.894	-9.533	-9.424
Mutatie reserve	29					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-10.877	-12.298	-11.672	-10.894	-9.533	-9.424

1H Maatwerkvoorzieningen Wmo

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in gemeente Renkum hebben regie over hun eigen leven, worden vitaal ouder, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund.

Reguliere activiteiten

- Verstrekken hulpmiddelen, waaronder rolstoelen
- Verstrekken vervoersvoorzieningen (zorgtaxi, doelgroepenvervoer)
- Verstrekken woonvoorzieningen
- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang
- Bieden van ondersteuning bij het huishouden: algemene voorziening, huishoudelijke ondersteuning, combinatieondersteuning thuis.
- Bieden van individuele begeleiding: basis en specialistisch
- Bieden van groepsbegeleiding: stabiel en ontwikkeling
- Inzet Respijtzorg om de mantelzorger te ontlasten
- Inzet Persoons Gebonden Budget (PGB)
- Onafhankelijke Cliëntondersteuning
- Doorontwikkeling producten regionale inkoop regio Centraal Gelderland.

Specifieke activiteiten 2024

Vitaal ouder worden in onze dorpen

Eind 2022 is de startnotitie Vitaal ouder worden in onze dorpen vastgesteld. Er is een Actieplan opgesteld. In 2024 volgt een inventarisatie voor facetbeleid voor ouderen.

Versterken cliëntondersteuning

Via de Rijkssubsidie 'Verlening SPUK versterking cliëntondersteuning 2022' ontvangt de gemeente Renkum € 50.000 voor het verder versterken van de cliëntondersteuning (meicirculaire 2022). Er wordt onderzoek gedaan naar de behoefte aan cliëntondersteuning en er worden activiteiten ontwikkeld om hier richting aan te geven.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)*	R	680	717	810	nb	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 10.000 inw.) (BBV)*	NL	640	604	700	nb	
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Hulp bij Huishouden / 1ste kwartaal		854	949	1039	976	
Aantal Zorg in Natura en PGB cliënten Begeleiding / 1ste kwartaal		500	648	675	665	
Doelgroepenvervoer:						
Wmo-gerechtigden maken gebruik van Avan				23	32	
Jeugdgeïndiceerden naar zorginstellingen maken gebruik van Avan				29	33	
Leerlingenvervoer:						
Het totaal aantal leerlingen met een positieve beschikking		110	100	127		
Leerlingen in het taxivervoer (streven is dat leerlingen zo zelfstandig mogelijk reizen en dat aantal leerlingen in taxivervoer zo laag mogelijk is).			77	102		
Leerlingen in Openbaar Vervoer en Eigen vervoer			23	25		

nb = (nog) niet bekend

*waarstaatjegemeente.nl

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wmo	Kadernota Sociaal Domein gemeente Renkum
Uitvoeringsbesluit	Verordening maatschappelijke ondersteuning – gemeente Renkum
Jeugdwet	verordening Jeugd
	Besluit Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	10.643	12.272	11.706	12.004	12.174	12.726
Baten	661	1.213	926	681	1.760	2.617
Saldo van baten en lasten	-9.983	-11.060	-10.781	-11.323	-10.414	-10.109
Mutatie reserve	-4	-194	-229	35	-414	-717
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-9.987	-11.253	-11.009	-11.288	-10.828	-10.827

1I Minima en schulddienstverlening

Doel

Waar mogelijk zijn inwoners financieel zelfredzaam. Waar nodig helpen we inwoners rond te komen en een armoedeval te voorkomen. Middelen zetten we in op plekken waar ze het hardst nodig zijn. We zetten in op preventie van financiële problemen zodat erger voorkomen wordt.

Reguliere activiteiten

- Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid. We hebben hierbij speciale aandacht voor ondernemers, kinderen en jongeren en het bestrijden van langdurige armoede
- Het bieden van ondersteuning op maat aan inwoners met schulden
- We zetten in op preventie en vroegsignalering van schulden
- Wij voeren de regie over de schulddienstverlening door middel van casemanagement vanuit de gemeente
- We werken nauw samen met relevante ketenpartners om inwoners met financiële problemen en/of armoede te bereiken en te ondersteunen

Specifieke activiteiten 2024

Uitvoeren minima effect rapportage

We monitoren doorlopend het effect van onze minimaregelingen. In 2023 (doorlopend in 2024) voeren we opnieuw een minima effect rapportage uit. Daarmee brengen we in beeld waar regelingen toereikend zijn en waar leemtes zijn. We sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij de behoeften van huishoudens zelf.

Vergroten gebruik minimaregelingen en vergroten bereik van de doelgroep

Naar aanleiding van o.a. de evaluatie van de GelrePas ondernemen we actie om inwoners die recht hebben op minimaregelingen maar er nu geen of weinig gebruik van maken beter te bereiken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
% Kinderen met kans op armoede 0-18 jaar		10%	9%	nb		
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	R	5%	4%	nb		
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%) (BBV)	NL	6%	6%	nb		
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	R	2%	2%	nb	nb	
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (BBV)	NL	2%	2%	nb	nb	
Aantal inwoners met een inkomen tot 120%				1500		
Volumeontwikkeling schulddienstverlening:						
Aantal inwoners met schulden waarvan het dossier wordt overgedragen aan Kredietbank Nederland		29	20	27		
Aantallen inkomensbeheer		8	3	7		
Aantal aanvragen Wsnp		4	7	6		
Aantallen budgetcoaching			1	0		
Aantal uitgegeven Gelrepassen		1.219	1171	1165		
Aantal verstrekte kindvoorzieningen:						
Tegemoetkoming zwemles via Jeugdfonds		20	14	24		
Kindpakket		312	254	333		
Outcome						
Aantal geslaagde schuldregelingen		11	9	15		

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Participatiewet	Nota 'Doorontwikkeling integraal en activerend minimabeleid 2021 t/m 2025'
Artikel 108 Gemeentewet	Verordening Gelrepas gemeente Renkum
	Notitie 'Kansen voor alle kinderen'
Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	Verordening beslistermijn vroegsignalering gemeente Renkum
	Beleidsregels schulddienstverlening
	Beleidsnota integrale schulddienstverlening 2021 t/m 2025

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	453	506	611	611	595	595
Baten						
Saldo van baten en lasten	-453	-506	-611	-611	-595	-595
Mutatie reserve	36					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-417	-506	-611	-611	-595	-595

1J Inkomensvoorziening

Doel

Inwoners zijn zoveel mogelijk financieel zelfstandig; balans in inkomsten en uitgaven biedt hen bestaanszekerheid. Inwoners nemen zoveel mogelijk deel aan het arbeidsproces, waarbij werk moet lonen en een armoedeval voorkomen moet worden. Wij helpen inwoners waar nodig rond te komen. We bieden laagdrempelig ondersteuning aan.

Reguliere activiteiten

- Rechtmatig verstrekken van uitkeringen op grond van de Participatiewet, Ioaw, Ioaz en Bbz2004
- Inwoners ondersteunen bij het vinden van werk die een beroep doen op een van deze uitkeringen of op andere wijze ondersteuning nodig hebben bij het vinden van werk
- Het organiseren van een ondersteuningsaanbod organiseren dat bewezen effectief is
 - onze aanpak baseren op werkwijzen die op basis van wetenschappelijk onderzoek als effectief beschouwd worden
 - volgen van landelijke onderzoeken en experimenten op het gebied werk en inkomen
- Ondersteuning van inwoners met een arbeidshandicap op zoek naar werk en organiseren ondersteuning op de werkplek
 - vergroten arbeidsparticipatie van inwoners met een arbeidshandicap (banenafspraken)
 - ondersteunen werkgevers bij het in dienst nemen van inwoners met een arbeidshandicap

- o Uitvoering van de Wsw (Wet sociale werkvoorziening), inclusief werkgeversrol
- Ondersteuning van inwoners om te participeren naar vermogen wanneer werk (nog) geen optie is met een breed scala van activiteiten
 - o inzetten van activerend werk als de brug tussen WMO (arbeidsmatige) dagbesteding naar arbeidsparticipatie en betaald werk
- Regionale samenwerking met onderwijs, arbeidsmarkt en werkgeversdienstverlening werkgeversservicepunt om meer perspectief op werk organiseren
 - o verbeteren aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
 - o verbeteren toegang tot de arbeidsmarkt voor inwoners op zoek naar werk of met een arbeidsbeperking
 - o arbeidsmarktwerking in de regio
- Op aanvraag beoordelen van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan
 - o o.a. kosten bewindvoering, energierekening
- Beoordelen aanvragen individuele inkomstenstoelage en individuele studietoelage
- Ondersteunen werkgevers bij het invullen van SROI

Specifieke activiteiten 2024

Bestaanszekerheid vergroten

Al enige tijd staat de bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen onder druk. Zowel landelijk als lokaal zijn diverse maatregelen getroffen om deze druk waar mogelijk te verlagen. Tegelijkertijd bestaat het risico dat nieuwe groepen huishoudens onvoldoende bestaanszekerheid hebben. Daarom monitoren we of bepaalde categorieën huishoudens extra ondersteuning nodig hebben. We brengen per inkomens- en huishoudcategorie de bestaande ondersteuning in beeld.

Onderzoeken mogelijkheden vereenvoudigen proces (bijzondere) bijstand

Inwoners die dat nodig hebben, ondersteunen we financieel met een bijstandsuitkering en/of bijzondere bijstand. Dit is een complex proces.

In juni jl. heeft het (inmiddels demissionair) kabinet op hoofdlijnen maatregelen aangekondigd om de Participatiewet meer in balans te brengen zodat gemeenten eenvoudiger het vangnet van de bestaanszekerheid kunnen bieden op grond van de Participatiewet. Afhankelijk van verkiezingen en nieuwe kabinetsplannen vraagt dit thema om aanpassingen in 2024.

Parallel daaraan onderzoeken we mogelijkheden om ook het proces van (bijzondere) bijstand aanvragen te vereenvoudigen

Project re-integratie statushouders

De groep statushouders heeft intensieve talige ondersteuning nodig om de kansen op werk te vergroten. Zonder deze ondersteuning heeft deze groep nauwelijks kansen om bijstandsonafhankelijk te worden. We werken projectmatig in samenhang met inburgering (onderdeel 1F van de begroting) aan talige werkervaringsplekken, opleiding en taal op de werkvloer. Tijdens het project brengen we de noodzakelijke kosten in beeld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

		2020	2021	2022	2023	Doel
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	R	660,0	653,1	664,7	nb	
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar; BBV)	NL	795,9	805,5	825,4	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	R	65,7	67,8	70,2	nb	
Netto arbeidsparticipatie (BBV)	NL	68,4	71,1	72,2	nb	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	R	37,9	32,1	15,7 15-74 jr	nb	
Personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) (BBV)	NL	46,0	43,1	13 15- 74 jr	nb	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	R	37,9	32,1	357,7/ 10.000 15-64 jr	nb	
Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 inwoners 15-65 jaar) (BBV)	NL	46,0	43,1	197,7/ 10.000 15-64 jr	nb	
Funciemenging (BBV)	R	44,4	44,2	44,5	nb	
Funciemenging (BBV)	NL	53,2	53,3	53,8	nb	
Outcome						
Uitkeringsbestandsontwikkeling		-1%	-7,9%	-2%		0%
Uitstroom naar betaald werk		31%	44%	29%		30%
Aantal uitkeringsdossiers met part-time werk		66	52	38		+20%

nb = (nog) niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Participatiewet	Uitvoeringsplan Opbouw Sociale Werkvoorziening gemeente Renkum
Wet Banenafpraak	☐ Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Renkum
Wet sociale werkvoorziening	Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Renkum
Wet Suwi	Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ en Bbz 2004 gemeente Renkum
Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)	Beleidsregels Studietoelage gemeente Renkum
	Beleidsregels terugvordering
	Beleidsregels bijzondere bijstand

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	15.436	17.654	15.428	15.413	15.354	15.298
Baten	9.061	9.387	9.367	9.367	9.367	9.367
Saldo van baten en lasten	-6.374	-8.267	-6.061	-6.046	-5.987	-5.930
Mutatie reserve	-341	676				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-6.715	-7.591	-6.061	-6.046	-5.987	-5.930

02 Omgeving

Wat willen we bereiken (ambitie)?

In de komende jaren gaan we nog meer dan voorheen integraal samenwerken. Niet alleen binnen onze organisatie, in en tussen de domeinen, maar vooral ook met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overige partners. Dit past ook goed binnen de gedachte van de Omgevingswet. Onze omgeving ontwikkelen we samen verder. Daarbij werken we dorpsgericht om de eigenheid van de dorpen en de diversiteit binnen de gemeente te behouden.

We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, groener, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Samen met hen geven we ook vorm aan de uitdagingen, die vanuit hogere overheden op ons af komen. Naast de Omgevingswet kan daarbij gedacht worden aan aspecten op het gebied van energie, klimaat en duurzaamheid, hittestress, wonen en natuur en landschap.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	22.360	25.995	28.214	28.922	25.825	23.327
Baten	14.195	15.893	18.414	19.534	16.457	14.154
Saldo van baten en lasten	-8.164	-10.102	-9.800	-9.389	-9.367	-9.173
Mutatie reserve	-146	363	332	132	175	240
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-8.311	-9.739	-9.468	-9.256	-9.192	-8.933

2A Ruimtelijke ontwikkeling/Omgevingswet

Doel

- Het realiseren van een leefomgeving met hoge kwaliteit.
- Gebruik en bescherming zijn in evenwicht, toegesneden op de maatschappelijke behoeften, ondersteund door effectieve dienstverlening en vergunningverlening.
- Dit vraagt om investeringen in dienstverlening, digitalisering, integraal werken, participatie en nieuwe wijzen van werken.

Reguliere activiteiten

Omgevingswet

- Integrale benadering van de leefomgeving
- Meer inzicht en overzicht in het omgevingsrecht
- Vergroten van de lokale afwegingsruimte
- Verbeteren van de dienstverlening

Ruimtelijke ontwikkeling

- Werken volgens de vastgestelde RO processen
- Grip op ruimtelijke ontwikkelingen en (pro)actief acteren
- Stedenbouwkundige kaderstelling

- Gebiedsontwikkeling
- Privaatrechtelijke overeenkomsten
- Centrumontwikkeling (Oosterbeek, Doorwerth, Renkum)

Openbare Ruimte

- In stand houden van onze kapitaalgoederen (bijv groen, riolering, wegen) die de openbare ruimte vormen en deze, waar financiering vanuit de kostendekkingsplannen mogelijk is, laten meebewegen met de (veranderende) wensen en eisen aan de leefomgeving

Grondbedrijf

Het grondbedrijf betreft de interne ontwikkelrol van de gemeente. Het gaat hierbij om

- grip op interne en externe ontwikkelprojecten (financieel, tijd, risico's)
- bepalen kansen en risico's bij ontwikkellocaties
- bepalen ontwikkelpotentie van grondposities
- prioritering daarin van onze eigen gronden en het niet-kernareaal vastgoed
- opdrachtgever voor de (her)ontwikkeling van eigen gronden

Specifieke activiteiten 2024

Verminderen stikstof knelpunten in projecten

Stikstof is sinds enige tijd het grote knelpunt bij alle ontwikkelingen die verder gaan dan het dagelijkse onderhoud. Woningbouw, renovaties van gebouwen en reconstructies van wegen worden meer en meer geblokkeerd door de stikstofproblematiek. In de voorjaarsnota 2023 is er reeds aanvullend budget gevraagd voor dit onderwerp, destijds is €100.000 voor 2023 en 2024 begroot. Naar verwachting kan er €50.000 van 2023 naar 2024 overgeheveld worden, waardoor het budget in 2024 €150.000 kan bedragen. Doordat het beleid op rijksoverheidsniveau stagneerde in 2023 was een doelmatige inzet van alle financiële middelen in 2023 niet mogelijk. Het knelpunt rondom stikstof is echter niet minder groot geworden in de tussenliggende tijd en daarom verwachten we dat deze middelen in 2024 zeker nodig hebben om, hangende het nationale beleid, daarop in te kunnen spelen op lokaal niveau.

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet heeft na jaren van uitstellen een definitieve invoeringsdatum van 1 januari 2024. Deze wet is een ingrijpende verandering in het Nederlandse omgevingsrecht. Het doel ervan is om alle wet- en regelgeving met betrekking tot de fysieke leefomgeving te vereenvoudigen en te bundelen. De belangrijkste veranderingen zijn die van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het Omgevingsplan. En voor de implementatie zelf zijn de nieuwe procedures en de (interne) communicatie van belang, ondersteund door projectmanagement. Door het meermaals uitstellen van de wet én additioneel toegekende middelen vanuit het rijk hebben we een gezonde reserve opgebouwd om de komende jaren onszelf te voorzien van alle noodzakelijke middelen voor wat betreft de implementatie en uitwerking van deze wet.

1. DSO

Het DSO biedt het digitale loket (Omgevingsloket) waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat is toegestaan in de fysieke leefomgeving. Om dit te bereiken hebben we in samenwerking met Arnhem software ingekocht en ingericht en dragen jaarlijks een fee voor.

2. Omgevingsplan

Het omgevingsplan bevat de gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft Renkum één omgevingsplan voor ons

grondgebied. Dit zal eerst volledig bestaan uit een tijdelijk Omgevingsplan. De komende jaren zal er hard gewerkt worden aan het actualiseren van dit plan, zodat er uiteindelijk (én binnen de gestelde termijn) één actueel omgevingsplan is binnen de gemeente. Hiervoor zullen we de komende jaren additioneel een planjurist inhuren en advies inkopen.

3. Procedures

Voor met de processen rondom (met name) omgevingsvergunningen veranderd er veel. Voor de Omgevingsdienst (ODRA), maar ook voor de interne organisatie. Deze procedures zullen wij de komende jaren optimaliseren en eigen maken. Het actualiseren van het RO-Stappenplan is hier een onderdeel van.

4. Communicatie

De Omgevingswet is voor iedereen nieuw. We zullen de komende jaren ons inzetten op eenduidige communicatie rondom deze wet en hoe wij hiermee werken. We willen dat onze inwoners en initiatiefnemers op de juiste wijze hun vragen beantwoord krijgen of hun toegang weten te vinden tot onze dienstverlening.

Integraal ontwikkelen leefomgeving:

Aanbrengen samenhang diverse opgaven leefomgeving

We gaan versnelling aan brengen in het aanpassen van de leefomgeving aan de opgaven die we komende decennia hebben. De belangrijkste opgaven voor ons, zijn:

- Energietransitie;
- aanpassen aan veranderend klimaat;
- woningbouwopgave;
- in samenwerking met het Sociaal Domein bevorderen van bewegen, spelen en ontmoeten (ondersteunen sociale cohesie);
- in samenwerking met het Sociaal Domein grip op gezondheid (hitte, plaagdieren enz);
- terugdringen snelheden in de bebouwde kom om ontmoeten, leefbaarheid, veiligheid, bewegen en spelen de ruimte te geven. Tevens krijgt parkeren een plek in dit kader;
- bevorderen van biodiversiteit.

De genoemde opgaven hebben invloed op elkaar en dienen in een beperkte ruimte gerealiseerd te worden. Het wordt drukker en heldere keuzes zijn noodzakelijk. Integrale afwegingen in het ruimtelijk domein in samenwerking met het sociale domein zijn meer dan voorheen noodzakelijk, met voldoende ruimte voor participatie.

In 2023-2025 willen we komen tot heldere kaders met prioriteitstelling daarin opdat we efficiënt en resultaatgericht de opgaven vorm kunnen geven in ruimte en in tijd. Hierin speelt samenwerking met de maatschappij een centrale rol.

uitvoering:

- In 2023-2025 gaan we de opgaven in samenhang met elkaar vormgeven.
- Het resultaat is een plan hoe we in de komende jaren de opgaven organisatorisch en fysiek vorm kunnen geven in de tijd en met de beschikbare financiële middelen.
- We kiezen hierbij voor een programmatische aanpak.
- Het programma ontwikkelen we in samenwerking met het Sociaal Domein en met de maatschappij (denk hierbij aan soortgelijke aanpak als bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie)
- We maken een koppeling met het programma Wonen en het programma Duurzaamheid.
- Daarnaast richten we ons ook op snel resultaten bereiken (laaghangend fruit).

- Onderwerpen als gezondheid, sociale cohesie, ontmoeten, bewegen en spelen, veiligheid en zorg krijgen een (fysieke) plek.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
Ruimtelijke ontwikkeling	Visie Landgoederen en Buitenplaatsen
Wet ruimtelijke ordening	Visie op Implementatie Omgevingswet
Besluit ruimtelijke ordening	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet algemene bepalingen	Ruimtelijke ontwikkeling
Omgevingsrecht	Nota Wonen 2014
Besluit omgevingsrecht	Beleidsnotitie wonen en zorg
	Huisvesting zorgdoelgroepen
	Ruimtelijke visie
	Vigerend bestemmingsplanbeleid
	Nota economie
	Nota grondbeleid 2007

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	4.829	3.669	4.372	3.514	746	696
Baten	3.414	2.860	3.507	2.910	252	252
Saldo van baten en lasten	-1.414	-809	-866	-604	-494	-444
Mutatie reserve	-175	-220	170	100	135	85
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.589	-1.029	-696	-504	-359	-359

2B Wonen

Doel

We zorgen ervoor dat er voldoende, passende en betaalbare woningen zijn voor al onze inwoners.

- We zetten in op versnelling van de woningbouwopgave.
- We bouwen betaalbaar en sociaal voor de juiste doelgroepen.
- We gaan voor de juiste mix van instrumenten voorhanden om betaalbaar en sociaal het bouwen en om deze woningen in dit segment te behouden.
- Wij zetten in op de verbetering van de leefbaarheid van onze dorpen, wijken en buurten.
- We zorgen voor een gezonde leefomgeving en zetten daarbij in op het verduurzamen van de woningvoorraad, gezondheidsbevordering, klimaatadaptatie, natuur-inclusiviteit en vergroening en ruimte voor ontmoetingsplaatsen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering geven aan het programma Wonen
- Advisering woningbouwprogramma's verschillende projecten
- Stimuleren doorstroming
- Prestatieafspraken met woningcorporaties opstellen en uitvoeren
- Verduurzamingsopgave bestaande en nieuwe woningen
- Regionale en subregionale samenwerking beleidsveld wonen

Specifieke activiteiten 2024

Het programma Wonen wordt vastgesteld in de raad van november 2023. Dit Programma zet de koers uit voor de komende vijf jaar. In aansluiting op het perspectief van de Omgevingsvisie Renkum 2040 kijken we in dit programma ook door naar de langere termijn. Met dit Programma staan we klaar om verwachte groei van huishoudens in onze gemeente te faciliteren voor de juiste doelgroepen en een bijdrage te leveren aan de regionale woonopgaven. De gemeentelijke Woonzorgvisie is onderdeel van dit programma Wonen.

De opgaven op het gebied van wonen en leefomgeving zijn groot. En we leven in een tijd met veel onzekerheden. Wij nemen als gemeente daarom meer regie op ontwikkelingen in de woningvoorraad en de woningbouw. Dit doen we vanuit het belang van huidige en toekomstige inwoners. Zo kunnen zij fijn samen (blijven) wonen in een de dorpen van Renkum.

Het tekort aan passende en betaalbare woningen is nijpend. Door het Rijk wordt dit ook erkend. De Nationale Woon- en Bouwagenda, uitgewerkt in onderliggende programma's en regionale woondeals, moeten het bouwtempo opvoeren. De regionale Woondeal 2.0 vertaalt dit door voor de regio Arnhem-Nijmegen. Op lokaal niveau ligt de verantwoordelijkheid bij ons als gemeente, in samenwerking met onze partners. Dit vraagt om een goede monitoring van ambities en uitvoering.

We willen de komende tijd uitwerking geven aan het programma Wonen aan de hand van de volgende thema's:

We versnellen de bouwopgave

We hebben een woningtekort en het aantal huishoudens groeit. Daarom willen we, conform de ambities van de Omgevingsvisie, Collegeperspectief en Woondeal 2.0 versnelt voldoende passende woningen realiseren, voor de juiste doelgroepen (starters, ouderen, maar ook bijzondere doelgroepen zoals statushouders en verschillende zorgdoelgroepen). De opgave voor Renkum is realisatie van 950 woningen in de periode 2022-2030 (conform recent woningbehoefteonderzoek) en minimaal 100 tijdelijke woningen (waarvan 100 in deze collegeperiode).

Met "versnelt" bedoelen we dat de productie omhoog moet ten opzichte van de huidige productie. We willen dat onder meer gaan doen door de randvoorwaarden om snel projecten te kunnen draaien goed in te richten (o.m. verbeteren RO-processen, heldere participatie, inzet juiste instrumentarium en zorgen voor uitvoerbaar beleid). Hier zijn we overigens al mee gestart.

We willen bereiken dat onze huidige en toekomstige inwoners tijdig voldoende en passende huisvesting hebben.

We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam

Betaalbaarheid van het wonen zien we als een belangrijk streven, ook in het kader van bestaanszekerheid voor iedereen. Het streven voor de totale nieuwbouwproductie is 75% betaalbaar, met als ondergrens de opgave uit de Woondeal 2.0 van 2/3 betaalbaar. We werken daarbij in alle dorpen aan gemengde wijken met meerdere woonvormen en een passend

woningaanbod voor al onze inwoners. We werken aan genoeg betaalbare, goede en passende woningen en beperking van de wachttijden voor sociale huurwoningen (door voldoende sociale huurwoningen toe te voegen en doorstroming te bevorderen).

Voor dit en voorgaand speerpunt stellen we voor in de begroting voor een periode van drie jaar een bedrag van € 75.000 op te nemen. Dit budget is nodig voor het opstellen en inzetten van het juiste volkshuisvestelijk instrumentarium, zoals de huisvestingsverordening en doelgroepenverordening, de implementatie van nieuwe wetgeving (zie hieronder), uitwerking specifiek beleid al dan niet samen met onze partners (b.v. verdichtingsopgave bezit toegelaten instellingen). Dit budget kan ook worden aangewend voor cofinanciering bij de aanvraag van subsidies. Zonder inzet van beschikbare financiële middelen als cofinanciering, is het aanboren van subsidies kansloos.

nieuwe wetgeving

In het verlengde van de sterkere landelijke regie wordt nu en in de komende tijd gewerkt aan aanpassingen in de wetgeving. Zo is onlangs de Wet goed verhuurderschap in werking getreden. Daarnaast is de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting die ervoor moet zorgen dat overheden het juiste gereedschap hebben om nu en in de toekomst te sturen op hoeveel, waar en voor wie er gebouwd wordt. Ook de Huisvestingswet wordt op dit moment herzien. Deze nieuwe wetgeving krijgt in de komende jaren haar doorwerking in lokaal woonbeleid.

We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg

In de woonzorgvisie (onderdeel van het programma Wonen) zijn ouderen, statushouders, uitstroom vanuit beschermd wonen en maatschappelijke opvang, arbeidsmigranten en woonwagenbewoners opgenomen als aandachtsgroepen. Bij al deze doelgroepen zien we een oplopende vraag aan huisvesting (in onder meer de sociale huursector) door verschillende maatschappelijke trends. Door de schaarste op de woningmarkt is het huisvesten een uitdaging. Daarnaast hebben deze doelgroepen een mate van kwetsbaarheid wat het realiseren van passende huisvesting complex maakt.

Om ervoor te zorgen dat alle doelgroepen een plek krijgen binnen de uitvoering van de woonzorgvisie en er geen concurrentiestrijd ontstaat tussen verschillende doelgroepen met een huisvestigings-behoefte moeten we dit centraal beleggen bij een programmaregisseur 'doelgroepen'. Voor deze programmaregisseur 'doelgroepen' stellen we voor in de begroting voor een periode van drie jaar een bedrag van € 120.000 op te nemen (28 uur, schaal 11 voor 3 jaar, wat neer komt op circa € 80.000 per jaar, plus een jaarlijks werkbudget van € 40.000).

We zorgen voor vitale leefgemeenschappen: focus op de dorpen

Bij leefbaarheid staan in onze ogen vitale leefgemeenschappen centraal. Dat betekent dat mensen elkaar kennen, bewust met elkaar samenleven en andere wijk- en dorpsgenoten ontmoeten en hun talenten inzetten voor een fijne, gezonde woon- en leefomgeving. Met een gezonde mix van inwoners en woningtypen, in wijken waar iedereen welkom is. En waar sprake is van een goede balans tussen mensen die zelfredzaam zijn en mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben ('dragers' en 'vragers'). Wijken moeten daar fysiek op zijn ingericht, met onder meer ontmoetingsplaatsen en een veilige en toegankelijke buitenruimte met voldoende plek voor langzaam rijdend verkeer, oog voor positieve gezondheid en bewegen.

De dorpse manier van samen leven in Renkum, waarin mensen met verschillende achtergronden, inkomens en leeftijden met elkaar samenleven, moet behouden blijven. Daarvoor is naast de fysieke inrichting ook de sociaal-maatschappelijke infrastructuur van de wijken van belang. Publieke voorzieningen voor iedere inwoner dichtbij en toegankelijk (sport, bewegen, muziek ontmoeting, zorg en ondersteuning).

In de begroting is reeds budget gereserveerd voor het "Integraal ontwikkelen leefomgeving". Voor 2023, 2024 en 2025 is in de begroting budget gereserveerd voor een programma-regisseur die deze opgaven voor de leefomgeving - waar de leefbaarheidsopgaven een belangrijk onderdeel van zijn - oppakt (2023: € 23.000, 2024: € 62.000 en 2025: € 40.000).

De regisseur gaat aan de slag met het aanbrengen van samenhang tussen en versnelling in de diverse opgaven in de leefomgeving, vooral ter versterking van de leefbaarheid.

De werkzaamheden voor dit thema van het programma Wonen ("We zorgen voor vitale leefgemeenschappen: focus op de dorpen") kunnen uitstekend bij deze programma-regisseur worden belegd.

In het kader van het programma Wonen hoeft voor dit thema dus geen aanvullend budget te worden gereserveerd.

Tot op heden hebben we binnen de beschikbare financiële middelen en beschikbare capaciteit invulling gegeven aan bovenstaande. We zien echter dat zowel kwantitatief (950 permanente woningen en minimaal 100 tijdelijke woningen) als kwalitatief (bouwen voor de juiste doelgroepen) deze opgave veel omvangrijker en complexer is dan tijdens voorgaande collegeperiodes. En dat deze opgave nog steeds aan complexiteit toeneemt. Denk in willekeurige volgorde onder andere aan stikstof, natura2000 grenzen, inzet op participatie, kostenverhogingen tijdens de bouw zelf, groei van statushouders en andere woningzoekenden. Deze veel grotere opgave vraagt ook een meer beleidsmatige, strategische en integrale aanpak. Om zowel met interne als met externe partijen, zoals woningbouwcoöperaties, deze omvangrijke opgave een serieuze kans te geven is extra inzet van capaciteit onontbeerlijk.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
We versnellen de bouwopgave/ Passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	75	75	75	0
En thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg	120	120	120	0
Totaal	195	195	195	0

Beleidsindicatoren en kengetallen

	2020	2021	2022	2023	Doel
Bevolking (aantallen)	31.419	31.417	31.358	31461	
Woningvoorraad	14.985	15.003	15.063	15102	
Verdeling eigendom	62,72 % Koop – 36,72% Huur (waarvan 20,09% corporatie bezit en 15.63% overige) 83 woningen: eigendom onbekend	62,86 % Koop – 36,87% Huur (waarvan 20,05% corporatie bezit en 15.82% overige) 41 woningen: eigendom onbekend	63.04 % Koop – 36,82% Huur (waarvan 20,97% corporatie bezit en 15.86% overige) 20 woningen: eigendom onbekend	cijfers over 2023 nog niet bekend.	

	2020	2021	2022	2023	Doel
Verdeling type (gemeente breed)	68,80% eengezins- woning – 31,20% meergezins- woning	70,49% eengezins- woning – 29,50 % meergezins- woning	70,15% eengezins- woning – 29,85 % meergezins- woning	70,10% eengezins- woning – 29,90 % meergezins- woning	
Aantal huishoudens	14.566	14.655	14.770	cijfers over 2023 nog niet bekend.	
Verdeling huishoudens:				cijfers over 2023 nog niet bekend.	
eenpersoons- huishoudens,	37,00%	37,40%	37,91%		
huishoudens zonder kinderen	34,00%	33,80%	33,81%		
huishoudens met kinderen	29,00%	28,80%	28,28%		
Gemiddelde WOZ waarde woningen gemeente Renkum (BBV)	€ 299.000 NL: € 271.000	€ 315.000 NL: € 290.000	€ 338.000 NL: € 317.000	€ 404.000 NL: € 369.000	
Nieuwbouw en sloop	38//9	30//2	22//2	cijfers over 2023 nog niet bekend.	
Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) (BBV)	1,2 NL: 8,9	4	1,5 NL: 9,3	nog niet bekend	
Opgave 2022-2030			gerealiseerd		
650 reguliere woningen			22	25	
300 sociale huurwoningen			0	0	
100 tijdelijke woningen			0	0	

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wettelijke taak	Beleid
Grondwet	Woondeal 2.0
Woningwet	Programma Wonen 2023
Huisvestingswet	Subregionale woonagenda
Wet goed verhuurderschap	Regionale huisvestingsverordening
Wet Versterking Regie Volkshuisvesting	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	236	221	339	339	339	144
Baten	69	37				
Saldo van baten en lasten	-167	-184	-339	-339	-339	-144
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-167	-184	-339	-339	-339	-144

2C Bestemmingsplannen/Omgevingsplannen

Doel

- Het ontwikkelen, inrichten en behouden van een goed geordende, aantrekkelijke en veilige leefomgeving voor inwoners, bedrijven en toeristen.
- Rekening houden met duurzaamheid, klimaatadaptatie, vergrijzing, vereenzaming, toegankelijkheid, (langer) zelfstandig wonen en biodiversiteit (zie ook 2A).

Reguliere activiteiten

- Afronden bestemmingsplan buitengebied Renkum
- Afronden paraplubestemmingsplan (overkoepelend bestemmingsplan) voor het opnemen van parkeerregels in bestaande bestemmingsplannen
- Afronden diverse ontwikkelbestemmingsplannen voor grote en kleine (bouw)projecten
- Starten met omgevingsplannen voor grote bouwprojecten en/ of particuliere (kleine) (bouw) plannen
- Afhankelijk van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en hoe ver we zijn met het implementatieplan voor de Omgevingswet, voorbereidingen treffen voor het opstellen van een Omgevingsplan

Specifieke activiteiten 2024

Formatie-uitbreiding planologisch juristen

De gemeente Renkum heeft in de voorgaande collegeperioden te maken gehad met een relatief beperkte aantal nieuwe (bouw)ontwikkelingen waarbij plan-juridische onderbouwing nodig was. In deze periode was er 1 planjurist werkzaam binnen de gemeente. Dit was weliswaar een kwetsbare maar werkbare situatie.

In de voorgaande collegeperiode zagen we, een nu nog steeds groeiende vraag naar (bouw) ontwikkelingen waarbij plan-juridische inzet nodig is. Daarop is op dat moment gereageerd met de aanstelling van een tweede planjurist. De kwetsbaarheid is hierdoor afgenomen.

Inmiddels zien we nog steeds een groei van woningbouwontwikkelingen in de gemeente, parallel aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. De planologisch juridische vraagstukken nemen toe. Daarom is de inzet van een extra fulltime planjurist noodzakelijk. Het gaat daarbij om € 90.000 per jaar, structureel.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Formatie-uitbreiding op het gebied van planologisch juristen	90	90	90	90
Totaal	90	90	90	90

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
	Visie op Implementatie Omgevingswet
	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet ruimtelijke ordening	Bestemmingsplannen
Besluit ruimtelijke ordening	Omgevingsvisie Renkum 2040
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	
Besluit omgevingsrecht	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	280	554	552	552	552	552
Baten	62	21	21	21	21	21
Saldo van baten en lasten	-218	-533	-531	-531	-531	-531
Mutatie reserve	-100					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-318	-533	-531	-531	-531	-531

2D Omgevingsvergunning

Doel

- Renkum streeft ernaar een gezonde gemeente te zijn om te wonen, werken en leven.
- Dit bereiken we door te blijven inzetten op het op het terugdringen van de overlast van industrie tot een gezond en leefbaar niveau.
- We zijn transparant en benaderbaar voor onze inwoners en medewerkers van de gemeente staan open voor signalen uit de samenleving en nemen deze signalen indien nodig ook mee richting partners zoals bijvoorbeeld de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA).

Reguliere activiteiten

Omgevingsdienst (ODRA)

- Het door de ODRA laten uitvoeren van bouw-/ WABO-taken en de juridische APV-taken
- Regie voeren op de samenwerking met de ODRA

Werkprogramma (ODRA)

Jaarlijks wordt er in overleg met de ODRA een werkprogramma opgesteld waarin de activiteiten worden benoemd die in het jaar erop door de ODRA worden uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn in de begroting opgenomen.

Omgevingswet

Samen met de ODRA werken aan een goede uitvoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.

Specifieke activiteiten 2024

Evaluatie van de werkafspraken in het kader van de omgevingswet

In 2023 zijn er, onder regie van de ODRA, werkafspraken gemaakt tussen gemeenten, provincie, ODRA en de diverse ketenpartners. Doel van deze afspraken is om integraal en tijdig een initiatief en aanvraag te behandelen met partners en ketenpartners onder de Omgevingswet. In 2024 zullen deze afspraken worden geëvalueerd en zo nodig worden aangepast.

Evaluatie Omgevingstafel

Verder is eind 2023 gestart met de Omgevingstafel. Dit proces zal in 2024 doorlopend geëvalueerd worden en zo nodig worden aangepast.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beleidsnota's fysieke leefomgeving
	Visie op Implementatie Omgevingswet
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	Regels en verordeningen fysieke leefomgeving
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Omgevingsdienst (ODRA):
Besluit omgevingsrecht	Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem
Wet milieubeheer	Dienstverleningsovereenkomst
Wet Natuurbescherming	.
APV als onderdeel Gemeentewet	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	1.616	1.562	1.733	1.729	1.729	1.713
Baten	602	536	609	637	659	678
Saldo van baten en lasten	-1.014	-1.026	-1.125	-1.092	-1.070	-1.035
Mutatie reserve	16					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-998	-1.026	-1.125	-1.092	-1.070	-1.035

2E Verkeer

Doel

- Wij houden de gemeente Renkum veilig en bereikbaar voor alle vormen van verkeer.
- We richten de verkeersruimte zo in dat er een optimale balans ontstaat tussen bereikbaarheid, veiligheid en doorstroming op wegen.
- We stimuleren daarbij nadrukkelijk duurzame vormen van mobiliteit.

Reguliere activiteiten

Leefbare omgeving

- Binnen het onderdeel Verkeer leggen we de nadruk op de leefbare omgeving ten opzichte van mobiliteit. We houden zoveel mogelijk rekening met zaken zoals minder uitstoot van schadelijke stoffen, meer groen ter voorkoming van hittestress en mobiliteit van minder validen.

Verkeersveiligheid

- Beveiligen spoorwegovergangen Wolfheze en werken aan integrale toegang;
- lobbyen voor extra verkeershandhaving;
- verbeteren oversteekplaatsen (binnen projecten).
- Het inzetten van maatregelen gericht op verkeersgedrag, aansluiten bij landelijke en regionale acties.

Bereikbaarheid

- Monitoren ontwikkelingen (Spoor-)wegennet;
- regionale afstemming wegwerkzaamheden en evenementen;
- beperken verkeersoverlast;
- lobbyen voor aansluiting Kievitsdel op N225.

Openbaar vervoer

- Adviseren in de regio over (o.a. lopende aanbesteding) openbaar vervoer;
- meewerken aan de komst van de E-bus, Valleilijn en Rijnlijn.
- Met de samenwerkingspartners in stand houden veren

Fiets

- Stimuleren gebruik Snelfietsroute (SFR) Arnhem - Wageningen;
- realisatie delen Snelfietsroute door provincie langs N225;
- voorbereiden uitbreiden SFR-netwerk (indien combinatie met beheer en onderhoud mogelijk is): route om de noord: Oosterbeek-Arnhem-Velp. Aansluiten op west-tangent Arnhem-Elst-Nijmegen.

Parkeervoorzieningen

- Reguleren parkeren;
- mogelijk omzetten parkeerplaatsen naar fietsparkeerplaatsen;
- realiseren van plan laadpalen voor elektrische auto's.

Stimuleren duurzame vervoerwijzen

- Stimuleren gebruik van de fiets en thuiswerken;
- stimuleren gezamenlijk gebruik van de fiets, openbaar vervoer en het gezamenlijk gebruik van auto's (deelauto's, carpoolen, bus-taxi);
- voor elektrische auto's kijken we naar algemene plekken in de openbare ruimte en de mogelijkheden voor inwoners voor het laden op eigen terrein;
- we vragen de recreatieve sector in de promotie van onze dorpen te benadrukken dat we prima bereikbaar zijn per openbaar vervoer en fiets.

Specifieke activiteiten 2024

Uitwerken mobiliteitsvisie tot uitvoeringsprogramma

In 2023 zijn we begonnen met het ontwikkelen van een mobiliteitsvisie en in 2024 werken dit verder uit tot een uitvoeringsprogramma.

Beleidsindicatoren en kengetallen

In 2024 zullen we voor 2025 en verder nieuwe beleidsindicatoren opvoeren die aansluiten bij het beleid dat we op dit ogenblik ontwikkelen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wegenverkeerswet 1994 (WvW)	GVVP 2010 (het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan)
Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)	MUP (Meerjaren UitvoeringsPlan)
Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV-1990)	Parkeernota 2014-2020 (wordt in 2023 geactualiseerd)

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	593	924	793	775	747	742
Baten	8	79	55	55	55	55
Saldo van baten en lasten	-586	-845	-737	-719	-692	-687
Mutatie reserve	-3	-8	30	8	-1	21
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-589	-852	-707	-712	-693	-667

2F Landschap, natuur en landgoederen

Doel

- Het prachtige landschap en de rijke natuur in onze gemeente is een kernwaarde waar inwoners en bezoekers van genieten.
- Ons groen is ons kapitaal.
- Om deze kernwaarde te behouden voor de toekomst, stellen we biodiversiteit, natuur en landschap centraal bij ons beheer van ons openbaar groen, onze landgoederen en onze bossen.

Reguliere activiteiten

- Nieuwe ontwikkelingen beoordelen (bebouwing; nieuwe energie)
- Recreatieve ervaringen in het landschap
- Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren
- Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen.

Specifieke activiteiten 2024

Stimuleren van initiatieven ter versterking van landschap, natuur, landgoederen en buitenplaatsen

Met het landschapsbasisplan als uitgangspunt:

- stimuleren we initiatieven vanuit de samenleving;
- doen we kleine ingrepen zodat we de natuur beschermen en tegelijkertijd de bezoekers faciliteren.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Landschapsbasisplan
	Visie Landgoederen & Buitenplaatsen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	80	85	114	106	106	106
Baten		18	18	18	18	18
Saldo van baten en lasten	-80	-67	-97	-88	-88	-88
Mutatie reserve		-10	10			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-80	-77	-87	-88	-88	-88

2G Milieu en duurzaamheid

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal en we zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven
- Geven van het goede, duurzame voorbeeld op gebied van ontwikkeling en bouwen
- Stimuleren van inwoners, bedrijven, instellingen en organisaties tot energiebesparing en het opwekken van duurzame energie

Specifieke activiteiten 2024

Uitvoeren energiecontroles

In 2024 zullen er door de ODRA diverse energiecontroles worden uitgevoerd.

Zo moeten alle kantoren met een grootte vanaf 100m² minimaal beschikken over een energielabel C.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'
Besluit omgevingsrecht	Prestatieafspraken met de Stichting Renkums Beekdal ten aanzien van de Natuur- en Milieueducatie
Wet milieubeheer	Prestatieafspraken met Vivare in het kader van duurzaamheid
Natuurbeschermingswet	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	113	144	177	135	135	135
Baten			42			
Saldo van baten en lasten	-113	-144	-135	-135	-135	-135
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-113	-144	-135	-135	-135	-135

2H Energie en klimaat

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Subdoel:

Klimaat en energie:

We transformeren naar een CO₂-uitstootarme samenleving om de mate van klimaat-verandering beperkt te houden. Dit bereiken we door in te zetten op adaptatie en mitigatie (49% reductie t.o.v. 1990 in 2030).

Reguliere activiteiten

De ambities op het gebied van klimaat en energie zijn op alle fronten groot. De gemeente heeft een regierol in de energietransitie en daarmee samenhangende verantwoordelijkheden. Dit wordt integraal aangevlogen door de energietransitie in samenhang met biodiversiteit, circulariteit en klimaatadaptatie te bekijken. Dit gebeurt binnen het Uitvoeringsplan klimaat. Op hoofdlijnen worden daarbinnen de volgende activiteiten uitgevoerd.

Energie- en warmtetransitie

In 2024 wordt verder uitvoering gegeven aan de RES, Visie Grootschalige opwek en de Transitievisie Warmte. Wat betreft de RES betekent dit onder andere dat er invulling wordt gegeven aan de zoekgebieden voor zonnevelden en zon op dak wordt gestimuleerd. In het kader van de Transitievisie Warmte wordt er in 2024 opnieuw in meerdere wijken gestart met het opstellen van een wijkuitvoeringsplan. Ook wordt onder andere de informatievoorziening over verduurzaming verder versterkt en wordt er uitvoering gegeven aan het isolatieprogramma.

Klimaatadaptatie

In 2024 wordt doorgegaan met de inzet van de gemeente om ook inwoners te laten afkoppelen en vergroenen.

Bovendien wordt ingezet op het meenemen van klimaatadaptatieve maatregelen bij ingrepen in de openbare ruimte (werk-met-werk maken) en borgen we wensen en eisen met betrekking tot klimaatadaptatie beter ten behoeve van ontwikkelaars.

Vanuit 2H worden zonodig aanvullende middelen beschikbaar gesteld bovenop andere begrotingsproducten of investeringskredieten.

Specifieke activiteiten 2024

Energie- en warmtetransitie:

Actualiseren Transitievisie Warmte

De vastgestelde Transitievisie Warmte kent een planning tot en met 2025. Ook ontwikkelen de mogelijkheden tot het verduurzamen en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving zich snel. In 2024 wordt daarom de Transitievisie Warmte geactualiseerd en opnieuw vastgesteld.

Uitvoeren isolatieprogramma

In 2023 is het meerjaren isolatieprogramma opgesteld. Onder andere met behulp van de specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie wordt hier vanaf 2024 uitvoering aan gegeven. Dit moet in 2026 leiden tot ruim 1000 woningen waar tenminste één grote isolatiemaatregel is uitgevoerd. Tot de vaststelling van een Soortenmanagementplan wordt gezocht naar maatregelen die hierop vooruitlopend al kunnen worden uitgevoerd.

Aanpak Energiearmoede

In 2024 zetten wij de huidige activiteiten uit 2023 rondom energiearmoede door. De subsidie voor de Energiebank wordt verlengd en aangevuld met een witgoedregeling. 2024 is het tweede jaar van de subsidiebeschikking voor de Energiewinkel en ook de communicatiecampagne wordt voortgezet. Verder gaat naar verwachting in 2024 een klusbrigade van start.

De bestedingstermijn voor de gelden die wij ontvangen hebben voor energiearmoede loopt tot en met 31 december 2025. Of er nog extra gelden komen voor energiearmoede is onbekend.

Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

In 2024 besteden we eenmalig € 209.000 extra aan personele capaciteit en overhead. Dit wordt gefinancierd vanuit de in 2023 resterende middelen binnen de specifieke uitkering CDOKE.

Stimuleren circulaire economie

Met betrekking tot dit onderwerp sluiten we vooral aan bij activiteiten vanuit de Groene Metropoolregio, vooral ook omdat er dan in de regio een gelijk speelveld ontstaat. De focus ligt hierbij op het bevorderen van Conceptueel en Circulair Bouwen, meer circulaire GWW en circulair inkopen.

Biodiversiteit:

Opstellen soortenmanagementplan

Naar verwachting maakt de provincie in 2024 de exacte kaders duidelijk waaraan een Soortenmanagementplan moet voldoen. Zodra die kaders duidelijk zijn wordt gestart met het onderzoek ten behoeve van een Soortenmanagementplan. Dit moet leiden tot een vastgesteld plan in 2025.

Stimuleren van vergroten biodiversiteit door particulieren

In 2024 worden verschillende activiteiten georganiseerd gericht op bewustwording bij onze bewoners om zelf in actie te komen voor het verhogen van biodiversiteit in Renkum.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output		2020	2021	2022	2023	Doel
% Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	R	3,1	3,6	nb	nb	100
% Hernieuwbare elektriciteit (BBV)	NL	26,8	33,2	nb	nb	100

nb = (nog) niet bekend in de Klimaatmonitor

Deze beleidsindicatoren komen uit de Klimaatmonitor. Deze monitor is een landelijk gebruikt instrument, dat niet altijd gegevens bevat die up-to-date zijn.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Nederlandse Klimaatwet	Routekaart 'Op weg naar een Klimaatneutraal 2040'
Nationaal Klimaatakkoord	Deelname Regionale Energie Strategie (RES)
Wet versnelling energietransitie	Transitievisie Warmte
Bouwbesluit	Visie grootschalige opwek
Wet milieubeheer	Omgevingsvisie

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	216	1.651	1.182	1.211	1.194	1.131
Baten	35	1.000	802	604	605	605
Saldo van baten en lasten	-181	-652	-380	-607	-589	-526
Mutatie reserve	-136	107	63	81	63	
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-316	-545	-317	-526	-526	-526

2i Dierenwelzijn

Doel

Het voorkomen van dierenleed en waar nodig verbeteren van de leefomstandigheden van zowel huisdieren als in het wild levende dieren.

Reguliere activiteiten

- Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid.
- Uitvoeren wettelijke taak

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd. Uitvoering geven aan de nota dierenwelzijn. Deze nota wordt in Q4 van 2023 vastgesteld.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Algemene plaatselijke verordening (APV)
Algemeen Burgerlijk Wetboek	

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	8	60	70	70	70	70
Baten						
Saldo van baten en lasten	-8	-60	-70	-70	-70	-70
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-8	-60	-70	-70	-70	-70

2J Ondernemen en bedrijvigheid

Doel

- We streven naar duurzame groei in onze gemeente en groei van de werkgelegenheid door een aantrekkelijke gemeente te zijn voor ondernemers.
- We willen een goed ondernemersklimaat en kwalitatief goede werklocaties. Zo dragen we zorg voor goed bereikbare en vitale bedrijventerreinen met een kwalitatief goede uitstraling en vitale winkelcentra die ook de leefbaarheid in de dorpen versterken.
- We willen hierbij een intensieve samenwerking met het bedrijfsleven, structuren versterken en koppelingen leggen met andere beleidsterreinen.

Reguliere activiteiten

- Stimuleren en faciliteren triple helix (samenwerking tussen overheid, ondernemingen en onderwijs)
- De jaarlijkse mede-organisatie van de Dag van de Ondernemer
- Signaleren van mogelijkheden en verbinden van partijen bij ruimtevraag
- Verbinden lokale ondernemers en stimuleren lokale economie
- Integrale samenwerking met andere beleidsvelden (waaronder sociaal domein, recreatie en toerisme, milieu en duurzaamheid)
- Deelname aan de Groene Metropoolregio (programma Productieve Regio en Ontspannen Regio)

Specifieke activiteiten 2024

Behoud en verbetering van centrumgebieden

Voor centrum Oosterbeek, Renkum en Doorwerth zijn economische centrumvisies opgesteld of worden verder aangescherpt, met als doel levendige centra en behoud (verbetering) van voorzieningenniveau. We gaan verder uitvoering geven aan deze visies en ondersteunen initiatieven van ondernemers en inwoners die bijdragen aan de doelstellingen in de visies.

Verkenning centrummanager gemeente Renkum

We vervolgen de verkenning naar de mogelijkheden voor het aanstellen van een centrummanager voor de gemeente Renkum die samen met de ondernemersverenigingen, ondernemers, vastgoedeigenaren, gemeente en andere betrokkenen uitvoering gaat geven aan de opgestelde visies.

Implementeren klantcontactstelsysteem

We implementeren een CRM (Customer Relationship Management)/ klantcontactstelsysteem voor bedrijven in onze gemeente.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Kengetal		2020	2021	2022	2023	Doel
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	R	183,8	184,9	192,6	nb	
Vestigingen (van bedrijven) (per 1.000 inw.15 t/m 64jr) (BBV)	NL	158,4	165,1	174,1	nb	
Functiemenging (BBV)	R	44,4	44,2	44,5	nb	

Kengetal		2020	2021	2022	2023	Doel
Funciemenging (BBV)	NL	53,2	53,3	53,8	nb	
Aantal vestigingen		3.330		nb	nb	
Aantal banen		11.960	zie 1J	nb	nb	
Werkloosheid		3,3%		nb	nb	

nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Verordening winkeltijden gemeente Renkum	Kadernota economie: 'Groei bereik je samen'
Wet Markt en Overheid	
	Ruimtelijke Visie Centrum Oosterbeek Retailvisie Centrum Oosterbeek Visie en uitvoeringsplan Centrum Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	237	372	419	359	359	359
Baten	7	12	12	12	12	12
Saldo van baten en lasten	-231	-361	-407	-348	-348	-347
Mutatie reserve	100	-59	59			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-131	-420	-348	-348	-348	-347

2K Recreatie en toerisme

Doel

- De gemeente Renkum is een aantrekkelijk gemeente voor recreanten en toeristen.
- Het gevarieerde stuwwallen landschap met kleine woonkernen, parken en landgoederen trekt recreanten en toeristen.
- Niet voor niets wisten kunstenaars onze dorpen te vinden en zijn we uitgegroeid tot een kunstenaarsgemeente.
- De meer recentere WOII geschiedenis (Airborne) maakt de gemeente extra interessant.
- We willen ons blijven profileren op bovengenoemde punten.

Reguliere activiteiten

- Samenwerking met de recreatieve sector versterken
- Lokale kwaliteiten van Renkum beter zichtbaar maken in de promotie activiteiten van het Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
- Landgoederen, buitenplaatsen en het fraaie landschap waarin zij zijn gelegen zodanig koesteren, beschermen en inrichten dat deze onder andere duurzaam kunnen worden benut voor activiteiten in het kader van recreatie en toerisme.
- Het (laten) ontwikkelen van toeristische producten en versterken van het aanbod

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Geen	Nota economie 'Groei bereik je samen'
	Raad dec. 2021: Visie recreatie & toerisme

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	268	254	257	257	257	257
Baten						
Saldo van baten en lasten	-268	-254	-257	-257	-257	-257
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-268	-254	-257	-257	-257	-257

2L Kunst, cultuur en cultuurhistorie

Doel

Met onze kernkwaliteiten, waaronder het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente, zijn we een aantrekkelijk gemeente voor inwoners, recreanten en toeristen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren activiteiten cultuurvisie
- Bewaken en behouden van gemeentelijke monumenten
- Uitvoeren activiteiten uit de visie Landgoederen en Buitenplaatsen
- Uitvoering en begeleiding lokale activiteiten voor de 80e Airborne Herdenkingen
- Samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven, gekoppeld aan educatie, recreatie, toerisme, werkgelegenheid en vrijwilligerswerk.

Specifieke activiteiten 2024

Uitvoeren plan landgoederen

Vanuit landgoederenvisie: voorbereiding en uitvoering plan voor landgoed Heidestein.

Cultuurvisie 2023 e.v.

Uw raad heeft in maart 2023 de Cultuurvisie "Verhalen Verbinden" aangenomen. Samen met Renkumse kunstenaars en culturele organisaties is een inventarisatie gemaakt van activiteiten die uitvoering geven aan de visie. Het focuspunt ligt op het zijn van een Airborne- en kunstenaarsgemeente. Met de betrokken organisaties werken wij die inventarisatie verder uit in projecten.

Airborne

De Slag om Arnhem is voor het grootste deel in de gemeente Renkum uitgevochten, wat maakt dat het in het dna van onze inwoners zit. Dit geldt ook voor onze nieuwe inwoners die via De Airborne Wandeltocht of Bloemlegging op de begraafplaats kennis maken en opgroeien met deze geschiedenis. Het idee dat met het wegvallen van de veteranen ook de belangstelling voor de geschiedenis zou verdwijnen blijkt niet juist. Wij zien meer en meer interesse ontstaan over wat onze voorouders hebben meegemaakt, hoe zij zich staande hebben gehouden en welke impact de oorlog heeft gehad op hun verdere leven. Dit wordt ook ingegeven door de onrust in de wereld en de oorlog in Oekraïne. Daarom is het zijn van een Airbornegemeente ook vastgelegd in de cultuurvisie als een van de gemeentelijke ambities.

Het huidige beschikbare budget Airborne wordt ingezet voor de basissamenwerking in de Airborneregio en de behoud voor de lokale basisinfrastructuur van Airborne activiteiten.

De gemeente Renkum is een belangrijke partner in het stimuleren van initiatieven die de verhalen doorgeven en neemt een belangrijke plaats in in de programmering van de regionale activiteiten, die internationale bezoekers trekt. Het Airborne Museum is een belangrijke spil binnen de samenwerking in de regio. Sinds 2016 werken de gemeenten Arnhem, Ede, Overbetuwe en Renkum samen als Airborne Region, mede ondersteund door de provincie Gelderland en het vfonds. De formele samenwerkingsovereenkomst is vooral aangegaan om in de regio alle activiteiten qua inhoud te bundelen en ook als een interessante toeristische regio te promoten.

Het Masterplan Airborneregio 2022-2030 is vastgesteld door de Airbornegemeenten en is leidend voor de ontwikkelingen in de regio. De provincie Gelderland stelt in 2024 voor de 80e herdenking een bedrag van € 450.000 beschikbaar voor de Airborneregio. De regio moet dat matchen met eenzelfde bedrag.

Voor de zomer van 2023 zijn wij regionaal en lokaal in gesprek gegaan met alle partners en stakeholders- over invulling van het programma voor de 80e Airborneherdenkingen. Voor uitvoering van het programma in 2024 stellen wij voor € 150.000 beschikbaar te stellen in de begroting.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
<i>(bedragen x € 1.000)</i>					
Airborne activiteiten		100			
Airborneactiviteiten inzet mensen		50			
Totaal		150			

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Monumentenwet	Monumentenverordening
Wet Algemene bepalingen en omgevingsrecht (WABO), artikel 2.1 en 2.2	Welstandsnota
Wet FARO	Cultuurvisie 2023 ev
	Basisvisie Landgoederen en Buitenplaatsen
	Visie Landgoederen en Buitenplaatsen/ Gelders Arcadië
	LandschapsBasisPlan (Verbindend Landschap)
	Erfgoedbeleid en -verordening
	Beleidsnotitie Archeologie
	Verwachtingenkaart archeologie
	Groenstructuurplan
	Bosbeleidsplan

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	723	644	643	471	471	470
Baten	5	13	60	60	60	60
Saldo van baten en lasten	-718	-631	-583	-411	-411	-410
Mutatie reserve	180	-12	28	8	8	8
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-538	-643	-555	-404	-403	-402

2M Water en riolering

Doel

- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd kan worden door inwoners, ondernemers en bezoekers.
- We zetten ons in voor die onderdelen van de openbare ruimte (bijvoorbeeld oppervlaktewater, grondwater) waar we formeel geen beheerder van zijn.
- We streven ernaar dat ook deze onderdelen schoon blijven en duurzaam en veilig gebruikt kunnen worden zonder de gezondheid in gevaar te brengen.

Reguliere activiteiten

	Regulier onderhoud	Kleine reparaties	Groot onderhoud / vervanging	Klachten / meldingen
Vrijvervalriolering	regie	regie	regie	zelf
Druk- en persleidingen	-	-	regie	zelf
Pompunits	langjarig geïntegreerd contract			
Rioolgemalen	langjarig geïntegreerd contract			
Meetapparatuur riolering	langjarig geïntegreerd contract			
Meetapp. grondwater	langjarig geïntegreerd contract			
Hemelwater-voorzieningen	langjarig geïntegreerd contract			
Duikers in gemeentelijke wegen	-	-	combi met weg-onderhoud	-
Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)				
Klimaatadaptatie en bewustwording				

Specifieke activiteiten 2024

Actualiseren Kostendekkingsplan

Het kostendekkingsplan zoals opgenomen bij het Beheerplan Water en Riolering houden we tegen het licht. De hoogte van de rioolheffing wordt n.a.v. deze actualisatie opnieuw bekeken.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Output, beheer conform Beheerplan Water en Riolering	2024
Vrijvervalriolering	circa 193 km
Druk- en persleidingen	circa 29 km
Pompunits voor drukriolering	77 stuks
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
Individuele voorzieningen buitengebied (waaronder IBA's)	30
bergbezinkvoorzieningen (betonnen bergingen en leidingen)	5
open bergingen	4
infiltratievelden	4
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties)	46
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	circa 550 locaties
Waar wegen waterlopen passeren, zijn duikers of bruggen aangelegd. Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen	circa 42 stuks

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Omgevingswet	Beheerplan Water en Riolering Naast wettelijke taken zijn de doelen uit het BestuursAkkoord Water (BAW) in dit document verwerkt.
	Omgevingsvisie

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	3.080	4.032	6.487	8.322	7.884	5.573
Baten	4.593	5.690	8.075	9.955	9.519	7.209
Saldo van baten en lasten	1.513	1.658	1.589	1.634	1.634	1.635
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	1.513	1.658	1.589	1.634	1.634	1.635

2N Afvalverwijdering en -verwerking

Doel

- We hebben een duurzame, prettige en gezonde leefomgeving.
- We zijn klimaatneutraal.
- We zetten blijvend in op het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk restafval en zwerfafval.

Reguliere activiteiten

- Inzameling, afvoer en verwerking van de diverse afvalstromen
- Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen
- Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval
- Afvalstoffenverordening en uitvoeringsbesluit actualiseren
- Analyse afvalaanbod huishoudens en op het afvalbrengstation
- Bevorderen van scheidingsgedrag
- Contractbeheer op verwerking PMD, gft+e en restafval
- Deelname aan landelijke benchmark
- Rapporteren aan Nedvang (inkomsten op herbruikbare grondstoffen)
- Bezwaren op variabel deel van afvalstoffenheffing behandelen
- Accountmanagement ACV
- Jaarplanning ACV opstellen
- Bewoners enthousiasmeren voor zwerfafvalprojecten
- Monitoring en verantwoording zwerfafvalprojecten

Specifieke activiteiten 2024

Verlagen inzamelfrequentie restafval

In de begroting 2024 is rekening gehouden met het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval van eens per vier weken naar eens per vijf weken. Hiermee wordt invulling gegeven aan het Afvalbeleidsplan 2021. Daarnaast is de maatregel te rechtvaardigen door een aanbodpercentage van restafval via klike's van 59%. Tijdens ophaaldagen is er een beperkt aantal klike's dat wordt aangeboden om te worden geleegd. Ook worden inwoners door een lagere ophaalfrequentie nog meer gestimuleerd afval goed te scheiden. Financieel levert deze maatregel een voordeel op van € 25.000. Doordat er op jaarbasis twee tot drie inzamelrondes minder worden gereden draagt dit bij aan het verminderden van verkeersbewegingen en de uitstoot van CO2.

Verlagen inzamelfrequentie gft+e

In de begroting van 2024 is rekening gehouden met het afschaffen van de wekelijkse inzameling van gft+e tijdens de zomermaanden. In 2023 is gebleken dat er geen garantie is dat de extra rondes gereden kunnen worden. Oorzaak is de krapte op de arbeidsmarkt en de vakantieperiode. Dit heeft er toe geleid dat in augustus 2023 twee extra inzamelrondes zijn geschrappt zonder dat dit tot grote weerstand vanuit de dorpen heeft geleid. Ook hier geldt dat door minder aanbod er geen noodzaak is voor extra rondes. Met ACV wordt afgesproken dat in deze periode grof tuinafval zonder aftrek van punten op het afvalbrengrstation kan worden gebracht. Uiteindelijk leidt deze maatregel tot zes à zeven minder inzamelrondes per jaar. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het terugdringen van de hoeveelheid CO2 die wordt uitgestoten en minder verkeersbewegingen. Naar verwachting levert deze maatregel een besparing op van € 80.000.

Plaatsen Gf+e zuilen hoogbouwlocaties

In het Afvalbeleidsplan is de ambitie verwoord om in de periode 2021-2023 een 45-tal gf+e zuilen te plaatsen zodat hoogbouwbezoekers ook gf+e kunnen scheiden van het restafval. Het aantal van 45 stuks is met 33 stuks (medio 2023) nog niet bereikt zodat aanvragen voor gf+e zuilen ook in 2024 nog in behandeling worden genomen. Inwoners zijn met elkaar verantwoordelijk voor de komst van een gf+e zuil. Bestaat er belangstelling voor een gf+e zuil en lukt het om voor de betreffende locatie voldoende bewoners te interesseren dan wordt er een gf+e zuilen geplaatst.

Onderzoeken toekomst afvalbrengrstation Veentjesbrug

Met de mogelijke komst van een groot circulair ambachtscentrum in Ede, waar ACV veel circulaire activiteiten onder één dak brengt, worden ook de overige ACV locaties (waaronder Afvalbrengrstation Veentjesbrug) nader bekeken. De ontwikkelingen van het bedrijventerrein Veentjesbrug hebben wellicht gevolgen voor het huidige afvalbrengrstation. De invoering van een 'gratis' rondje voor waardevolle grondstoffen wordt dan mogelijk ook een optie

Beleidsindicatoren en kengetallen

Kengetal	2020	2021	2022	2023	Doel
Aantal huishoudens	14.817	14.837	14.920		nvt
Huishoudens in hoogbouw	4.129	4.018	4.081		nvt
Huishoudens in laagbouw	10.688	10.819	10.839		nvt
Ondergrondse restafvalcontainers	82	83	83	83	84
Gf+e zuilen bij hoogbouw	6	21	31	33	51
Semi ondergrondse containers	6	6	6	6	nvt

Kengetal	2020	2021	2022	2023	Doel
Glascontainers	26	26	26	26	26
Textielcontainers	9	9	9	9	9
Kliko's gft+e	13.301	13.589	13.510	13.542	nvt
Kliko's voor restafval	11.191	11.313	11.099	11.264	nvt
Kliko's voor papier	7.284	7.306	10.022	10.022	nvt
Hoeveelheid in te zamelen afval	14.995 ton	14.662 ton	13.102 ton	n nb	nvt
Waarvan restafval	3.497 ton	3.458 ton	3.183 ton	n nb	nvt
Scheidingspercentage	77%	77%	76%	n nb	nvt
Kg restafval per inwoner	111	108	100	n nb	80
Bezoekersaantallen Afval Brengrstation (ABS)	30.503	25.805	24.476	n nb	nvt
Fijn huishoudelijk restafval	81 kg/ inwoner	80 kg/ inwoner	74 kg/ inwoner	n nb	nvt
Grof huishoudelijk restafval	30 kg/ inwoner	29 kg/ inwoner	26 kg/ inwoner	n nb	nvt
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Renkum	80 kg	80	100	n nb	80
Omvang huishoudelijk restafval (kg/ inw) (BBV) Nederland	170 kg	169	n nb	n nb	100

n nb = nog niet bekend

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Artikel 10.21 van de Wet milieubeheer	Afvalstoffenverordening
Wet bescherming persoonsgegevens	Afvalbeleidsplan: 'Afvalbeleid Renkum 2021'

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	3.524	3.629	3.519	3.518	3.514	3.502
Baten	4.607	4.779	4.637	4.658	4.654	4.642
Saldo van baten en lasten	1.083	1.150	1.118	1.140	1.140	1.140
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	1.083	1.150	1.118	1.140	1.140	1.140

20 Groenonderhoud

Doel

- Groen draagt bij aan de duurzaamheid, gezondheid en leefbaarheid van onze leefomgeving
- We beheren de openbare ruimte, zodat deze duurzaam is en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Reguliere activiteiten

- Regulier beheer en onderhoud van de begraafplaatsen waaronder ook het feitelijke begraven, en het bijbehorend gastheerschap.
- Beheer en onderhoud groen waaronder bosjes, bosplantsoen, hagen, heesters, vaste planten, recreatief grasland, ruw gras, bloemrijk grasland, graskeien, bloembakken, leibomen, rododendrons, rozen en bloembollen.
- Plantsoen- en boomrenovatie
- Boombeheer met daarbij stam- en wortelopschot, boomspiegels
- Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein met de feitelijke verzorging van de dieren.
- Beheren, onderhouden en keuren speelplaatsen
- Groenbeheer sportparken
- Groenbeheer rondom bijzonder objecten/ monumenten/artistische kunstwerken
- Bestrijden invasieve exoten (planten)
- Opruimwerkzaamheden m.b.t. vandalisme, illegale afvaldump
- Aankoop materiaal (w.o. gereedschap)
- Verkoop gronden (restgroen)
- Afhandeling meldingen en klachten
- Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst

Specifieke activiteiten 2024

Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer

Op dit ogenblik is er voor groenbeheer en -ontwikkeling te weinig budget ten opzicht van de wensen/opgaven die er zijn. Aan u zal in het 1^e kwartaal van 2024 het kostendekkingsplan groen worden voorgelegd waarin gewenste groenfunctie/-kwaliteit in de openbare ruimte en beschikbare budget weer in evenwicht wordt gebracht. Daarna zullen we onze werkwijzen aanpassen om volgens het kostendekkingsplan met bijbehorend beheerplan te werken. De motie groenbeheer verwerken we in het groenbeheerplan en het kostendekkingsplan.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Kostendekkingsplan groenbeheer	50	50	50	
Totaal	50	50	50	

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product hanteren we op dit ogenblik geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Groenstructuurplan 'Structuur in het groen, slim verbinden' Renkum met de maatregelen voortkomend uit het groenbeheerplan.
Wet op de lijkbezorging	Bomenverordening /APV
Wettelijke zorgplicht paden en bomen	Speelruimteplan: 'Ruimte voor spelen, bewegen, ontdekken en ontmoeten'
	Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen
	Verordening beheer en gebruik gemeentelijke begraafplaatsen
	Legesverordening

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	2.716	3.002	2.816	2.827	2.832	2.788
Baten	358	409	367	397	397	397
Saldo van baten en lasten	-2.358	-2.593	-2.449	-2.430	-2.435	-2.391
Mutatie reserve	65					
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-2.293	-2.593	-2.449	-2.430	-2.435	-2.391

2P Wegen, straten en pleinen

Doel

We beheren de verharde openbare ruimte, zodat deze duurzaam en veilig gebruikt en beleefd wordt door inwoners, ondernemers en bezoekers.

Reguliere activiteiten

Wegen, Straten pleinen

- Rehabilitaties/reconstructies(vervangingen) -kapitaallasten;
- Groot onderhoud;
- Klein onderhoud;
- Onderhoud half- en onverharde verharding
- Wegmarkering;
- Aanleg inritten;
- Servicewerkzaamheden buitendienst;
- Kabels en leidingen;
- Waarborgen toegankelijkheid van de openbare ruimte: met de inrichting van de openbare ruimte houden we meer rekening met specifieke doelgroepen.
- Afstemming met de overige disciplines m.b.t. de openbare ruimte: verkeer, riool, groen; afstemming over integrale projecten.
- Afhandeling meldingen en klachten

Straatreiniging

- Onkruidbeheersing op verhardingen
- Verwijderen van natuurlijk afval (Vegen)
- Legen afvalbakken en depodogs
- Gladheidsbestrijding volgens Gladheidsbestrijdingsplan
- Afhandeling meldingen en klachten

Openbare verlichting

- Openbare verlichting vervangen en beheren
- Afhandeling meldingen en klachten

Overige

- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van verkeers- en straatnaamborden
- Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair
- Aanplakborden, o.a. verkiezingen
- Afhandeling meldingen en klachten

Civiele kunstwerken

- Beheren Civiele kunstwerken

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

	2022	2023	Doel
Vervangen gesloten verharding door open verharding	ca. 1000 m ² (0.15% gesloten verharding)	ca. 1.800 m ² (ca. 0,3% gesloten verharding)	Verminderen gesloten verharding

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wegenverkeerswet	Actualisatienota Wegbeheer
Burgerlijk Wetboek	Beleidsnota Wegbeheer
	Renkums Licht doorgelicht. Het opstellen van het beleidsplan OVL wordt in 2024 afgerond.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	3.748	4.999	4.513	4.548	4.700	4.899
Baten	403	404	181	198	198	198
Saldo van baten en lasten	-3.344	-4.595	-4.332	-4.350	-4.502	-4.700
Mutatie reserve	-93	565	-28	-64	-30	127
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-3.438	-4.030	-4.359	-4.414	-4.531	-4.574

2Q Bos en natuurbeheer

Doel

- Bosbeheer gericht op het versterken van biotopen voor planten en dieren.
- Actief werken aan het omschakelen naar meer loofbos, zodat er minder water verdampt door naaldbomen die dat ook in de winter doen.
- Door deze aanpassingen wordt het bos meer klimaatbestendig.
- Houtoogst om inkomsten te genereren krijgt in ons bosbeheer een ondergeschikte prioriteit.
- Prioriteit leggen bij het versterken van biodiversiteit en het klimaatbestendig worden van onze (toekomstige) bossen.

Reguliere activiteiten

- Een betere leeftijdsopbouw van onze bossen door bosverjonging
- Verhogen van de biodiversiteit door o.a. gemengde houtopstanden aan te planten
- Bestrijding invasieve soorten zoals Bospest (Amerikaanse vogelkers) en Japanse duizendknoop
- Landschap/Cultuurhistorie
- Reguliere bosdunningen
- Vrijwilligers ondersteunen

Specifieke activiteiten 2024

Actualiseren bosbeleidsplan en bosverjongingsplan

Door de Provincie Gelderland is circa 70% van ons bosbezit aangewezen als habitatsbos waar geen houtoogst of aanplant meer mag plaatsvinden. Door deze aanwijzing zijn we genoodzaakt, eerder dan gepland, het bosbeleidsplan in 2024 te actualiseren.

Een van de uitvoeringsplannen die bij het bosbeleidsplan horen is het bosverjongingsplan. Dit is het plan waarmee we de naaldhoutvakken gefaseerd omvormen tot loofbos. Zoals in het coalitieakkoord aangegeven stellen we dit plan ook in 2024 op.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet natuurbescherming	Landschapsbasisplan (LBP)
Natura 2000	Basisvisie Landgoederen & Buitenplaatsen
Wettelijke zorgplicht bomen	Bosbeleidsplan 2018-2028

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	92	192	228	189	189	189
Baten	31	35	28	8	8	8
Saldo van baten en lasten	-61	-157	-200	-181	-181	-181
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-61	-157	-200	-181	-181	-181

03 Organisatie

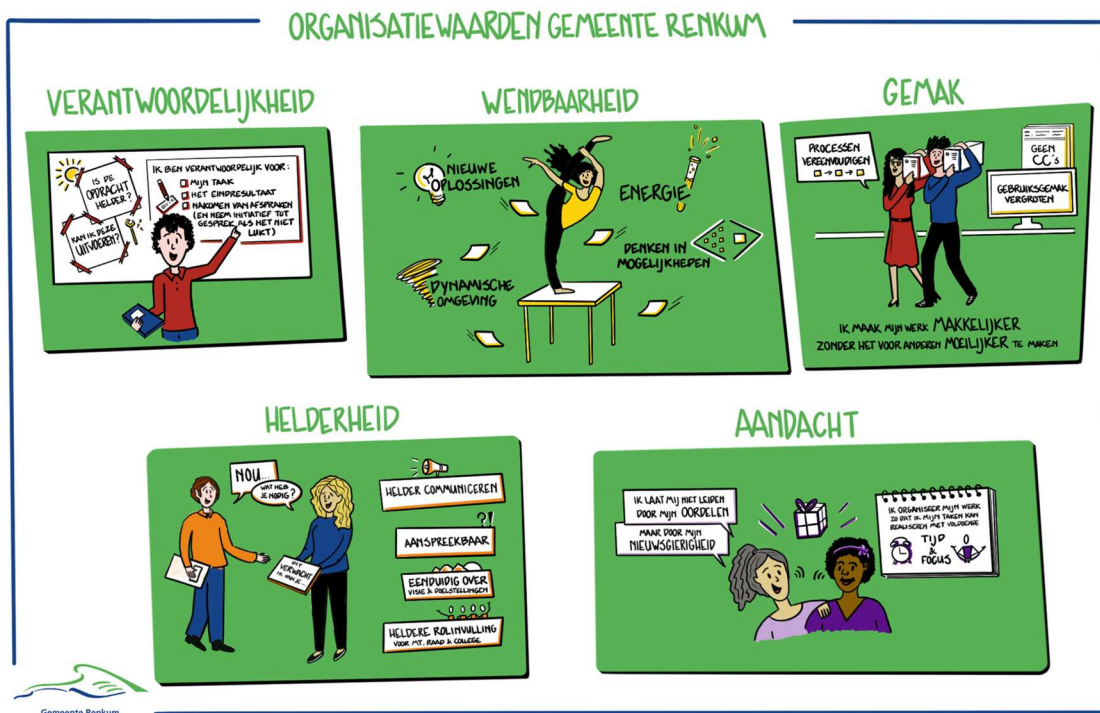
Wat willen we bereiken (ambitie)?

We willen een gemeente zijn die betrouwbare dienstverlening levert. Naar onze inwoners én intern naar onze eigen collega's en ons gemeentebestuur. We willen een gemeente zijn die wendbaar is in het aansluiten op wensen en initiatieven van inwoners, partners en collega's en ook wendbaar is in het aansluiten op nieuwe wetgeving en maatschappelijke opgaven. We hebben als bestuurlijk kader dat we een zelfstandige gemeente blijven en om dat te kunnen blijven, willen we meer en beter kunnen samenwerken met partners (andere gemeenten of organisaties). Dat allemaal willen, vraagt om een vitale organisatie met goed werkgeverschap als belangrijkste speerpunt. Want dit alles kunnen we alleen als onze medewerkers en wij als leidinggevenden dat kunnen waarmaken. Als onze medewerkers de professionals zijn die de ruimte krijgen om hun verantwoordelijkheid te nemen, die wendbaar kunnen en willen zijn, die de ruimte krijgen zich te ontwikkelen, die helder hebben wat van hen wordt verwacht, die mogen werken in een stimulerende werkomgeving én, misschien wel het belangrijkste; die ondersteund worden door (en gemak ervaren van) eenvoudige processen, duidelijke rollen en gebruiksvriendelijke systemen.

Onze visie:

1. We zijn een wendbare organisatie
2. We bieden betrouwbare (digitale) dienstverlening
3. We zijn een goede werkgever
4. We werken samen met partners waar dat slimmer is

Om deze visie waar te maken werken we volgens onze organisatiewaarden.

Want we willen ons werk met aandacht kunnen doen en goed kunnen afronden. Daar ook de tijd voor hebben. We willen helderheid over wat van een ieder wordt verwacht en pas aan een klus beginnen als die helderheid er voor betrokkenen is. We willen dat iedereen zich niet alleen verantwoordelijk weet voor zijn of haar stukje van het proces maar ook voor het geheel en het eindresultaat. We willen in staat zijn elkaar daarop aan te spreken of (nog beter) dat een ieder in staat is zich uit te spreken. En we willen heel graag dat we ons werk eenvoudiger weten te maken en iedereen gemak bieden in het ondersteund worden door processen en systemen.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	19.383	19.043	18.584	18.426	19.022	18.991
Baten	1.549	675	903	942	942	942
Saldo van baten en lasten	-17.835	-18.368	-17.681	-17.484	-18.079	-18.049
Mutatie reserve	2.242	-150	-253	-275	31	64
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-15.593	-18.518	-17.934	-17.758	-18.048	-17.985

3A Dienstverlening

Doel

Ons aanbod en onze dienstverleningsprocessen zijn zo ingericht dat zij aansluiten bij de wensen, beleving en behoeften van inwoners en ondernemers.

Subdoelen:

- Klantgerichtheid/ gastvrijheid staat centraal in de contacten die inwoners en ondernemers hebben met onze gemeente.
- We bieden onze producten en diensten zoveel mogelijk digitaal aan, zodat onze inwoners en ondernemers zoveel mogelijk zaken op ieder gewenst tijdstip en locatie kunnen regelen.
- Daar waar in onze dienstverlening regels beperkend zijn, blijven we zoeken naar (andere) mogelijkheden.

Reguliere activiteiten

- Waarborgen van de kwaliteit van de persoonsgegevens, privacy en beveiliging volgens de gestelde wettelijke normen
- Verstrekken van producten en documenten zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, uittreksels, briefadres en Verklaring omtrent gedrag
- Verwerken van verhuizingen, eerste vestiging uit buitenland, aangiften van geboortes, aangifte van overlijden
- Het sluiten huwelijken en geregistreerde partnerschappen
- Het organiseren van de verkiezingen, de verkiezingsuitslag en het verzorgen van de communicatie rondom de verkiezingen
- Al onze inwoners en klanten worden tijdens de openingstijden van het gemeentehuis te woord gestaan, fysiek, per mail of per telefoon.

- Content advies en content beheer voor website. Beheer antwoordportaal en schermen in de hal, advies intranet
- Het geven van advies op het klantgericht maken van zowel het proces als van de teksten op website, in brieven en dergelijke
- Het uitbreiden en verbeteren van onze online dienstverlening
- Onze (online) dienstverlening inwonersgericht inrichten
- Bodetaken "nieuwe stijl"

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Voor dit product is er geen specifieke wetgeving of gemeentelijk beleid.

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	981	1.048	1.035	1.056	1.055	1.055
Baten	436	305	533	572	572	572
Saldo van baten en lasten	-544	-744	-502	-483	-483	-483
Mutatie reserve	42	46				
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-503	-698	-502	-483	-483	-483

3B Dorpsgericht werken

Doel

We stemmen onze inzet af op de behoeften van inwoners in de dorpen. Doordat we samenwerken met inwoners, ondernemers en organisaties, geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving. We stimuleren onze inwoners, ondernemers en partners om initiatieven te ontwikkelen die bijdragen aan een mooier, schoner, vitaler, veiliger en duurzamer Renkum. Dat vergt ook een andere manier van werken in de organisatie, waarbij slim samenwerken en "werk met werk maken" centraal staan. Ongeacht de domeinen waarin de activiteiten plaatsvinden, en de deskundigheden die daarvoor nodig zijn, gaan we hierop verkennen en ontwikkelen. Daarvoor is samenhangende en domein-overstijgende planvorming noodzakelijk.

Reguliere activiteiten

De afgelopen jaren hebben we een goede basis gelegd voor dorpsgericht werken. Zo zijn er vanuit de verschillende aandachtsgebieden (wmo, jeugd, participatie etc.) dorpsnetwerken opgezet waarbij partners elkaar steeds beter kennen, werkafspraken met elkaar hebben en elkaar vanuit hun verschillende expertises aanvullen. Andere voorbeelden zijn de energiecoaches die dorpsgericht worden ingezet en consultants die gekoppeld zijn aan één dorpskern zodat er in elke dorpskern één vast gezicht is. Ook het beleid richt zich steeds meer op verschillende behoeften in verschillende dorpen. Een voorbeeld hiervan is het ontwikkeltraject "ontmoeting" die we samen met onze ontmoetingspartners doorlopen en waarbij we per dorp bekijken wat er nodig is om ontmoeting nog sterker neer te zetten.

Hoewel er goede stappen zijn gezet in het dorpsgericht werken, merken we ook dat het dorpsgericht werken nog beter neergezet kan worden. Zo blijkt uit gesprekken met onze netwerkpartners binnen het sociaal domein dat er al veel aanbod is om inwoners waar nodig te ondersteunen, maar dat er nog winst te behalen valt wanneer het gaat om het sneller met elkaar schakelen, samenwerking met elkaar, bekend zijn met elkaars aanbod en het bieden van integrale hulp. Het nog steviger neerzetten van het dorpsgericht werken kan daarbij helpen. Het doel voor 2024 is dan ook om het integraal werken nog steviger neer te zetten. Dit doen we door aan te sluiten op wat er al is en door dat wat er al is nog verder te versterken met de specifieke activiteiten zoals hieronder omschreven.

- Dorpsgerichte inzet van energiecoaches
- Dorpsgerichte netwerkbijeenkomsten
- Het ophalen en monitoren van verschillende ontwikkelingen, vraagstukken en behoeften per dorp
- Inzet vaste consultants in dorpskern
- Het verzamelen van data en gegevens per dorp
- Beleid en uitvoering dicht bij elkaar organiseren

Specifieke activiteiten 2024

Start eerste integrale dorpssteam

Om het dorpsgericht werken nog beter van grond te krijgen wordt in 2024 gestart met 1 integraal dorpssteam (WMO/jeugd en participatie). Vanaf 2025 wordt dit uitgerold naar alle dorpen. In deze dorpssteams werken medewerkers van ons Sociaal Team op locaties dichtbij onze inwoners en netwerkpartners, bijvoorbeeld in een buurthuis of bij een huisartsenpraktijk. Dit maakt dat ons Sociaal Team nog dichterbij onze inwoners en netwerkpartners zit, wat tevens de onderlinge samenwerking versterkt. Ook kunnen de signalen per dorp nog makkelijker worden opgepikt en kan hier nog beter op ingespeeld worden. De consultants in de dorpssteams worden breed opgeleid, zodat zij hulpvragen integraal op kunnen pakken. Het opzetten van dorpssteams sluit ook aan bij verschillende andere ontwikkelingen die spelen in het Sociaal Domein, zoals de hervormingsagenda jeugd (onderdeel 1G)

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
	Besturingsfilosofie Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	36	168	145	45	45	45
Baten						
Saldo van baten en lasten	-36	-168	-145	-45	-45	-45
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-36	-168	-145	-45	-45	-45

3C Organisatie en bedrijfsvoering

Doel

Ons doel is een goed functionerende organisatie waarbij vlot en gemakkelijk kan worden aangesloten bij de verwachtingen, ontwikkelingen en vraagstukken binnen onze gemeente.

Dat vraagt van de organisatie om continu alert te zijn op ontwikkelingen en te toetsen of de manier waarop wij onze doelen willen bereiken nog passend en meest effectief is. Deze strategie leidt tot een optimale inzet van middelen, het bereiken van organisatiedoelen en het borgen van de zelfstandigheid van de organisatie. Maar dit vraagt ook om het maken van keuzes en aanpassingsvermogen van de organisatie.

Werken vanuit mogelijkheden en passende oplossingen moet ons DNA worden. Hierbij weten we de kracht van de samenleving optimaal te benutten en zorgen dat zaken worden gerealiseerd zonder dit over te nemen.

Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat onze bedrijfsvoering op orde is. Alleen vanuit een stabiele (financiële) basis kan de organisatie inspelen en meebewegen met veranderingen.

Reguliere activiteiten

Ondersteuning van de organisatie op het gebied van :

- Financiën
- Juridische zaken
- Personele zaken
- Informatievoorziening
- Managementondersteuning
- Bestuurssecretariaat
- Communicatie
- Informatiebeheer
- Facilitaire zaken
- Organisatieontwikkeling en bedrijfsvoeringsontwikkeling

Specifieke activiteiten 2024

Implementatie digitale wetgeving

De nieuwe digitale wetgeving kent verschillende invoeringstermijnen die lopen van 2024 tot 2030. De activiteiten voor de implementatie worden geprioriteerd aan de hand de voorgeschreven tranches in de invoeringstermijnen.

Organisatieontwikkeling

Vanuit het programma organisatieontwikkeling wordt gewerkt aan de thema's Goed werkgeverschap, Waarde(n)vol samenwerken, Deregulering & Gemak en Werkvormen optimaliseren. Deze thema's sluiten aan bij de conclusies uit het rapport van bureau Berenschot en de opdracht van de raad bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2022. Voor het thema Goed werkgeverschap staan o.a. de volgende projecten op de agenda, modernisering werving & selectie en het inrichten van een onboardingsprogramma. Daarnaast wordt er naar aanleiding van het medewerkersonderzoek gekeken naar een herijking van het functiewaarderingsstelsel HR21. Met bovenstaande en toekomstige projecten gaan we het huidige HR beleid moderniseren en passend maken voor onze organisatie.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Personeel en organisatie

HRM	2022	2023	Doel
Ziekteverzuim	8,2%	3,8%	5,0%
Medewerkersonderzoek			Doel
Bevlogenheid		7,1	7,5
Werkdruk		5,1	6,0
Informatievoorziening & communicatie		5,1	6,0
Loopbaanontwikkeling		6,4	6,2

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Wet Digitale Overheid
- Wet Hergebruik Overheidsinformatie
- Wet Open Overheid (WOO)
- Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid
- Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV)
- Wet Elektronische Publicaties (WEP)
- Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

Gemeentelijk beleid

- Koersplan Renkum 2030
- Visie op dienstverlening
- Besturingsfilosofie Renkum
- Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Renkum 2022-2025
- Beveiligingsplan Suwinet
- Privacyverklaring Gemeente Renkum

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	13.721	14.929	14.685	14.611	14.546	14.484
Baten	232	3	3	3	3	3
Saldo van baten en lasten	-13.489	-14.926	-14.682	-14.608	-14.543	-14.481
Mutatie reserve	217	-200	18			
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-13.272	-15.126	-14.665	-14.608	-14.543	-14.481

3D Huisvesting / Gemeentehuis

Doel

We willen goede en laagdrempelige huisvesting, die de interactie met de samenleving versterkt en die medewerkers op een moderne manier faciliteert bij het uitvoeren van hun taken. Huisvesting waarbij openheid, multifunctionaliteit en duurzaamheid belangrijke kernwaarden zijn.

Het gemeentehuis moet een plek zijn waar samenwerking en uitwisseling tussen bestuur, medewerkers en iedereen die in het huis van de gemeente komt (net)werken wordt gestimuleerd. Ontmoeten is minstens zo belangrijk als geconcentreerd werken aan een document. Flexwerkplekken in combinatie met thuiswerken is de regel. Het nieuwe interieur, klimaatbeheersing en technische voorzieningen dienen te voldoen aan de moderne ARBO-maatstaven.

Reguliere activiteiten

- Noodzakelijk (achterstallig) onderhoud gemeentehuis en -werf
- Om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen is voor het gemeentehuis en gemeentewerf een instandhoudingsplan gemaakt waarin alleen het noodzakelijk (achterstallig) onderhoud is opgenomen (herstelwerkzaamheden). Dit plan loopt tot en met 2026, ervan uitgaande dat dan de nieuwe huisvesting gereed is. Aan dit plan wordt in 2023 ook uitwerking gegeven.

Specifieke activiteiten 2024

Nieuwbouw gemeentewerf

Er wordt een ontwerp gemaakt voor een nieuwe werf. Op basis van het definitief ontwerp wordt het krediet aangevraagd.

Gemeentehuis

Op basis van uw raadsbesluit wordt verder uitwerking gegeven aan de renovatie van het gemeentehuis.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Woningwet	Vastgoedplan-beleidsdeel (februari 2020)
Wet Milieubeheer	Vastgoedplan-uitvoeringsdeel (2021)
Arbowetgeving	Routekaart Renkum Energieneutraal 2040
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	Uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal
	Milieunota

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	2.427	881	660	656	1.317	1.348
Baten	13	17	17	17	17	17
Saldo van baten en lasten	-2.414	-864	-643	-639	-1.300	-1.331
Mutatie reserve	1.983	4	-271	-275	31	64
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-431	-860	-914	-913	-1.269	-1.267

3E Samenwerkingsverbanden

Doel

We gaan samenwerkingsverbanden aan om als zelfstandige gemeente onze wettelijke en opgedragen taken goed te kunnen vervullen en om een bijdrage te leveren aan regionale ontwikkelingen.

Reguliere activiteiten

Ingezette paden van regionale samenwerking worden verder benut en versterkt. Dit vermindert de kwetsbaarheid van de eigen organisatie en komt tegemoet aan de te leveren kwaliteit en continuïteit. Vervolgstappen op (regionale) samenwerking of uitbesteding zijn mogelijk, zeker waar sprake is van geoptimaliseerde administratieve uitvoeringsprocessen.

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Wet gemeenschappelijke regelingen	Besturingsfilosofie Renkum
	Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	632	612	644	644	644	644
Baten	447	350	350	350	350	350
Saldo van baten en lasten	-186	-262	-294	-294	-294	-294
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-186	-262	-294	-294	-294	-294

3F Goed bestuur

Doel

We zijn een betrouwbaar en professioneel openbaar bestuur: het is belangrijk dat inwoners weten wat zij van ons kunnen verwachten.

Reguliere activiteiten

- De raad legt contacten met inwoners en geeft ruimte aan hun ideeën door hen actief uit te nodigen voor Raadsontmoetingen.
- De raad geeft invulling aan zijn toezichhoudende taak door op een transparante wijze verantwoording af te leggen over raadsbesluiten en beleid.

Specifieke activiteiten 2024

Voor dit product worden in 2024 geen specifieke activiteiten uitgevoerd.

Beleidsindicatoren en kengetallen

Voor dit product zijn er geen specifieke beleidsindicatoren en kengetallen.

Wetgeving en gemeentelijk beleid

Wetgeving	Gemeentelijk beleid
Reglement van orde voor de vergadering van de raad	Besturingsfilosofie Renkum
Verordening op de raadcommissies	Notitie (Intergemeentelijke) Samenwerking Georganiseerd
Verordening op de Rekenkamercommissie	Nota Burgerparticipatie
Aanvullend Reglement van Orde voor de digitale vergaderingen van de raad van de gemeente Renkum 2020'	Rapport Modernisering Vergaderstelsel
	Spelregels Raadsontmoetingen

Financiën

	Bedragen * € 1.000					
	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	1.586	1.404	1.414	1.414	1.414	1.414
Baten	421					
Saldo van baten en lasten	-1.166	-1.404	-1.414	-1.414	-1.414	-1.414
Mutatie reserve						
Geraamd/gerealiseerde resultaat	-1.166	-1.404	-1.414	-1.414	-1.414	-1.414

Paragrafen

- In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt bepaald dat in de begroting een aantal verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten.
- Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan gebundeld weer te geven. Hiermee wordt van deze onderdelen een dwarsdoorsnede gegeven van alle programma's.

Op grond van de artikelen 9 en 24 van het BBV moet de begroting de volgende paragrafen bevatten:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid

Daarnaast is de openbaarheidsparagraaf verplicht.

1. Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten voor de gemeente, betaald door de burgers. Het zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges die de overheid heft op grond van wettelijke bepaling van haar inwoners en gasten.

De Gemeentewet onderscheidt twee soorten lokale heffingen:

- Gemeentelijke belastingen. Het kenmerk van belasting is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling geen direct aanwijsbare individuele tegenprestatie staat. De opbrengst van de belastingen belandt in beginsel in de algemene middelen van de gemeente en zijn dus vrij besteedbaar. De hoogte van de tarieven van belastingen is in beginsel niet wettelijk beperkt.
- Gemeentelijke rechten of retributies. Het kenmerk van retributies is dat tegenover de aan de overheid verschuldigde betaling een direct aanwijsbare tegenprestatie staat. Die tegenprestatie kan bestaan uit een product of een dienst. De tarieven voor de retributies mogen maximaal kostendekkend worden vastgesteld (artikel 229b Gemeentewet).

De gemeentelijke rechten of retributies worden onderverdeeld in retributies en leges. Bij retributies gaat het om de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De burger moet ook betalen als hij de dienst niet wenst (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing). Bij leges gaat het om de levering van individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard (paspoorten, vergunningen enz.). Betaling vindt alleen plaats bij afname van deze producten.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op het gemeentelijk beleid voor de bepaling van de tarieven voor belastingen, retributies en leges. De in deze begroting genoemde tarieven zijn voorlopige tarieven. De definitieve vaststelling vindt namelijk plaats bij de vaststelling van de diverse belasting- en legesverordeningen in december 2023.

Belastingen

De gemeente Renkum onderscheidt de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting
- Toeristenbelasting
- Hondenbelasting

In het vervolg van dit hoofdstuk wordt allereerst ingegaan op de uitgangspunten voor de tariefstelling van deze belastingen. Vervolgens komen achtereenvolgens de genoemde belastingen aan de orde.

Uitgangspunten tariefstelling

De uitgangspunten voor de jaarlijkse tariefstelling voor de belastingen is als volgt vastgesteld:

- Een trendmatige verhoging op basis van het inflatiepercentage voor de materiële consumptie (1/2) en lonen en salarissen (1/2) volgens de septembercirculaire;
- Bijstelling van de trendmatige verhoging achteraf op basis van actuele gegevens over het inflatiepercentage voor de achterliggende jaren (maximaal 2 jaar) volgens de laatste circulaire Gemeentefonds.

De inflatiepercentages volgens de septembercirculaire 2023 worden toegepast als uitgangspunt voor de tariefvaststelling voor 2024. In deze circulaire zijn inflatiepercentages opgenomen uit de Macro Economische Verkenning, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het inflatiepercentage voor de materiële consumptie en het inflatiepercentage voor lonen en salarissen.

Op basis van deze uitgangspunten is de noodzakelijke trendmatige verhoging van de tarieven voor 2024 als volgt becijferd:

Inflatie Septembercirculaire Gemeentefonds	2022	2023	2024
<i>Getallen in %</i>			
Materiële consumptie	5,10	5,90	3,50
Lonen en salarissen	7,40	3,50	6,30
Totaal (gem.)	6,25	4,70	4,90
Toegepast Begroting 2023	6,75	4,35	0,00
Tarief	-0,50	0,35	4,90
Cumulatief	-0,50	-0,15	4,75

Belastingen

Onroerende zaakbelasting (OZB)

Tarieven 2024

OZB-heffing is een percentage van de waarde

- De onroerendezaakbelasting (OZB) is met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak.
- De eenmalige korting voor 2023 van € 1.037.000 wordt teruggedraaid.
- Extra verhoging OZB van € 350.000 door nadeel algemene uitkering als gevolg van correctie WOZ-waarde uit de septembercirculaire.
- De OZB-inkomsten worden, conform bestaand beleid, verhoogd met de inflatiecorrectie van 4,75%. Deze inflatie bedraagt € 461.000 en heeft invloed op de stelpost loon- en prijsstijgingen.

Bij de berekening van de tarieven 2024 is uitgegaan van een verwachte waardestijging van de woningen met 9,75% en een waardestijging van niet-woningen met 1,6%.

Het bovengenoemde betekent dat de tarieven wijzigen om de opbrengst van € 10.782.000 in 2024 te kunnen realiseren. In december 2023 worden de definitieve tarieven vastgesteld.

De OZB-tarieven 2024 op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten zijn weergegeven in de volgende tabel.

Tarief OZB	2024	2023
	Tarief in % van de waarde onroerend goed	Tarief in % van de waarde onroerend goed
Woning		
Eigenaar	0,1114	0,0984
Niet-woning		
Eigenaar	0,4307	0,3502
Gebruiker	0,3371	0,2688
Totaal	0,7678	0,6190

Opbrengsten OZB

In de volgende tabel zijn de geraamde/gerealiseerde opbrengsten voor de OZB opgenomen.

Opbrengsten OZB	2024	2023	2022	2021
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Woning				
Eigenaar	7.271	6.700	6.027	4.958
Niet-woning				
Eigenaar	2.018	1.860	1.673	1.396
Gebruiker	1.248	1.150	1.035	849
Totaal	3.266	3.010	2.708	2.245
Totaal	10.537	9.709	8.735	7.203
Eenmalige korting		-1.037		
Totaal	10.537	8.672	8.735	7.203

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt afgeschaft. Dit gaat gefaseerd gebeuren door 25% in 2023, 25% in 2024 en 50% in 2025.

Tarieven

De tarieven worden voor 2024 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 10 cent).

Hondenbelasting	2024	2023	2022	2021
<i>Bedragen in euro's</i>				
Eerste hond	38,10	57,20	69,80	68,80
Tweede hond	63,60	95,40	116,40	114,80
Derde en volgende hond	89,10	133,60	163,00	160,90
Stijging t.o.v. vorig jaar	-33,4%	-18,1%	1,35%	2,45%

De geraamde opbrengsten hondenbelasting bedragen o.b.v. bovengenoemde tarieven €108.800

Toeristenbelasting

Tarieven

De tarieven worden voor 2024 op basis van de inflatie verhoogd en worden weergegeven in de volgende tabel (afgerond op 5 cent).

Toeristenbelasting	2024	2023	2022	2021
<i>Bedragen in euro's</i>				
Tarief per overnachting voor:				
verblijf met overnachting	2,50	2,40	2,20	2,15
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	1,40	1,30	1,20	1,20
Stijging t.o.v. vorig jaar				
verblijf met overnachting	4,20%	9,10%	2,30%	2,40%
verblijf in een eigen verblijfsmiddel	7,70%	8,30%	0,00%	4,30%

Opbrengsten

De geraamde opbrengsten voor de toeristenbelasting 2024 bedragen € 583.000.

Afvalstoffenheffing

Retributies

Met ingang van 2006 kent de gemeente Renkum de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing als retributies.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt dat de kosten voor 100% gedekt moeten worden door de inkomsten.

Daarbij wordt rekening gehouden met de volgende kosten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking;
- straatreiniging;
- 100% van de kwijtscheldingen over de Afvalstoffenheffing;
- toegerekende overhead;
- De compensabele btw met betrekking tot product 2N. Afvalverwijdering en -verwerking.

Tarieven

In 2017 is overgegaan naar een nieuwe manier van inzamelen. Bij het nieuwe betalingssysteem wordt uitgegaan van het in rekening brengen van het vastrecht per aansluiting inclusief een gemiddeld aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het kalenderjaar vindt de afrekening plaats op basis van het werkelijk aantal aanbiedingen over het voorgaande jaar. Tegelijkertijd ontvangt men de aanslag van het vastrecht voor het nieuwe jaar.

Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing

Uit het onderstaande overzicht blijkt dat de voorziening per 31-12-2023 op € 995.000 uitkomt. Dit is hoger dan vorig jaar was verwacht. Over de periode 2024 t/m 2027 neemt de voorziening afbouwend af € 678.000 voor de stabiele afvalbegroting.

Volgens de inflatiecijfers zouden de kosten met 4,75% in 2024 stijgen. Door het verlagen van het serviceniveau worden de kosten voor een groot deel getemperd.

Daarnaast wordt de voorziening gebruikt om de stijging van de tarieven voor 2024 verder af te laten nemen. Hiervoor wordt € 107.500 gebruikt uit de voorziening. Hierdoor dalen de tarieven 2024 uiteindelijk met 0,5% ten opzichte van 2023.

De voorziening per 31-12-2027 bedraagt dan € 570.000.

De totale opbrengst afvalstoffenheffing voor 2024 bedraagt hierdoor € 4.162.000.

In de volgende tabel wordt de begroting van het verloop van de egalisatievoorziening weergegeven:

Bedragen * € 1.000	Mutaties	Stand per 31 december
Stand 31-12-2022		1.329
Mutatie 2023	-334	
Stand 31-12-2023		995
Mutatie 2024	-220	
Stand 31-12-2024		775
Mutatie 2025	-75	
Stand 31-12-2025		700
Mutatie 2026	-71	
Stand 31-12-2026		629
Mutatie 2027	-59	
Stand 31-12-2027		570

Vastrecht	2024	2023
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	234,90	236,20
2-persoons	254,60	256,10
3-persoons of meer	278,40	280,10

Variabel		
Laagbouw		
Per aanbieding restafval met een 140 liter restafval klike	4,05	4,05
Per aanbieding restafval met een 240 liter restafval klike	6,75	6,75
Hoogbouw		
Per aanbieding restafval met een zak van 60 liter	1,36	1,36
Per aanbieding restafval met een zak van 30 liter	0,68	0,68

In bepaalde hoogbouw (serviceflats) komt het ook voor dat de huishoudens niet zelfstandig het afval in de ondergrondse containers deponeren. Hierbij wordt alleen een vast bedrag aan afvalstoffenheffing in rekening gebracht. De tarieven voor de serviceflats bedragen dan:

Afvalstoffenheffing serviceflats	2024	2023
<i>Bedragen in euro's</i>		
Tarieven		
1-persoon	261,30	261,30
2-persoons	296,40	296,40
3-persoons of meer	332,50	332,50

Om de nieuwe tarieven te kunnen vergelijken met de huidige tarieven is er een aanname gemaakt van het aantal keer dat restafval wordt aangeboden. Dit is voor klico's gemiddeld 5,46 keer voor een één persoon-, 8,78 keer voor een twee persoons- en 11,41 keer voor een 3 of meer persoonshuishouden. Omgerekend komt dit uit op de volgende bedragen:

Afvalstoffenheffing	2024	2023	2022	2021
<i>Bedragen in euro's</i>				
Tarieven				
1-persoon	259,96	261,26	253,20	251,16
2-persoons	294,90	296,40	287,11	284,83
3-persoons of meer	330,77	332,47	322,20	319,58
Wijziging t.o.v. vorig jaar	-0,5%	3,2%	0,8%	3,6%

Onderstaand overzicht geeft het dekkingpercentage afvalstoffenheffing over 2024 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2024
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
<i>Afvalverwijdering en verwerking</i>	
Doorberekende salarissen	123
Afschrijvingen	152
Toegerekende rente	44
Directe lasten	3.200
Onttrekking uit de voorziening afval	-220
Overige inkomsten	-256
<i>Subtotaal</i>	<i>3.043</i>
Toe te rekenen overhead	135
BTW	654
Straatreiniging	185
Kwijtscheldingen	145
Totaal	4.162
Dekkingspercentage inkomsten	100%

Rioolheffing

Uitgangspunten:

- alle lasten en baten zoals geraamd op het product 3D. Riolering en Water;
- 100% van de kwijtscheldingen over de Rioolheffing;
- 50% van de lasten van de straatreiniging;
- 100% van de perceptiekosten van de uitvoering van de bijbehorende belastingtaken;
- Toerekening overhead;
- BTW.

Op basis van Beheerplan Water en Riolering 2022-2026 wordt de opbrengst voor de rioolheffing berekend. In het Beheerplan is een extra stijging van de opbrengst van 2,1% gedurende 20 jaar opgenomen. Daarnaast wordt de opbrengst verhoogd met 6,7% inflatie op basis van inflatiecijfer juli 2022 GWW vloeibaar. Verder wordt er minder formatie doorberekend naar riolering. Hierdoor worden de inkomsten inclusief toegerekende overhead met € 104.000 verlaagd.

Daarnaast vindt er een actualisatie plaats van aantallen. Naar aanleiding van deze actualisatie zullen de tarieven met 6,7% stijgen om de opbrengst te realiseren.

De tarieven worden daarmee als volgt:

Tarieven rioolheffing	2024	2023	2022
<i>Bedragen in euro's</i>			
Woning			
Eigenaar, per aansluiting per jaar	149,77	140,32	125,27
Gebruiker, 1 persoon	94,34	88,39	78,91
Gebruiker, 2 personen	188,68	176,78	157,82
Gebruiker, 3 of meer personen	283,02	265,17	236,73
Niet-woning			
Eigenaar per aansluiting per jaar	462,79	433,61	387,15
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	252,36	236,45	211,12
Stijging t.o.v. vorig jaar	6,7%	12,0%	5,1%

De geraamde opbrengsten voor de rioolheffingen 2024 op basis van bovengenoemde tarieven bedragen € 5.364.000.

Het volgende overzicht geeft het dekkingspercentage van de inkomsten over 2024 weer.

Tarieven rioolheffing	2024	2023	2022
<i>Bedragen in euro's</i>			
Woning			
Eigenaar, per aansluiting per jaar	149,77	140,32	125,27
Gebruiker, 1 persoon	94,34	88,39	78,91
Gebruiker, 2 personen	188,68	176,78	157,82
Gebruiker, 3 of meer personen	283,02	265,17	236,73
Niet-woning			
Eigenaar per aansluiting per jaar	462,79	433,61	387,15
Gebruiker, per 250 m3 afgevoerd water	252,36	236,45	211,12
Stijging t.o.v. vorig jaar	6,7%	12,0%	5,1%

De geraamde opbrengsten voor de rioolheffingen 2024 op basis van bovengenoemde tarieven bedragen € 5.364.000.

Onderstaand overzicht geeft het dekkingspercentage van de inkomsten over 2024 weer.

Kosten c.q. toe te rekenen kosten en opbrengsten	2024
<i>Bedragen in € 1.000</i>	
Water en Riolering	
Doorberekende salarissen en inhuur	616
Toegerekende tractie	26
Afschrijvingen	474
Toegerekende rente	310
Directe lasten	1096
Investeringen direct ten laste van exploitatie	2.626
Onttrekking uit of storting in de voorziening riolering	-1.287
Overige inkomsten	-85
Subtotaal water en riolering	3.776
Toe te rekenen overhead	625
BTW (alleen over de lasten in exploitatie)	302
Kwijtscheldingen	72
Totaal water en riolering	4.775
Straatreiniging (50%)	
Doorberekende salarissen	85
Toegerekende tractie	47
Directe lasten	303
Subtotaal straatreiniging	435
Toe te rekenen overhead	100
BTW	54
Totaal straatreiniging	589
Totaal	5.364
Dekkingspercentage inkomsten	100%

Lastendruk per huishouden

Op basis van het voorgaande zijn berekeningen gemaakt van de ontwikkeling van de lastendruk voor

onze burgers. In onderstaand overzicht worden voorbeelden van twee varianten weergegeven, namelijk:

A. Van een gezin van 4 personen die eigenaar is van een woning met een WOZ waarde van € 429.500 in 2024 en € 394.000 in 2023 (gemiddelde gemeente Renkum);

B. Van een gezin van 3 personen die een woning huurt.

De tarieven OZB en Rioolheffing stijgen ten opzichte van die in 2023. De inflatie speelt hierin een grote rol.

Verder stijgt de OZB omdat we gekort worden in de algemene uitkering, doordat onze WOZ ontwikkeling hoger ligt dan de landelijke ontwikkeling. Daarnaast zijn de tarieven voor 2023 eenmalig verlaagd, waardoor de vergelijking met 2023 een vertekend beeld geeft.

De afvalstoffenheffing laat een lichte daling zien.

Voor een eigenaar van een gemiddelde woning stijgt de totale lastendruk ten opzichte van 2023 met 5,96% wanneer we geen rekening houden met de eenmalige OZB verlaging in 2023. Ten opzichte van de belastingdruk inclusief de eenmalige verlaging van de OZB is sprake van een stijging van 10,34%.

Voor een huurder stijgt de totale lastendruk met 2,70%.

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij A. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2024	2023
Onroerend zaakbelasting, eigenaar	478,46	434,19
Eenmalige verlaging OZB	0,00	-46,49
Afvalstoffenheffing	330,77	332,47
Rioolheffing	432,79	405,49
Totaal	1.242,02	1.125,66
Mutatie t.o.v. vorig jaar excl. eenmalige verlaging	5,96%	
Mutatie t.o.v. vorig jaar incl. eenmalige verlaging	10,34%	

Belastingdruk voor een huishouden zoals bij B. weergegeven

<i>Bedragen in euro's</i>	2024	2023
Afvalstoffenheffing	330,77	332,47
Rioolheffing	283,02	265,17
Totaal	613,79	597,64
Mutatie t.o.v. vorig jaar	2,70%	

Leges

Binnen de gemeente Renkum worden leges geïnd voor:

- de producten van burgerzaken (waaronder paspoorten, rijbewijzen, huwelijken);
- vergunningen (waaronder bouwvergunningen, gebruikersvergunningen, kapvergunningen, WABO);
- lijkbezorgingsrechten;
- overig.

In eerste instantie worden de leges verhoogd op basis van de algemene uitgangspunten voor de bepaling van de jaarlijkse tariefstelling.

Daarnaast worden de leges bepaald op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk gestreefd moet worden naar 100% kostendekking.

Huren en pachten

De huurcontracten worden verhoogd conform het ConsumentenPrijsIndexCijfer (CPI).

Voor 2024 wordt de volgende verhoging gehanteerd (juli 2023/juli 2022) = $127,13/121,57 = 1,0457$

Huren voor woningen worden verhoogd met het maximaal wettelijk %. Dit wordt ook toegepast bij de verhoging voor de sporttarieven.

Weilanden en landbouwgronden worden verhoogd op basis van pachtnormen besluit.

Kwijtscheldingen

- De gemeente is op grond van de Gemeentewet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en retributies te verlenen.
- Kwijtschelding kan worden verleend voor Afvalstoffenheffing en Rioolheffing huishoudens.
- Er is sprake van zogenaamde automatische kwijtscheldingen en kwijtschelding op basis van aanvraag.
- De automatische kwijtschelding wordt verleend, wanneer de inwoner het voorgaande jaar ook kwijtschelding ontvangen heeft en er voldaan wordt aan de kwijtscheldingsnormen van de VNG.
- Elke inwoner die automatische kwijtschelding heeft, wordt in december opnieuw door het Inlichtingenbureau getoetst aan de hand van de criteria voor kwijtschelding.
- De aanvragen voor kwijtscheldingen worden beoordeeld op basis van de inkomens- en vermogensnormen van de VNG. Het Inlichtingenbureau voert hiervoor de automatische toets voor kwijtscheldingen uit.
- De kwijtschelding van Afvalstoffenheffing, Hondenbelasting en Rioolheffing worden verdisconteerd in de desbetreffende tarieven.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen dat de gemeente in de begroting en de jaarstukken moet aangeven:

- welke risico's er spelen;
- welke capaciteit (middelen) er beschikbaar is bij tegenvallers;
- wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

In deze paragraaf zal worden ingegaan op ons weerstandsvermogen in 2024. Daarbij wordt eerst stilgestaan bij het beleid van onze gemeente. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit aan de orde. Daarna wordt ingegaan op de risico's waarvan sprake is binnen onze gemeente. Tot slot worden conclusies getrokken over het weerstandsvermogen.

Daarnaast zijn de op basis van het BBV en onze financiële verordening verplichte kengetallen opgenomen in deze paragraaf.

Beleid

De hoofdlijnen van ons beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en risicomanagement is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Renkum, die op 27 januari 2021 door uw Raad is vastgesteld. De verdere uitwerking vindt jaarlijks plaats in de begroting.

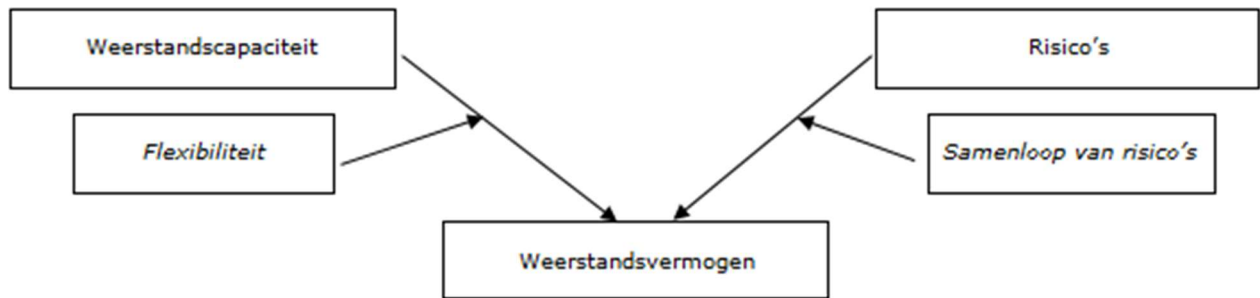
Risicomanagement is als een continu proces vormgegeven binnen de organisatie. Daarvoor is het risicomanagement ingebed binnen het beleidsvormingsproces en de planning- & controlcyclus. Het proces van risicomanagement omvat drie stappen: inventariseren, analyseren en beheersen. In hoofdlijnen zijn er vier mogelijkheden om risico's te beheersen, namelijk: elimineren, reduceren, overdragen of accepteren. Als een risico niet kan worden geëlimineerd, gereduceerd of overgedragen, dan wordt het risico geaccepteerd en zal de eventuele (financiële) schade middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt. Dit betekent overigens niet per definitie dat het risico niet beïnvloedbaar is en daarom maar geaccepteerd moet worden. Het betekent dat het risico op dit moment geaccepteerd wordt en niet op één of andere wijze is afgedekt.

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre een gemeente in staat is tegenvallers op te vangen. Van belang is daarbij om vast te stellen in hoeverre tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder dat dit consequenties heeft voor het voorgenomen beleid in de (meerjaren)begroting.

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zijn twee factoren van belang, namelijk:

- de weerstandscapaciteit en
- de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van de gemeente.

In schema kan dit als volgt worden weergegeven:

Het kan noodzakelijk zijn om de weerstandscapaciteit aan te vullen, bijvoorbeeld omdat er nieuwe risico's zijn ontdekt. Het tempo waarin dit gebeurt, is afhankelijk van de flexibiliteit van de (financiële) organisatie. Bepaalde kostenposten kunnen sneller worden omgebogen dan andere.

De samenloop van risico's heeft een dubbele inhoud. Enerzijds kan de samenloop van risico's ertoe leiden dat de weerstandscapaciteit 'op' raakt. Anderzijds kunnen kleine risico's, risico's die individueel niet van belang zijn, indien ze gelijktijdig of kort na elkaar zich voordoen, toch een risico voor de weerstandscapaciteit gaan vormen.

In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op onze weerstandscapaciteit. Vervolgens komen de risico's aan de orde. Tot slot zullen conclusies worden getrokken over het weerstandsvermogen van de gemeente en zal aanvullend worden ingegaan op enkele financiële kengetallen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt c.q. kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Daarbij worden incidentele en structurele weerstandscapaciteit onderscheiden.

Met het eerste wordt het vermogen bedoeld om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de hoogte van het voorzieningenniveau dat de gemeente haar burgers wil aanbieden.

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van het bestaande beleid.

Onze weerstandscapaciteit voor de jaren 2024 tot en met 2027 is als volgt:

Weerstandscapaciteit	2024	2025	2026	2027	Totaal
Bedragen x € 1.000					
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit	1.351				1.351
Begrotingsruimte					
Kostenreductie					
Totaal structureel	1.351	0	0	0	1.351
Incidentele capaciteit					
Post onvoorzien	95	95	95	95	380
Weerstandreserve	5.538				5.538
Stille reserves					0
Begrotingsruimte					0
Kostenreductie					0
Totaal incidenteel	5.633	95	95	95	5.918
Totaal weerstandscapaciteit	6.739	95	95	95	7.024

Risico's

Voor de inventarisatie van risico's zijn de risico's ingedeeld naar de programma's in de jaarstukken. Niet alle risico's zijn daadwerkelijk risico's voor het weerstandsvermogen van de gemeente. Risico's waarvoor reeds een voorziening, verzekering of bestemmingsreserve is gevormd, worden niet meegenomen in deze inventarisatie. Dit geldt ook voor risico's waarvoor reeds in de projectbegroting c.q. de kostencalculatie een post onvoorzien is opgenomen.

Van de risico's is beoordeeld:

- of het een incidenteel (I) of structureel (S) risico betreft;
- wat de kans is dat het risico zich voordoet op een schaal van 1 (zeer klein) tot 5 (zeer groot);
- wat het financiële gevolg van het risico is van een schaal van 1 (€ 0 - € 25.000) tot 5 (meer dan €250.000);
- de totale score door de kans te vermenigvuldiging met het financiële gevolg;
- hoe het risico zich geeft ontwikkeld na de vorige rapportage (gestegen +; gelijkgebleven =; gedaald -/-)
- met welk risicobedrag is gerekend voor 2024.

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwik- keling	Bedrag 2024
1	Wmo en jeugd-wet	Volume zorgconsumptie kan hoger liggen dan de verwachting / de rijksbijdrage.	I/S	4	5	20	+	935.000
1	Door-de-centra-lisatie Be-sche-rmd wonen	Financieel risico komt langs een ingroeipad van 10 jaar ten laste van de gemeente	S	2	5	10	-/-	Ingroeipad miv 2025
1	Inko-mens-voor-ziening	De bestandsomvang is in 2022 na een forse daling gestabiliseerd. Het rijksbudget is in totaal met € 680.000 naar beneden bijgesteld. De totale uitgaven zijn binnen de bijgestelde Rijksbijdrage gebleven. In het voorlopig budget 2023 is geen rekening gehouden met de 10% verhoging van het wettelijk minimumloon en de verhoogde instroom van statushouders. In mei en september zal duidelijk worden in hoeverre het rijksbudget opnieuw wordt bijgesteld. De lasten van bijstand worden begroot op het toegekende rijksbudget plus een gedeelte van het eigen risico voor de gemeente.	I	2	5	10	=	75.000
1	Minima rege-lingen	De minimaregelingen zijn een open einderegeling waar iedere inwoner die recht heeft een aanvraag voor kan indienen. Het beschikbare budget is lager dan het aantal inwoners dat een beroep kan doen op de regelingen.	S	2	5	10	=	75.000
1	Bij-zon-dere bij-stand	Bijzondere bijstand is een open einde regeling: iedere inwoner die aan de voorwaarden voldoet heeft recht. Het beschikbare budget is lager dan	S	2	5	10	-/-	75.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2024
		het aantal inwoners dat een beroep kan doen op bijzondere bijstand.						
1	Wet inburgering	Risico bestaat eruit dat de taakstelling toeneemt, terwijl de structurele middelen voor de uitvoering afnemen.	S	4	3	12	=	53.000
1	Opvang vluchtelingen, asielzoekers en statushouders	Risico dat opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, de opvang van asielzoekers en extra taakstellingen voor het huisvesten van status meer inzet vraagt dan kan worden geleverd.	I	3	4	12	=	88.000
1	Onderwijs-huisvesting	Prijsstijgingen hoger dan VNG normbekostiging	S	5	5	15	=	0 (zie risico stelpost L&P)
1	Exploitatie MFC-Doelum	Exploitatietekorten MFC Doelum, onzekerheid energietarieven en schade zwembadvloer	S	5	3	15	=	68.000
2	Grondexploitatieprojecten	Dit betreft vier risico's: 2. Niet terugverdienen boekwaarde projecten met gemeentegrond (eigen projecten). 3. Renterisico bij niet volgens planning realiseren van verwachte opbrengsten. 4. Afzetrisico bij de verkoop van de gronden aan derden. Het project kan niet doorgaan vanwege externe onzekerheden zoals stikstof of slechte marktsituatie.	I	3	5	15	+	830.000
2	Omgevingswet/Wet kwaliteitsborging	Voor nieuwe taken binnen de WKB kunnen geen leges worden geheven. Daarnaast kunnen bepaalde bouwleges niet meer opgelegd worden.	S	5	4	20	=	158.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2024
	voor het bouwen							
2	Spoorwegondergang Wolfheze	Alle kosten noodzakelijk voor de voorbereiding en realisatie van het kunstwerk zijn opgenomen in de investeringsraming. Voor de gemeentelijke onderdelen binnen het project wordt projectmanagement ingehuurd. Overige kosten zijn op dit moment niet voldoende in beeld.	S	4	4	16	=	123.000 (na oplevering)
2	Verkeer	(Economische) ontwikkelingen als groei van het aantal voertuigen per huishouden, vergrijzing in de dorpen, modernisering van het wagenpark en het aantrekken van de aannemersmarkt zetten de verkeersveiligheid onder druk. Hierbij lopen we het risico aansprakelijk gesteld te worden. We hebben geen budget voor ad hoc aanpassingen maar alleen budget voor aanpassingen binnen groot onderhoud en reconstructie.	S	2	5	10	=	25.000
2	Bodem-taken	Risico dat overdracht van bodemtaken van provincie naar gemeente niet gepaard gaat met voldoende middelen.	S	3	4	12	=	88.000
2	Afvalverwijdering en -verwerking	Kosten en opbrengsten zijn afhankelijk van de mate waarin inwoners afval scheiden. Daarnaast kunnen de verwerkingstarieven van sommige afvalstromen gedurende het kalenderjaar wijzigen. Wanneer dit afwijkt van de prognoses, komt dit ten laste / gunste van de voorziening.	S	5	4	20	=	150.000 tlv voorziening afvalstoffen heffing
2	Groen-	Achterstanden in	I	4	5	20	=	350.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwikkeling	Bedrag 2024
	onderhoud	groenonderhoud door onvoldoende budget.						
2	Boombeheer	Verhoogd veiligheidsrisico beloopbaarheid trottoirs, schade aan eigendom derden zoals tuinmuurtjes, hekwerken etc.	S	5	3	15	+	68000
2	Openbare verlichting	Additionele inkomsten zorgen voor een kostendeekkende businesscase. Deze inkomsten zijn ingeschat op basis van reële aannamen en terughoudende berekeningen. Echter het blijft niet geheel te voorspellen welke effecten toekomstige ontwikkelingen daadwerkelijk hebben op de hoeveelheid additionele inkomsten.	S	2	5	10	=	74.000
2	Landschap	Bestrijding invasieve exoten als Japanse Duizendknoop, Reuzenbereklaauw en plaagsoorten als eikenprocessierups.	I	5	3	15	=	68.000
2	Klimaatverandering	Risico op schade door extreem weer	S	3	4	12	=	88.000
3	Gemeentelijke gebouwen	Er wordt geen onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen die vallen onder niet-kernareaal. Calamiteitenonderhoud gemeentehuis en gemeentewerf. Renovatie kernareaal is onderdeel van het uitvoeringsdeel vastgoedplan	I/S	5	3	15	=	68.000
3	Gemeentelijk vastgoed	Stijging tarieven energie	S	5	4	20	=	0 (zie risico stelpost L&P)
3	Wachtgeld	Verlengde wachtgeldverplichting ivm ziekte oud wethouder (Nieuwe wachtgeldrechten na verkiezingen niet meegenomen)	I	3	5	15	=	360.000

P	Risico	Omschrijving	I/S	Kans	Omvang	Score	Ontwik- keling	Bedrag 2024
3	For- matie	Risico dat personeelskosten (inclusief ziektevervang- ing en invulling vacatures) niet kunnen worden opgevangen binnen het beschikbare budget	S	3	5	15	-/-	175.000
3	Cyber- aanval- len en bevei- ligings- inci- denten	De gemeentelijke informatievoorziening kan gehacked worden. (VB Hof van Twente, Lochem) Het financiële risico omvat onderzoekskosten, herstelkosten en tijdelijk stilvallen van de bedrijfsvoering. Voor nu hebben we de beveiliging op orde en we monitoren dit continu. Door een toename van de externe dreigingen zien wij echter toch een toename van dit risico.	I	3	5	15	=	250.000
3	Con- nectie	Risico dat de gemeente wordt aangesproken voor risico's bij de Connectie Risico dat wijziging in bekostigingssystematiek leidt tot onvoorziene kaderwijzigingen	I/S	3	5	15	+	414.000
F	Alg- emene uitke- ring	Risico dat gemeentelijke uitgaven afwijken van de ontwikkeling van het gemeentefonds. Risico van een uitname uit het gemeentefonds voor stijgende declaraties binnen het Btw-compensatiefonds.	I	2	5	10	=	75.000
F	Loon- en prijs- stij- gingen	Risico dat gereserveerd bedrag voor loon- en prijsstijgingen onvoldoende is om inflatie te compenseren.	S	4	5	20	=	210.000
		Overig						387.000
		Totaal						5.057.000

Het totaal van de risicobedragen per programma is als volgt becijferd.

Risico's (bedragen x € 1.000)	2024 Inc	2024 Str	2025 Inc	2025 Str	2026 Inc	2026 Str	2027 Inc	2027 Str
Samenleving	694	732	789	94	901	0	361	0
Omgeving	1.293	507	11	0	11	123	11	0
Organisatie	1.105	338	32	0	32	225	32	0
Financiën	123	266	6	0	6	0	6	0
Totaal	3.214	1.843	838	94	950	348	410	0

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het weerstandsvermogen kan in twee soorten worden verdeeld, te weten:

- Statisch weerstandsvermogen: de mate waarin tegenvallers in het begrotingsjaar zelf opgevangen kunnen worden, zonder dat de gemeente haar beleid moet aanpassen.
- Dynamisch weerstandsvermogen: de mate waarin tegenvallers gedurende meerdere begrotingsjaren kunnen worden opgevangen, zonder dat dit consequenties heeft voor de realisatie van het beleid.

Het in kaart brengen van het statisch en dynamisch weerstandsvermogen geeft de gemeente inzicht in hoeverre ze in staat is om risico's op te vangen in het huidige jaar en komende jaren. Met dit inzicht kan de gemeente tijdig maatregelen treffen om problemen te voorkomen.

Het weerstandsvermogen is niet uit te drukken in een bedrag. Het betreft een kwantificering van de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en de financiële risico's. Wij berekenen het statisch en het dynamisch weerstandsvermogen als volgt:

Statisch weerstandsvermogen =	(Incidentele weerstandscapaciteit jaar t t/m t+4)	x100%
	((Inc. risico's jaar t t/m t+4) + (str. risico's jaar t))	

Dynamisch weerstandsvermogen =	(Structurele weerstandscapaciteit jaar t+1 t/m t+4)	x100%
	(Structurele risico's jaar t+1 t/m t+4)	

Op basis van het coalitieakkoord streven wij naar een statisch en dynamisch weerstandsvermogen van 100%.

Het statisch en dynamisch weerstandsvermogen van onze gemeente kan op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten als volgt worden vastgesteld.

Statisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van incidentele weerstandscapaciteit	
Incidentele risico's 2024 t/m 2027	5.412
Structurele risico's 2024	1.843
Totaal	7.254
Aanwezige incidentele weerstandscapaciteit 2024 t/m 2027	5.918
Percentage	82%

Dynamisch weerstandsvermogen	
Risico's ten opzichte van structurele weerstandscapaciteit	
Structurele risico's 2024 t/m 2027	2.284
Totaal	2.284
Aanwezige structurele weerstandscapaciteit 2024 t/m 2027	1.351
Percentage	59%

De conclusie luidt dat zowel het statisch als het dynamisch weerstandsvermogen niet voldoen aan de norm.

Het statisch weerstandsvermogen is gedaald doordat de risico's zijn gestegen. Dit gaat met name om de risico's op de wmo en de jeugdzorg en grondexploitatieprojecten.

Het dynamisch weerstandsvermogen is gedaald ten opzichte van de jaarstukken 2022 doordat de onbenutte belastingcapaciteit is gedaald op basis van de tarieven die het rijk heeft gecommuniceerd in de meicirculaire.

Wij stellen voor het statisch weerstandsvermogen op het gewenste niveau te brengen, door € 1.336.000 over te hevelen van de vrije algemene reserve naar de weerstandsreserve. Het dynamisch weerstandsvermogen is eveneens ontoereikend. Wij zien vooralsnog geen mogelijkheden om de structurele risico's die op ons afkomen op te kunnen vangen. In afwachting van de besluitvorming van het rijk over de financiële compensatie van gemeenten, treffen we hierop nu geen maatregelen.

Financiële kengetallen

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten is het verplicht een aantal financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Het betreft de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- kengetal grondexploitatie;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De uitkomst van deze kengetallen voor onze gemeente is weergegeven in de volgende tabel.

Kengetallen	Realisatie		Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1a. Netto schuldquote	21,9%	28,4%	33,7%	42,4%	69,2%	77,9%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	17,4%	24,3%	29,9%	38,8%	65,4%	74,2%
2. Solvabiliteitsratio	24,1%	21,4%	21,9%	21,8%	15,5%	12,5%
3. Grondexploitatie	2,0%	1,9%	1,9%	1,8%	1,9%	1,9%
4. Structurele exploitatieruimte	6,5%	0,7%	0,4%	0,0%	-3,1%	-2,9%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	122,7%	124,5%	131,6%			

Beoordeling ontwikkeling kengetallen

De netto schuldquote laat door de jaren heen een stijging zien. Dit laat zich verklaren door grote investeringen in onder andere onderwijshuisvesting, wegen, riolering en het gemeentehuis / de gemeentewerf waarvoor externe financiering wordt aangetrokken. Vergeleken met andere Gelderse gemeenten is onze schuldenlast relatief laag ten opzichte van de eigen middelen (begroting 2023 gemiddeld 64 %). De bijbehorende rente- en aflossingslast vormt dan ook een relatief beperkt onderdeel van de gemeentelijke uitgaven.

De solvabiliteitsratio, oftewel het eigen vermogen in verhouding tot het balanstotaal laat een daling zien. Ook dit heeft te maken met de eerder genoemde investeringen. Hier scoren wij slechter dan het gemiddelde van de Gelderse gemeenten (begroting 2023 gemiddeld 31 %).

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Op dit moment is het aantal grondexploitatieprojecten, en daarmee de resterende grondwaarde, beperkt. Wat inhoudt dat het risico beperkt is ten opzichte van de Gelderse gemeenten (begroting 2023 gemiddeld 7 %).

De structurele exploitatieruimte is erg beperkt en vanaf 2026 negatief. Dit betekent een risico voor de meerjarenbegroting, ook gezien de risico's die er op ons af komen. Dit is niet anders dan bij andere gemeenten (begroting 2023 gemiddeld 1,45 %).

De woonlasten t.o.v. het landelijke gemiddelde worden alleen op begrotingsbasis berekend. Onze woonlasten liggen hoger dan het landelijke en het Gelderse gemiddelde (begroting 2023 gemiddeld 100 %). Voor een belangrijk deel wordt dit verklaard door de relatief hoge WOZ waarden binnen onze gemeente.

De provincie Gelderland gaat voor de beoordeling van de gemeentelijke begroting uit van een categorisering van de kengetallen. Naast de financiële kengetallen wordt ook de omvang van het weerstandsvermogen meegenomen in het oordeel. De categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest, zijn opgenomen in de onderstaande tabel. De score van Renkum voor 2024 is vetgedrukt weergegeven.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Structurele exploitatieruimte	> 0 %	0 %	< 0 %
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde voorgaand jaar	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %
Weerstandsvermogen	> 100 %	80 - 100 %	< 80 %

Bovenstaande score houdt in dat Renkum matig scoort. Voor de bepaling van de toezichtsvorm (repressief of preventief toezicht) blijft het reëel en structureel sluitend zijn van de (meerjaren)begroting het bepalende criterium.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

- Kapitaalgoederen zijn investeringen waarvan het nut zich over een reeks van jaren uitstrekt.
- In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen, riolering, water, groen en gebouwen gegeven.
- Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden voor. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Onderhoud is ook nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de exploitatielasten gemoeid. Een goed overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.
- Het beleid van de gemeente Renkum voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in onderstaande tabel.

Nota	Vaststelling
Beleidsnota Wegbeheer Renkum 2012-2017	Raad d.d. 21 december 2011. Nieuw beheerplan wegen is onderhanden.
Beheerplan Water en Riolering	Raad 29-9-2021
Groenstructuurplan "Structuur in het groen, slim verbinden" 2017-2027. Kaders van het groenbeheerplan zijn hierin opgenomen.	Vastgesteld eind 2016
Bosbeleidsplan 2018 - 2028	Vastgesteld 2017
Bomenverordening gemeente Renkum 2017	Vastgesteld eind 2016
Beleidsnota openbare verlichting 2006-2015	Het opstellen van deze nieuwe nota kan ingepland worden voor 2022.
Vastgoedplan-beleidsdeel	Raad, februari 2020
Vastgoedplan-uitvoeringsdeel	College, augustus 2021 (ter info raad september 2021)
Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed (DMJOP)	Raad, september 2021

Voor de eerste drie plannen gaat het om groot onderhoud dat loopt via een onderhoudsvoorziening/ -reserve. Voor de realisatie van de overige genoemde plannen zijn jaarlijks middelen opgenomen binnen de begroting.

Onderhoud wegen

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting wegen verantwoord te beheren en te onderhouden. Zij is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade, die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de verharding.

Kengetallen

Totale oppervlakte van verhardingen in het beheer van de gemeente	circa 1.760.000 m ²
Binnen de bebouwde kom (circa. 75,5%)	circa 1.330.000 m ²
Buiten de bebouwde kom (circa 16%)	circa 290.000 m ²
Onverharde en halfverharde wegen (circa 8,5%)	circa 140.000 m ²

Asfalt verharding	40%
Elementen verharding	50%
Halfverhard, onverhard en betonwegen	10%

Integrale projectaanpak

De weginspectie van 2022 geeft een beeld van de technische kwaliteit conform de CROW. In combinatie met een maatregeltoets worden de resultaten vertaald naar een meerjarig onderhoudsplan. In het meerjarig onderhoudsplan wordt bij de prioritering onder andere rekening gehouden met de kwaliteit en leeftijd van de verhardingen. Tevens wordt de planning afgestemd met de taakvelden 'Groen', 'Verkeer' en 'Water en riolering'. Voor de doorgaande wegen vindt afstemming plaats in de regio vanwege het gebruik van omleidingsroutes.

Integrale projecten worden conform het projectmatig werken opgezet en komen zoveel mogelijk tot stand door 'werk met werk maken'.

Onderhoudsniveau

In het kostenbeheerplan wegen 2022 - 2026 is het minimale technisch onderhoudsniveau vastgesteld op beeldkwaliteit B (voldoende)

Bestemmingsreserve wegen

Bestemmingsreserve wegen: Doel van deze bestemmingsreserve is om kosten van uitgestelde investeringen in onder te brengen. Deze investeringen worden dan op een later moment uitgevoerd.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

- De weginspectie van 2022 geeft een beeld van de technische kwaliteit conform de CROW. In combinatie met een maatregeltoets worden de resultaten vertaald naar een onderhouds- en kostenbeheerplan wegen. In 2024 worden de verhardingen opnieuw geïnspecteerd. Mede op basis van de nieuwe inspecties wordt het onderhouds- en kostenbeheerplan wegen geactualiseerd.
- Niet alle wegen kunnen gelijktijdig aangepakt hiervoor is de achterstand van het onderhoud te groot. In het meerjarige onderhoudsprogramma wordt rekening gehouden in de prioriteitstelling. Voor de doorgaande wegen vindt afstemming plaats in de regio vanwege het gebruik van elkaars omleidingsroutes.

Civiele kunstwerken

Op dit moment is onvoldoende inzicht in het aantal en de conditie van de civiele kunstwerken. Voor het beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken is geen structureel budget in de begroting opgenomen. In 2023 en 2024 worden de kunstwerken geïnventariseerd. Vervolgens wordt in 2024 een beheerplan inclusief kostenbeheerplan opgesteld.

Inflatie

Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de CROW indexen (Risicoregeling GWW 1995).

Wat gaan we doen in 2024?

- Aan de hand van de uitkomst van de wegininspecties 2024 en het onderhoudsplan, onderhoud uitvoeren conform beschikbare budgetten.
- Rehabilitatie en reconstructies uitvoeren conform meerjarige vervangingsprogramma.
- Areaalbeperking vanuit projecten en omvormen van gesloten- naar open verharding.
- Opstellen beheerplan Civiele kunstwerken.

Openbare verlichting

De gemeente heeft als wegbeheerder de verplichting openbare verlichting verantwoord te beheren en te onderhouden. De gemeente is volgens het Burgerlijk Wetboek wettelijk aansprakelijk voor schade die te wijten is aan of veroorzaakt wordt door gebreken aan de openbare verlichting. Deze aansprakelijkheid heeft alleen betrekking op de verkeersveiligheid en laat de sociale veiligheid buiten beschouwing.

Kengetallen

Lichtmasten	circa 6.000 stuks
Armaturen	circa 6.100 stuks
LED armaturen	circa 6.100 stuks
Aangebrachte laadvoorzieningen in 2023	?? stuks (totaal ?? stuks)

Bestaande laadvoorziening tot 2023	38 stuks	Doel 2030
Laadvoorzieningen 2023	52 stuks	
Totaal	90 stuks	400 stuks

Onderhoudsniveau

Het onderhoud is gericht op het duurzaam in stand houden van het bestaande areaal. Tevens is het beheer gericht op het tegengaan van kapitaalvernietiging.

Beleidsnota

In 2023 wordt de nieuwe beleidsnota openbare verlichting opgesteld en in 2024 ter vaststelling aangeboden.

Inflatie

Om het bedrag van de budgetbegroting op het gewenste prijspeil van het betreffende boekjaar te krijgen, wordt een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiepercentages worden ontleend aan de CROW indexen (Risicoregeling GWW 1995).

Wat gaan we doen in 2024?

- Smart City Renkum verder vorm geven, hiermee additionele inkomsten proberen te generen.
- Het aanbrengen van laadvoorzieningen
- Vaststellen beleidsplan OVL

Riolering

Beleidsnota: Beheerplan Water en Riolering 2022 ev

In de Wet Milieubeheer is geregeld dat de gemeenteraad een GRP telkens voor een daarbij vast te stellen periode vaststelt. In de Omgevingswet vervalt dit artikel (per 1-1-2024). Om toch een beleidsmatig (tactisch en operationeel beleid) en financieel document te hebben over de gemeentelijke watertaken is een Beheerplan Water en Riolering gemaakt. De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Volgens de wetgeving is er voor de gemeente sprake van drie zorgplichten:

- de zorgplicht voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater;
- de zorgplicht voor het afvloeiende hemelwater;
- de zorgplicht ter voorkoming van structureel nadelige gevolgen van het grondwater.

Uitvoering van de maatregelen om de ambities uit het Beheerplan vorm te geven zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Hiermee wordt voorkomen dat er schade aan het milieu ontstaat en er overlast voor de bewoners is. Verder wordt ervoor gezorgd dat hemelwater, voor zover particulieren dat niet zelf kunnen, goed wordt ingezameld en verwerkt en dat inwoners weten waar ze met grondwatervragen terecht kunnen. De kosten van deze maatregelen worden betaald uit de rioolheffing (Gemeentewet).

Kengetallen

De riolering binnen de gemeente Renkum bestaat uit:

Vrijvervalriolering	circa 193 km
Druk- en persleidingen	circa 29 km
Pompunits voor drukriolering	77 stuks
Rioolgemalen	13 (waarvan 3 hoofdgemalen)
Individuele voorzieningen buitengebied (waaronder IBA's)	30
bergbezinkvoorzieningen (betonnen bergingen en leidingen)	5
open bergingen	4
infiltratievelden	4
In de riolering is meetapparatuur opgenomen conform het meetplan (42 locaties)	46
Peilbuizen voor het grondwatermeetnet	19
Locaties met voorzieningen voor opvang, berging, geleiding en infiltratie van hemelwater	circa 550 locaties
Waar wegen waterlopen passeren, zijn duikers of bruggen aangelegd. Bruggen en duikers in gemeentelijke wegen	circa 42 stuks

De gegevens van de riolering zijn opgeslagen in een rioleringsbeheersysteem. De toestand van de riolering wordt bewaakt door middel van inspecties met een videocamera.

Onderhoudsniveau

Er is gekozen voor het ambitieniveau 'integraal' voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater, omdat deze ambitie uitgaat van de wettelijke kaders, de fysieke omstandigheden in Renkum en de wensen van bijvoorbeeld het college. Bovendien sluiten deze ambities aan bij de lijn die in het verleden door de gemeente is gevolgd.

Beheer

- Het beheer van het rioolstelsel wordt door de gemeente gedaan. Werkzaamheden worden veelal uitbesteed.
- Het beheer van de waterlopen zoals de beken en sprengen is in handen van Waterschap Vallei & Veluwe. In overleg met de gemeente is een beheer- en onderhoudsplan opgesteld.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de duikers in wegen en bruggen over deze waterlopen, als dit gemeentelijke wegen betreft. Groot onderhoud en vervanging van duikers en bruggen wordt uitgevoerd naar aanleiding van wegonderhoud. Er is financieel rekening gehouden met het (indien nodig) vervangen van duikers in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

Door de vele wortel-ingroei in het riool is er een hoog risico voor wat betreft verstoppingen. Hiervoor is budget gereserveerd.

Voorziening GRP

Deze voorziening wordt ingezet om het Beheerplan Water en Riolering te kunnen uitvoeren en de daarmee gepaard gaande kosten te egaliseren. Het gaat hierbij om de jaarlijkse terugkerende lasten van beheer, klein onderhoud, energie, schoonhouden, administratie, verzekering etc., groot onderhoud, vervangingen en kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

Deze voorziening wordt onder andere gebruikt om bijvoorbeeld uitgesteld schoonmaakonderhoud alsnog uit te kunnen voeren in een volgend begrotingsjaar, het 'direct afboeken' van spaarbedragen ten gunste van een vervangingsinvestering en nog niet uitgevoerd groot onderhoud.

Voor meer informatie inzake de Rioolheffing verwijzen we u naar de paragraaf Lokale heffingen.

Samenwerking

Met de waterpartners vindt overleg plaats over:

- De samenwerking en optimalisatie van de afvalwaterketen, indien van toepassing in afstemming met het waterbeheer van oppervlaktewateren.
- Het gezamenlijk beheren van de meetnetten en verbeteren van de analyse van de meetgegevens.
- Klimaatverandering: de klimaatadaptatie-thema's (wateroverlast, hitte, droogte, veiligheid) worden gevolgd. Op dit moment richt de actie zich op de wijze waarop er moet worden omgegaan met het voorkomen en oplossen van wateroverlast. Het thema 'hitte' is niet bij de vakgroep Water & Riolering ondergebracht en is niet opgenomen in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.
- De financiering van watertaken.

De, op gemeentelijk niveau, nader uit te werken maatregelen zijn in financiële zin meegenomen in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing.

Wat gaan we doen in 2024?

- Dagelijks beheer kapitaalgoederen conform uitvoeringsprogramma van het Beheerplan.
- Vervanging en groot onderhoud gemengde/ vuilwaterriolering conform uitvoeringsprogramma van het Beheerplan Water en Riolering, zoveel mogelijk gecombineerd met opgaven vanuit 'wegen' en 'groen'.
- Het digitaal verwerken en beoordelen van data achterstanden.
- actualiseren van het kostendekkingsplan voor Water en Riolering.

Groen

- De gemeente draagt als eigenaar zorg voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen.
- Het beleid en de bijbehorende maatregelen zijn vastgelegd in het Groenstructuurplan.
- Het regulier onderhoud en beheer wordt uitgevoerd volgens bestekken. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden met het bijbehorende areaal en het te behalen onderhoudsniveau vermeld. De bestekken worden jaarlijks afgestemd op het beschikbare budget en worden uitgevoerd door (onder)aannemers en het eigen Onderhouds- en Serviceteam.

Wat gaan we doen?

We gaan wensen/ambities/kwaliteit en budget in balans met elkaar brengen.

Financiële middelen

Binnen de meerjaren(exploitatie)begroting is op dit ogenblik onvoldoende budget beschikbaar om de wensen/ambities/kwaliteit te realiseren met betrekking tot groenonderhoud (2F. Landschap, natuur en landgoederen, 2O. Groenonderhoud en 2Q. Bos- en natuurbeheer). Hierdoor loopt de vervanging van groen achterstand op. In het eerste kwartaal van 2024 bieden we de raad het kostendekkingsplan groen aan waarin de wensen en het beschikbare budget weer in balans met elkaar gebracht wordt.

Gebouwen

Gemeentelijke gebouwen

Bij het onderhoud van gemeentelijke gebouwen wordt onderscheid gemaakt tussen onderhoud aan algemene gebouwen en aan schoolgebouwen. In deze paragraaf gaat het om het onderhoud van de algemene gebouwen omdat voor de schoolgebouwen veelal de onderhoudsverplichting bij de schoolbesturen ligt, een enkele uitzondering daar gelaten.

Kengetallen

Beheercategorie	Aantal gebouwen
Kernareaal	38
Niet kernareaal	28
TOTAAL	66

Vastgoedplan

De maatregelen die aan de gemeentelijke gebouwen moeten plaatsvinden gebeurt op basis van het vastgoedplan-uitvoeringsdeel dat door ons is vastgesteld in augustus 2021 en ter informatie aan uw raad is gestuurd. Onderdeel van het uitvoeringsdeel is een faseringsplan. In september 2021 heeft u ingestemd met het duurzaam meerjarenonderhoudsplan (DMJOP) en is de voorziening weer in het leven geroepen. In het DMJOP zijn de onderhoudswerkzaamheden voor een periode van vijftien jaar opgenomen. Jaarlijks wordt de DMJOP bijgewerkt aan de hand van de werkelijke toestand van de gebouwen. Het DMJOP wordt 3-jaarlijks geactualiseerd. Het vastgoedplan geldt voor alle gemeentelijke gebouwen, dus ook die vallen onder de overige begrotingsposten. Financieel en qua maatschappelijk nut vallen die gebouwen echter onder de betreffende begrotingspost.

Onderhoud

Voor de instandhouding van de gebouwen in het kernareaal wordt planmatig onderhoud uitgevoerd op basis van het DMJOP. Hierin zijn de gemeentelijke sportaccommodaties die onder het kernareaal vallen en niet verzelfstandigd of geprivatiseerd zijn ook meegenomen. Totaal is gemiddeld per jaar ongeveer € 240.000 nodig om het planmatig onderhoud uit te kunnen voeren.

Het onderhoudsniveau van de werkzaamheden dat is uitgevoerd is sober en doelmatig (gemiddeld "redelijk" conditieniveau). Dit komt in grote lijnen overeen met de conditiescore 3 conform NEN 2767, zoals dat is opgenomen in het vastgestelde beleidsdeel van het vastgoedplan 2020.

Inflatie

Om het bedrag in de reserve (voorziening) groot onderhoud op het gewenste prijspeil te houden, is zowel over de inhoud van de reserve (voorziening) als op de storting in de reserve (voorziening) een inflatiecorrectie toegepast. De inflatiecijfers worden ontleend aan de prijsindexcijfers bouwkosten nieuwbouwwoningen van het CBS.

Achterstallig onderhoud/ risico's/ maatregelen

De gebouwen in het niet-kernareaal bevatten over het algemeen uitgesteld onderhoud. Deze gebouwen worden door de gemeente van de hand gedaan en niet onderhouden. In het door ons vastgestelde uitvoeringsplan is aangegeven binnen welke termijn deze gebouwen vervreemd dienen te worden.

Renovaties en nieuwbouw

In het uitvoeringsplan vastgoed staan de gemeentelijke gebouwen die voor nieuwbouw of renovatie in aanmerking komen opgenomen.

Schoolgebouwen

De gemeente heeft een zorgplicht als het gaat om renovatie, nieuwbouw en uitbreiding. Voor de gemeente Renkum zijn de onderwijsgebouwen in het nieuwe Integraal Huisvestingsplan (IHP) geregeld, dat in september 2021 is vastgesteld.

Gemeentehuis en gemeentewerf

Maart 2023 heeft uw raad besloten om tot volledige nieuwbouw voor de gemeentewerf te gaan. Voor de verdere planuitwerking is een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.

Voor het gemeentehuis is de raad in september 2023 een voorstel aangeboden.

Voorziening en reserve gemeentelijke gebouwen

De voorziening wordt gebruikt voor de uitvoering van het vastgestelde DMJOP.

Naast het DMJOP staan de volgende middelen nog ter beschikking die deels worden ingezet voor de toekomstige huisvesting van de gemeente (gemeentehuis en gemeentewerf):

- Reserve onderhoud gebouwen
- Jaarlijkse storting reserve onderhoud gebouwen
- Reserve voorziening gebouwen
- Restant jaarlijkse storting reserve voorziening gebouwen

Overige bouwwerken

Alle kunstwerken en (martiale) monumenten zijn geïnventariseerd en in GBI verwerkt.

Gronden

Beheer van gronden gemeente Renkum gebeurt op verschillende wijzen: verhuur, pacht, erfpacht en opstal. Wanneer duidelijk is dat de gemeente de grond zelf niet nodig heeft, nu of op termijn, wordt deze verkocht.

Wat gaan we in 2024 doen?

Uitwerking geven aan uitvoeringsplan vastgoed

In het uitvoeringsplan is een faseringsplan opgenomen. Voor 2024 staan de volgende activiteiten opgenomen ten behoeven van het kernareaal, voor zover deze nog niet benoemd staan in deze paragraaf:

- Verder opstellen routekaart verduurzaming vastgoed
- Optimaliseren exploitatie vastgoed
- Planuitwerking gemeentelijke huisvesting (gemeentehuis en gemeentewerf) op basis van raadsbesluit (zie ook hierna)

Daarnaast wordt (verder) gewerkt aan:

- Haalbaarheid privatiseren verschillende gebouwen/ sportparken
- Uitvoeren noodzakelijk onderhoud gemeentehuis en gemeentewerf

Onderhoud

Conform het DMJOP wordt onderhoud uitgevoerd aan het kernareaal. Vanwege diverse projecten die in eigen beheer zijn uitgevoerd, is er minder aan onderhoud uitgevoerd dan gepland. Dit wordt de komende drie jaar weer op het gewenste niveau gebracht.

Renovaties en nieuwbouw

Schoolgebouwen

In de periode 2024-2027 staan de volgende scholen als volgt aangemerkt:

- Renovatie Paasberg Oosterbeek (oud deel)
- Renovatie Prinses Beatrix Renkum
- Instandhouding Prinses Beatrix Wolfheze (in plaats van renovatie)
- Nieuwbouw Leerdeel Doorwerth: start realisatiefase

Gemeentehuis en gemeentewerf

De geplande noodzakelijk (achterstallig) onderhoud (herstelwerkzaamheden) voor 2024 wordt conform het 5 jarenplan (tot en met 2026) uitgevoerd. Dit om de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen. Verder wordt er uitwerking gegeven aan het raadsbesluit omtrent de toekomstige huisvesting.

Gronden

In 2024 gaan we verder met de huidige vorm van beheer en wordt bij vrijkomende gronden beoordeeld of ze afgestoten kunnen worden.

4. Financiering

Inleiding

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) is vastgesteld hoe decentrale overheden om moeten gaan met hun financierings- of treasuryfunctie. De treasuryfunctie wordt hierbij gedefinieerd als: "het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's".

De gemeente Renkum heeft de kaders voor het financieringsbeleid vastgelegd in de "Financiële verordening gemeente Renkum". In de financieringsparagraaf in de begroting en de jaarrekening komen de specifieke voornemens respectievelijk de uitvoering van het beleid op het gebied van financiering aan de orde.

In deze financieringsparagraaf gaan we in op de uitvoering van het treasurybeleid in 2024. Daarbij zijn allereerst de algemene ontwikkelingen die de financieringsfunctie beïnvloeden weergegeven. Vervolgens wordt kort ingegaan op het treasurybeheer in 2024. Tot slot komt het rentebeleid aan de orde.

Ontwikkelingen

Eén van de belangrijkste externe ontwikkelingen waarmee rekening gehouden moet worden is de renteontwikkeling. We kijken daarbij naar de korte rente (looptijd < 1 jaar) en de lange rente (looptijd > 1 jaar).

De 3-maandsrente bedroeg begin 2023 2,2 %. In september 2023 is dat rond de 3,8 %. De 10-jaarsrente noteerde begin 2023 3,2 %. Per 1 september ligt deze rente op 3,1 %.

Gezien onze liquiditeitspositie, gaan we er in de meerjarenbegroting vanuit dat het in 2023 en 2024 niet nodig zal zijn om financiering aan te trekken. Daardoor kunnen we het rentepercentage voor de toerekening van rentekosten aan investeringen voorlopig handhaven op 2,00%. Wanneer we in 2025 vreemd vermogen moeten aantrekken, zal dat waarschijnlijk leiden tot een stijging van de rekenrente.

Treasurybeheer

Treasurybeleid gemeente Renkum

De doelstelling van ons treasurybeleid is op hoofdlijnen het blijvend toegang houden tot financiële markten tegen acceptabele condities, zonder ongewenste risico's en tegen minimale kosten. Daarnaast willen we renteresultaten optimaliseren, een goede financiële infrastructuur opzetten en onderhouden en adequate informatiestromen realiseren.

Het realiseren van deze doelstellingen heeft continu de aandacht. Hiervoor is het nodig maatregelen te treffen op het gebied van risicobeheer, gemeentefinanciering en kasbeheer.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Het renterisico van een gemeente is te verdelen in renterisico over vlottende schuld (looptijd < 1 jaar) en renterisico over vaste schuld (looptijd > 1 jaar).

Het renterisico over vlottende schuld wordt bepaald in relatie tot de kasgeldlimiet. Deze limiet geeft de maximaal toegestane omvang van de vlottende schuld weer. De hoogte van de kasgeldlimiet is een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van de omvang van de begroting per 1 januari. In tabel A vindt voor 2024 tot en met 2027 de toetsing aan de kasgeldlimiet plaats. Op basis van de huidige leningenportefeuille is het noodzakelijk om extra langlopende financiering aan te trekken vanaf 2025. De financieringsbehoefte bedraagt circa € 5 miljoen voor 2025, € 33 miljoen voor 2026 en € 44 miljoen voor 2027. Wanneer we overgaan tot het aantrekken van deze langlopende financiering, voldoen we aan de kasgeldlimiet.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto vlottende schuld						
Vlottende schulden	0	0	1.452	9.439	9.306	9.327
Vlottende middelen	18.059	7.464	0	0	0	0
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	-18.059	-7.464	1.452	9.439	9.306	9.327
Toegestane kasgeldlimiet						
Begrotingstotaal	100.232	112.628	110.903	114.078	110.267	110.737
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	8.520	9.573	9.427	9.696	9.373	9.413
Ruimte onder kasgeldlimiet	26.579	17.037	7.975	258	67	86

Tabel A Kasgeldlimiet

Het renterisico over vaste schuld wordt gezien in relatie tot de renterisiconorm. Deze norm geeft de maximaal toegestane omvang van dat deel van de vaste schuld waarover renterisico wordt gelopen weer. De norm houdt in dat we maximaal over 20 % van het begrotingstotaal renterisico mogen lopen. De raming van de ruimte/overschrijding voor de jaren 2024 tot en met 2027 is weergegeven in tabel B. De raming is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
(1) Rentehervormingen				
(2) Aflossingen	2.168	2.180	1.693	1.706
(3) Renterisico (1+2)	2.168	2.180	1.693	1.706
(4) Renterisiconorm	22.181	22.816	22.053	22.147
(5) Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	20.013	20.636	20.360	20.441
Berekening renterisiconorm				
(4a) Begrotingstotaal	110.903	114.078	110.267	110.737
(4b) Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
(4) Renterisiconorm (4a x 4b)	22.181	22.816	22.053	22.147

Tabel B Renterisiconorm

Kredietrisicobeheer

In tabel C vindt u een overzicht van de door de gemeente Renkum verstrekte gelden, gegroepeerd per risicogroep. De groepen zijn (globaal) gerangschikt naar oplopend risico.

Risicogroep <i>Bedragen x € 1.000</i>	Met/zonder (hyp.) zekerheid	Restant schuld per 31-12-2022
Gemeenten/provincies	zonder	
Overheidsbanken	zonder	
Financiële instellingen (A en hoger)	zonder	3.396
Overige toegestane instellingen	met en zonder	1.974
Totaal		5.370

Tabel C Kredietrisico op verstrekte gelden

Gemeentefinanciering

Financiering

De leningenportefeuille per 31 december 2023 is weergegeven in tabel D. De mutaties in 2023 en de invloed hiervan op de gemiddelde rente is terug te vinden in tabel E.

Leningnummer	Oorspr. bedrag	Aanvang	Einde looptijd	Rente	Aflossing 2023	Restant 31-12- 2023
40.109.666	5.000	2015	2025	0,56 %	500	1.000
Lening optisport	728	2015	2029	4,96 %	52	312
Lening prv Noord Brabant	8.000	2018	2038	1,35 %	400	6.000
40113864	10.000	2020	2040	0,53 %	500	8.500
Totaal					1.452	15.812
Projectlening Mfc Doelum	5.830	2014	2034	2,87 %	261	4.152
Projectlening Mfc Doelum	9.370	2014	2054	3,22 %	143	8.458
Projectlening scholen Renkum	5.200	2018	2058	1,577%	130	4.550
Projectlening scholen Renkum	300	2018	2038	1,29 %	15	225
Projectlening school Doorwerth	6.200	2022	2062	1,29 %	155	6.045
Totaal projectfinanciering					703	23.430
Totaal					2.155	39.242

Tabel D Leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2023	17.264	0,93 %
Nieuwe leningen		
Reguliere aflossingen	1.452	0,93 %
Vervroegde aflossingen		
Renteaanpassingen (oud percentage)		
Renteaanpassingen (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2023	15.812	0,93 %

Tabel E Mutaties in leningenportefeuille (excl. projectleningen)

Uitzetting

De door de gemeente uitgezette (lange termijn) gelden zijn als volgt onder te verdelen:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand per 31-12-2022	Gemiddeld Rendement
Deelnemingen	928	24,0 %
Leningen	4.442	1,4 %
Totaal	5.370	5,3 %

Tabel F Uitgezette gelden

Relatiebeheer

Huisbankier van de gemeente Renkum is de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Het grootste deel van onze reguliere bankzaken loopt via deze bank. Door de invoering van het Schatkistbankieren per 1-1-2014 moeten wij overtollige middelen overboeken naar de schatkist. Op het gebied van gemeentefinanciering wordt gebruik gemaakt van diverse financiële instellingen. Voordat middelen worden aangetrokken of uitgezet, worden offertes aangevraagd bij minimaal twee instellingen. Vervolgens wordt gekozen voor die instantie die de meest gunstige condities voor de gemeente aanbiedt.

Kasbeheer

Evenals voor lange termijn financiering wordt ook voor korte termijn financiering de tarieven van een tweetal instellingen met elkaar vergeleken.

Sinds de invoering van het schatkistbankieren moeten (tijdelijke) overtollige middelen worden gestort in de schatkist van het rijk. Dit geldt tot 1 juli voor alle middelen boven de drempel van 2 % van het begrotingstotaal met een minimale drempel van € 1.000.000. In verband met de diverse betaalstromen (salarissen, loonbelasting, uitkeringen en voorschotten sociaal domein, betaalbatches crediteuren) merken wij dat het drempelbedrag regelmatig niet volstaat. Wij dienen, op basis van kortlopende liquiditeitsoverzichten en bezettingsgraad, soms meer saldo op onze lopende rekeningen te hebben, omdat gemeente Renkum maximaal € 1.500.000 per dag kan laten terugstorten. Een hoger bedrag dient minstens 5 werkdagen van te voren worden aangevraagd. Automatisch afroten bij BNG is dan ook geen optie. De kosten (fte) wegen niet op tegen de baten (0% creditrente).

5. Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden het beleid en de risico's ten aanzien van de bedrijfsvoering beschreven. Om de doelstellingen die we hebben genoemd in de programma's te kunnen realiseren is een goede bedrijfsvoering noodzakelijk. Criteria met betrekking tot een goede bedrijfsvoering zijn daarbij:

- rechtmatigheid: handelen volgens de geldende wet- en regelgeving;
- betrouwbaarheid: de (wettelijke) regels voorspelbaar uitvoeren en handhaven;
- transparantie: inzicht bieden in de uitvoering van de programma's en de ondersteunende processen;
- doelmatigheid: het realiseren van bepaalde prestaties met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- doeltreffendheid: de effecten bereiken die beoogd waren;
- responsiviteit: inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering hangen nauw samen met de in het programma Organisatie genoemde voornemens.

Financiële en controle verordeningen

Financiële en controleverordeningen

In het kader van de Gemeentewet is het verplicht dat alle gemeenten beschikken over een drietal verordeningen genoemd naar de respectievelijke artikelen in de Gemeentewet, te weten:

- art. 212: de financiële verordening (jan. 2021);
- art. 213: de controleverordening (jan. 2021);
- art. 213a: de verordening over doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (jan. 2021).

Met deze verordeningen formuleert uw raad belangrijke kaders om de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het geformuleerde beleid te waarborgen.

Verordening over doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken (audits)

Het doel van de auditonderzoeken en aanvullende auditactiviteiten is om een bijdrage te leveren aan de duurzame verbetering van de gemeentelijke processen en afstemming tussen beleid en uitvoering. De auditcyclus van de gemeente Renkum is ingericht op basis van de kwaliteitscirkel van Deming (Plan-Do-Check-Act). Hiermee ontstaat een cyclisch proces van leren en verbeteren. Hieronder informeren we u over de lopende auditactiviteiten. Het auditplan 2024 zal naar verwachting in december 2023 door het college worden vastgesteld en, in overeenstemming met de verordening art. 213a, ter kennisname naar uw raad worden gezonden. Vervolgens vindt u een overzicht van de verbeterplannen in uitvoering en tot slot het verbeterplan dat in aanmerking komt voor een lijncontrole in 2024. In de jaarrekening wordt u geïnformeerd over de resultaten.

Lopende auditactiviteiten, onderzoeksplan 2023

Auditactiviteiten	Beknopte beschrijving	Status
Afronding lijncontrole Inkoop en aanbesteding	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit uit 2012. Het doel hiervan is om na te gaan in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	De lijncontrole is begin 2023 afgerond. De rapportage is na hoor en wederhoor besproken met de manager. De manager heeft de rapportage omarmd en opdracht gegeven aan de regievoerder inkoop om een actieplan op te stellen.
Audit Servicenormen	In de audit wordt onderzocht in hoeverre een dienstverleningsproces per Domein conform de afspraken verloopt. We zullen aandacht hebben voor de processtappen, voor het behalen van de vastgestelde servicenormen en voor good practices, zodat teams van elkaar kunnen leren. Het doel is om het halen van servicenormen en de beheersing van de onderliggende processen te optimaliseren.	Het college heeft het plan van aanpak van de audit op 12 juni 2023 vastgesteld. Naar verwachting zal het onderzoek eind 2023 worden afgerond.
Facilitering nieuw verbeterplan inkoop en aanbesteding	N.a.v. de lijncontrole stelt de producteigenaar waar nodig een actieplan op. De auditor verzorgt het format voor het desbetreffende actieplan.	De auditor heeft het format voor het actieplan met manager en proceseigenaar besproken. De proceseigenaar heeft het actieplan opgesteld en is bezig om dit intern af te stemmen vóór de vaststelling door het college.
Monitoring verbeterplannen in uitvoering	De monitoring van de verbeterplannen heeft betrekking op de verbeterplannen in uitvoering en is een sturingsinstrument voor het MT.	Bij begroting en jaarrekening wordt een rapportage ter informatie aan de raad aangeboden.
Lijncontrole Verzuim	De lijncontrole heeft betrekking op de processen uit de voorgaande audit. Het doel hiervan is om na te gaan in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en of er aanleiding is de desbetreffende processen opnieuw onder de loep te nemen.	De voorbereidingen van de lijncontrole zullen einde 2023 of begin 2024 van start gaan. De lijncontrole zal uitgevoerd worden in 2024.
Auditplan 2024	Jaarlijks inventariseert de auditor onderzoeks-onderwerpen binnen	Het onderzoeksplan wordt voorbereid in het laatste kwartaal

Auditactiviteiten	Beknopte beschrijving	Status
	de organisatie. Vervolgens, samen met gemeentesecretaris en concerncontroller, screent ze deze op basis van vastgestelde criteria. Ook vindt afstemming met de accountant, rekeningcommissie, rekenkamercommissie en concerncontroller hierover plaats. Het college stelt het onderzoeksplan interne audits vast en verzendt het ter informatie aan raad en rekenkamercommissie.	van het jaar en vóór 31 december 2023 vastgesteld door het college. Het auditplan 2024 zal éénmalig minder activiteiten bevatten i.v.m. de personele bezetting

Verbeterplannen in uitvoering

N.a.v. de uitgevoerde audits hebben de proceseigenaren verbeterplannen opgesteld. De volgende zijn in uitvoering:

Verbeterplan in uitvoering	Jaartal audit	Status
Procesoptimalisatie	2017	Verbeterplan vastgesteld door college; één verbetermaatregel in uitvoering, één in afrondende fase, twee nog te starten.
Regie op verbonden partijen	2020	Verbeterplan vastgesteld door college. Vier maatregelen zijn ingebed, twee anders uitgevoerd, twee zijn in uitvoering, twee starten einde 2023/ begin 2024
Grip op verzuim	2021	Verbeterplan vastgesteld door college in maart 2022. Drie maatregelen afgerond, één bijna afgerond, drie maatregelen starten eind 2023.
Algemene voorziening huishoudelijke ondersteuning	2022	Verbeterplan vastgesteld door het college in december 2022. Eerste verantwoording: drie voorbereidende maatregelen zijn uitgevoerd. De planning van de gewijzigde aanpak loopt vertraging op.

Lijncontroles op afgesloten verbeterplannen

De lijncontroles vormen een onderdeel van de auditcyclus en hebben betrekking op "afgesloten" verbeterplannen. De auditor gaat na in hoeverre de geplande verbetermaatregelen daadwerkelijk zijn ingevoerd en ingebed. In 2024 zal het volgende verbeterplan onderworpen worden aan een lijncontrole: Grip op verzuim, onderdeel verzuimacties door leidinggevenden.

Organisatie en formatie

De organisatie is volop in ontwikkeling om de basis op orde te brengen en om goed in te kunnen spelen op de (toekomstige) ontwikkelingen. Onderdeel daarvan is het eigenaarschap goed te verankeren in de organisatie. Dit brengt met zich mee dat naast het reguliere werk capaciteit nodig is om deze ontwikkelingen vorm te geven. Dit blijkt steeds weer een uitdaging met de schaalomvang van onze gemeente en de steeds grotere krapte op de arbeidsmarkt.

Organisatieontwikkeling

In afwachting van de besluitvorming over de toekomstvisie worden in het kader van organisatieontwikkeling gerichte activiteiten op het terrein van arbeidsmarkt strategie ontwikkeld en zullen verbeterlagen in het onboarden van medewerkers worden doorgevoerd. Ook het ziekteverzuim krijgt extra aandacht.

We zullen procesoptimalisatie verder vorm geven, waarbij de verbetering van het ambtelijke deel van de Budgetcyclus in het eerste kwartaal van 2023 zal worden uitgewerkt. Daarnaast zal de versterking van project matig werken in het eerste half jaar worden opgepakt en wordt een onderhoudsronde functiewaardering in gang gezet.

Om de visie van onze organisatie waar te maken moeten er diverse stappen gemaakt worden. Onze medewerkers hebben ruimte nodig om als professionals hun verantwoordelijkheden te nemen. Ook hebben ze ruimte nodig om zich te ontwikkelen. Bij voorkeur in een stimulerende werkomgeving waarbij ze ondersteund worden door gebruikersvriendelijke systemen en duidelijke rolverdeling.

Om dit te realiseren zijn de volgende HR acties uitgezet onder de paraplu van goed werkgeverschap:

- Inrichten nieuw onboardingsprogramma, 2023
- Vernieuwen W&S, 2023
- Moderniseren arbeidsvoorwaarden
- Leren en ontwikkelen, 2024

Arbeidsmarkt en strategisch personeelsbeleid

De arbeidsmarkt wordt krappere, dat voelen we in alle domeinen en alle geledingen. In 2022 en 2023 hebben we de focus op werving gelegd om onze kans op de arbeidsmarkt te vergroten. Dit heeft ervoor gezorgd dat we meer sollicitanten kregen dan voorheen. Om ook in de nabije toekomst kandidaten te blijven krijgen is het van belang dat we onze W&S strategie verder ontwikkelen met het oog niet alleen op de korte termijn maar ook op de middellange termijn.

. Naast het binnen halen van nieuwe medewerkers is het ook van belang om onze zittende medewerkers te behouden. Om dat te realiseren wordt er aandacht besteed aan het binden en boeien van zittende medewerkers en aan het inwerken van nieuwe medewerkers. Dit wordt uitgewerkt in het projectplan goed werkgeverschap.

Formatie ontwikkeling 2024

x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027
Decentraal formatiebudget	15.933	17.587	17.380	17.210	17.210
Centraal formatiebudget	580	539	579	697	697
Totaal formatiebudget	16.513	18.126	17.959	17.907	17.907
Gemiddelde loonsom	78.336	81.290			
Aantal fte decentraal	203,39	216,35			

De beperkte flexibele ruimte in het formatiebudget 2024 is minimaal nodig om flexibel in te kunnen spelen op ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de veranderingen ten aanzien van wijziging in werkwijze Sociaal Domein 'dorpsgericht werken'. Dit is inclusief een budget voor ziektevervangings. Het beschikbare budget voor ziektevervangings is voldoende om het structureel ziekteverzuim op te vangen.

Ziekteverzuim

Naar aanleiding van de gedane aanscherpingen van het ziekteverzuimprotocol in 2022 daalde het ziekteverzuim van 8,5% in 2022 naar 3,81% in juli 2023. We blijven veel aandacht besteden aan het verzuim, maar de focus ligt dit jaar op preventie van verzuim. Door middel van een preventieworkshop en de inzet van het "goede gesprek" wordt verwacht dat leidinggevenden in staat zullen zijn om risicofactoren in een vroeg stadium te signaleren en weg te nemen. De verzuimcoach blijft ondersteunend aan de leidinggevenden met informatie en advies. De aanpak om het ziekteverzuim terug te dringen lijkt vruchten af te werpen. Verder zijn we voornemens om de arbo arts structureel fysiek aanwezig te laten zijn op het gemeentehuis om voor de medewerkers een inloopsprekkuur te realiseren. Vooralsnog blijft langdurig verzuim het grootste aandeel in het ziekteverzuim percentage, echter is deze gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Doormiddel van optimalisatie van de samenwerking tussen Arbo Unie en Gemeente en de samenwerking met de verzuimcoach verwachten we dit te kunnen continueren.

Omdat de werkgever in verband met de privacywetgeving geen inzage heeft in de aard van het ziekteverzuim en omdat de organisatie relatief klein is, zijn er geen verantwoorde conclusies te trekken over het ziekteverzuimpercentage.

Ziekteduur	2019	2020	2021	2022	2023 tot juli
1-7 dagen	0,74	0,50	0,44	0,57	0,64
8-42 dagen	0,58	0,72	0,58	1,88	0,46
43-365 dagen	3,20	5,09	3,28	3,39	2,09
366-730 dagen	1,68	1,49	2,43	0,88	0,43
twee jaar	1,05	1,09	0,77	1,84	1,06
Totaal	7,25	8,89	7,5	8,56	4,68

Waarde(n)vol samenwerken

In het kader van de organisatiewaarden zijn in 2022 trainingen gestart op persoonlijk leiderschap, wendbaarheid, helderheid, gemak en aandacht. Deze trainingen lopen door in heel 2023 en 2024. Veel aandacht wordt besteed aan hoe deze waarden toe te passen in de werkzaamheden, zodat de organisatievisie:

- een wendbare organisatie;
- betrouwbare (digitale) dienstverlening;
- een goede werkgever;
- samenwerken met partners waar dat slimmer is.

gerealiseerd kon worden.

Er wordt momenteel gewerkt aan het projectplan voor de opvolging en borging van het project waarde(n)vol samenwerken.

ICT en informatiebeheer

De gemeente is onderdeel van de huidige informatiemaatschappij. Hiervoor wordt de digitale dienstverlening ontwikkeld en moet worden voldaan aan (Europese) wetgeving op het gebied van digitale zaken. Hiervoor is van belang dat de informatiehuishouding van de gemeente op orde is. Alleen dan kan worden voldaan aan de eisen voor een transparante en toegankelijke overheid.

Om invulling te geven aan deze uitdaging werkt de gemeente Renkum samen met (keten)partners en collega gemeenten. Vanuit deze samenwerking wordt een collectief opdrachtgeverschap georganiseerd richting De Connectie. De lange termijn plannen worden afgestemd in een regionale harmonisatie agenda.

Door te werken vanuit, regionaal afgestemd, informatiebeveiligingsbeleid en privacybeleid blijft de informatievoorziening beschikbaar, toegankelijk en betrouwbaar. Er wordt op een verantwoorde manier omgegaan met (persoons-)gegevens zodat de privacy van inwoners gewaarborgd wordt.

Inwoners hebben hoge verwachtingen van onze digitale dienstverlening als gemeente. Ze vertrouwen daarbij op een veilige en efficiënte interactie met de gemeente. Als gemeente beschikken we bovendien niet alleen over persoonsgegevens van inwoners, maar ook over andere gevoelige informatie. De digitalisering gaat in sneltreinvaart. Het is daarbij noodzakelijk dat de gemeente deze ontwikkelingen in de digitalisering opvolgt en daarop handelen. Met het oog op de toenemende dreigingen van buitenaf, zetten we ons daarom in om persoonsgegevens en andere informatie op een veilige en verantwoorde manier te beheren. We handelen daarbij in overeenstemming met de wettelijke kaders voor informatiebeveiliging en gegevensbescherming, zoals vastgelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Het vormgeven van de digitale dienstverlening wordt gefaciliteerd door te streven naar digitaal toegankelijke documenten en mogelijkheden om elektronische formulieren beschikbaar te stellen.

Rechtmatigheidsverklaring College

Op basis van artikel 20 van de Financiële verordening geven we in de paragraaf bedrijfsvoering een toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording vanuit het college.

Naar aanleiding van de voorstellen van de commissie Depla in het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten', legt het college met ingang van het verslagjaar 2023 in de jaarrekening verantwoording af over de rechtmatigheid. Deze verantwoording vindt plaats op basis van een model dat is opgesteld door de commissie BBV. Daarnaast zal in de bedrijfsvoeringsparagraaf toelichting worden gegeven op de rechtmatigheidsverklaring.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel af over de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel uitmaakt. Het huidige afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel in de controleverklaring van de accountant komt daarmee te vervallen.

Deze wijziging benadrukt de verantwoordelijkheid van het college voor de rechtmatigheid. Het is vervolgens aan de Raad om de rechtmatigheidsverantwoording van het college te bediscussiëren en te beoordelen. De achterliggende gedachte bij deze wetswijziging is dat het (zelf) geven van een rechtmatigheidsverantwoording een kwaliteitsimpuls geeft voor de interne processen en beheersing. Het college moet immers kunnen steunen op een goed functionerend systeem van interne beheersing en controle, om te waarborgen dat de gemeente bij alle (financiële) beheershandelingen en transacties de wet- en regelgeving naleeft. Daarnaast is de verwachting dat eerder het gesprek wordt gevoerd over wat het college gaat doen om eventuele bestaande onrechtmatigheden op te heffen of nieuwe onrechtmatigheden te voorkomen.

Het college zal de eerste rechtmatigheidsverklaring opnemen in de jaarrekening 2023. Op basis van de ervaringen in 2023 zal de rechtmatigheidsverklaring in 2024 verder worden uitgewerkt.

6. Verbonden partijen

Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

1. Algemene informatie

Doel	Regionale samenwerking doelgroepenvervoer, aanvullend op OV
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	2015
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	18 gemeenten regio Arnhem en Nijmegen
Belang Renkum	Bij reguliere besluiten vertegenwoordigt iedere gemeente 1 stem. Het belang van Renkum is dan 5%. Er geldt een escape procedure voor bijzondere situaties. In dat geval wordt gestemd op basis van (ongewogen) inwoner aantallen. De zeggenschap van Renkum is dan 4%.
Vertegenwoordiging	wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Joa Maouch
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	AVAN verzorgt het vraagafhankelijk vervoer en het routevervoer. In zijn vergadering van 30 januari 2018 heeft het college besloten het leerlingenvervoer nog niet onder te brengen bij AVAN.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2024 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Voor 2024 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen met significante financiële relevantie verwacht.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	0	0	0	1.065.096	0
2024	0	0	0	0	0
2025	0	0	0	0	0
2026	0	0	0	0	0

De hierboven getoonde bedragen zijn inclusief de kosten voor het vervoer zelf die door onze inwoners met indicatie worden gemaakt. De kosten die door de BVO worden gemaakt bedragen hiervan ca 15% t.o.v. het budget bedrag 2022. Het verwachte resultaat over 2023 laat nog steeds een incidenteel voordeel zien dat veroorzaakt wordt door het teruglopen van het gebruik van vervoer onder invloed van de Covid-19 crisis. Het gebruik van het vraagafhankelijk vervoer trekt over 2023 licht aan.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De regelingen die gebruik maken van het AVAN-systeem zijn open-einde-regelingen (Wmo, Jeugdwetvervoer). Dit betekent, dat de kosten kunnen oplopen, naarmate er meer vervoersvragen komen. De deelnemende gemeenten zijn voor hun inwoners verantwoordelijk voor de dekking van die kosten. Voor de Wmo is het risico van overschrijding op sociaal-recreatief vervoer ingeperkt, omdat we met een kilometerplafond werken. Er zijn geen aanvullende maatregelen die substantieel effect hebben.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Zie hiervoor

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking verloopt naar tevredenheid. advies is continueren van de samenwerking.

BVO De Connectie (Intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie)

1. Algemene informatie

Doel	Een belangrijke aanleiding voor de gemeente Renkum om de bedrijfsvoeringsorganisatie De Connectie op te richten is dat door het samenwerken met de gemeenten Arnhem en Rheden we onze bestuurskracht kunnen vergroten. We gaan er vanuit dat door het bundelen van de uitvoeringstaken in De Connectie we (voorlopig) een zelfstandige gemeente kunnen blijven. De Connectie vermindert namelijk onze kwetsbaarheid op bedrijfsvoeringsgebied. Ook vergroot De Connectie de kansen voor medewerkers van de drie gemeenten, omdat zij bij de bedrijfsvoeringsorganisatie meer doorgroeimogelijkheden hebben.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	1 maart 2016
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden.
Belang Renkum	<ul style="list-style-type: none">• De portefeuillehouders bedrijfsvoering van de drie gemeenten vormen het bestuur van De Connectie. De leden van het bestuur hebben ieder één stem. Besluiten worden bij gewone meerderheid van stemmen genomen, met uitzondering van een aantal specifiek in de gemeenschappelijke regeling genoemde situaties.• Het financiële aandeel van de gemeente Renkum bedraagt (op basis van de meerjarenprogrammabegroting) 10,92%.
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente Renkum in het bestuur van de Connectie.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	De Connectie voert voor ons de uitvoeringstaken behorende bij ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening, personeels- & salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

De belangrijkste voorwaarde voor het financiële succes van De Connectie is het harmoniseren van processen, het standaardiseren van de werkwijze en verregaande digitalisering.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Net als vorig jaar zal het komend jaar in het teken staan van de (uitvoering van de) heroriëntatie van de drie pijlers governance, groeiambitie en financieel perspectief. Groeiende aandacht is er voor de verdere versterking van de samenwerking en verdergaande harmonisering.

Daarnaast wordt een wijziging van de financieringsmethode voorbereid. Die is vanaf de start gebaseerd op inputfinanciering, maar wordt naar verwachting gewijzigd in outputfinanciering. Op die manier betaalt iedere gemeente naar de hoeveelheid werk die wordt afgenomen. Op dit moment wordt dit uitgewerkt en worden de (financiële) consequenties hiervan in beeld gebracht.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	1.150.000	6.973.000	21.000	5.163.000	0
2024	1.474.000	3.880.000	21.000	5.122.000	0
2025	1.774.000	1.780.000	21.000	5.119.000	0
2026	2.073.000	690.000	21.000	5.119.000	0

De meerjarencijfers zijn afkomstig uit de Meerjarenbegroting 2024-2027.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Ik zie dat er in de paragraaf verbonden partijen nog een oude tekst staat bij de risico's van de Connectie (onderdeel 4.1):

Binnen de Connectie vindt periodiek een inventarisatie plaats van de risico's die zich kunnen voordoen. De Connectie heeft zeer beperkt beschikking over eigen weerstandscapaciteit. Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen, worden de gemeenten hiervoor aangesproken. De laatste risico-inventarisatie binnen De Connectie is uitgevoerd voor de Meerjarenbegroting 2024-2027. De geïnventariseerde risico's tellen op tot een risicoscore van € 5.375.000.

Daarnaast werkt De Connectie aan een systeem voor outputsturing en -verrekening. Deze nieuwe bekostigingssystematiek kan een herverdeling van de bijdragen van de drie gemeenten tot gevolg hebben.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Het afgelopen jaar heeft De Connectie belangrijke stappen gezet ten aanzien van de invulling van het risicomanagement. Zo heeft er een uitgebreide risico-inventarisatie plaatsgevonden. Waar nodig zijn aanvullende beheersmaatregelen genomen. De komende jaren gaat De Connectie verder met het door ontwikkelen van het risicomanagement door te investeren in het risicobewustzijn binnen de organisatie en het cyclisch en systematisch borgen van het risicomanagement.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

We adviseren om de samenwerking te continueren.

Euregio Rijn-Waal

1. Algemene informatie

Doel	<p>De Euregio Rijn-Waal heeft als doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. In het werkgebied van de Euregio bestaan veel mogelijkheden voor een sterke economische en maatschappelijke ontwikkeling. De Euregio brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.</p> <p>Doordat we onderdeel zijn van de Euregio besluiten we mee over en participeren we actief in grensoverschrijdende projecten die in de Euregio worden uitgevoerd. We dragen daarmee bij aan de versterking van de regionale economie en (economische) infrastructuur. Ook onderstrepen we het belang van de Europese eenwording en vergroten we het bewustzijn daarover.</p>
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Renkum is toegetreden bij raadsbesluit van 27 januari 2010.
Vestigingsplaats	Kleve
Deelnemende partijen	Deelnemers zijn Nederlandse en Duitse gemeenten, de Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, regionale overheden en overige publiekrechtelijke lichamen in het grensgebied rondom de Rijn, de Waal en de Maas.
Belang Renkum	Renkum heeft 3 stemmen in de Euregioraad.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Agnes Schaap lid van het dagelijks bestuur van de Euregioraad en voorzitter van de Commissie voor financiën en projecten. Twee raadsleden en de burgemeester vertegenwoordigen Renkum in de Euregioraad.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	In de Regio Rijn-Waal is grensoverschrijdende samenwerking vanzelfsprekend. Er zijn nieuwe, duurzame sociaaleconomische grensallianties gelegd (ook cross-over) waarin overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld informatie uitwisselen en nauw samenwerken. Deze organisaties weten elkaar in alle sectoren grensoverschrijdend te vinden. Zij profiteren van elkaars kennis en netwerken en beantwoorden samen de vraagstukken van de toekomst.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

N.v.t.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Vanaf 2024 wordt de inwonerbijdrage aan de Euregio geïndexeerd. Voor 2024 gaat het om een indexatie van 3,35%.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023				8.320	0
2024				8.320	0
2025				8.320	0
2026				8.320	0

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De Euregioraad besluit over de begroting van de Euregio Rijn-Waal. We ontvangen jaarlijks de jaarverslagen van de Euregio.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Met ons lidmaatschap van de Euregio kunnen we gebruik maken van subsidiemogelijkheden waarmee we onze doelen beter kunnen realiseren. We hebben de afgelopen jaren direct geprofiteerd en profiteren nog steeds van de Euregionale samenwerking in de vorm van projecten gesubsidieerd via de Euregio.

De Euregio draagt verder bij aan diensten waar inwoners, bedrijven, organisaties en (kennis)instellingen uit onze gemeente rechtstreeks zelf gebruik van kunnen maken. Denk hierbij aan het GrensInfoPunt in Kleve waar grenspendelaars en werkgevers worden geholpen; leerlingen uit Renkum die op scholen en ROC's in de regio zitten die samenwerken om het aanbod aan buurtaal- en buurcultuuronderwijs in de Euregio te versterken; en ziekenhuizen, zorginstellingen en patiënten die profiteren van de verbetering van de gezondheidszorg in de grensregio dankzij de samenwerking in het Euregionaal Forum Grensoverschrijdende Gezondheidszorg.

Gelders Archief

1. Algemene informatie

Doel	Het beheren van (oude) archiefbescheiden en collecties
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 5 maart 2002
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland
Belang Renkum	Renkum heeft één stem in het algemeen bestuur
Vertegenwoordiging	Burgemeester A. Schaap vertegenwoordigd behalve Renkum ook de gemeenten Rheden en Rozendaal in het algemeen en het dagelijks bestuur, dat om redenen van vermindering van bestuurlijke last die uit dezelfde personen bestaat.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	<p>Het Gelders Archief is een betrouwbare partner voor het beheren van de collecties (zowel fysiek als digitaal) van en voor zijn publieke en particuliere relaties. Door optimalisering van de toegankelijkheid van de collecties, draagt het bij aan een transparante overheid en aan kennisverspreiding over het verleden van Gelderland.</p> <p>Het Gelders Archief beheert archiefbescheiden ouder dan twintig jaar. Het Gelders Archief fungeert als inspecteur van onze archieven en controleert of wij op de juiste wijze met documenten (fysiek en digitaal) omgaan en of de bewaaromstandigheden (fysieke archief kelder en digitale opslag) goed zijn.</p>

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Door de voortgaande digitalisering van processen en daaruit voortkomende digitale documenten komt de noodzaak tot digitale bewaring ook steeds dichterbij. Het Gelders Archief zal samen met de deelnemers en De Connectie onderzoeken hoe vormgegeven kan worden aan de digitale bewaring.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Door de economische situatie is het mogelijk dat bezuinigingen van de rijksoverheid of deelnemende gemeenten van invloed zijn op de financiële situatie.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	209.570	16.889.675	208.809	171.459	0
2024	254.043	16.889.676	0	180.845	0
2025	462.852	16.442.000	0	191.137	0
2026					

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Het Gelders Archief boekt sinds 2013 een positief resultaat op basis van de structurele lumpsum en inkomsten (uit projecten). Vanaf 2013 wordt er - gelet op dit positieve resultaat - gewerkt aan de opbouw van het weerstandsvermogen. Dit vermogen bedraagt per 1 januari 2023 € 462.852 (betreft 9.5% van de deelnemersbijdragen).

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Om tegenvallers op te kunnen vangen heeft het Gelders Archief in de vorm van een algemene reserve (ca. 5% van de deelnemersbijdragen) weerstandsvermogen. In de statuten is vastgelegd dat deze reserve in enig jaar niet hoger mag zijn dan 10%.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

Het Gelders Archief is belast met een deel van de beheerstaken. Eén van de belangrijkste taken is het beheren van de blijvend te bewaren archiefbescheiden in de door het Gelders Archief aangewezen archiefbewaarpplaats(en). Daarnaast heeft het Gelders Archief een toezichthoudende en adviserende rol ten aanzien van de overige (vernietigbare) archiefbescheiden. Dit toezicht wordt uitgevoerd door de archivaris (de directeur van het Gelders Archief). De archivaris houdt als het ware toezicht op het dagelijks (archief)beheer door De Connectie. De archivaris voert daartoe jaarlijks controles uit op belangrijke archiefonderdelen en rapporteert hierover.

Advies: samenwerking continueren

Sociaal domein centraal Gelderland (MGR)

1. Algemene informatie

Doel	Samenwerking en samenhang binnen het sociaal domein op uitvoerend niveau bereiken op inkoop Wmo2015, JW en Participatie, op onderwijs leerplicht, op werkparticipatie binnen de regio Centraal Gelderland.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	2017
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar
Belang Renkum	Op basis van inwonersaantal (Renkum 7%)
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder, bij vervanging wethouder Joa Maoche
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Gemeente Renkum is aangesloten op 2 van de 4 modules van de regeling: inkoop en onderwijs. Inkoop Zorg is verantwoordelijk voor de inkoop van producten binnen het sociaal domein voor Wmo2015, JW en Participatie (arbeidsmatige dagbesteding). Onderwijs is verantwoordelijk voor de uitvoering van alle leerplichttaken.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Voor 2024 worden geen ontwikkelingen of ombuigingen verwacht die een significante financiële relevantie hebben.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Er zijn geen ontwikkelingen of ombuigingen verwacht die een significante financiële relevantie hebben.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	676	2.684	0	315	0
2024	676	2.646	0	314	0
2025	637	2.171	0	314 aanname	0
2026	613	2.101	0	314 aanname	0

*De meerjarige bijdrage is alleen tot en met 2024 opgenomen. Vandaar de aanname dat dit gelijk blijft (zonder inflatie).

De gemeente Renkum participeert niet in alle modules. De meerjarenbegroting van de MGR is wel inclusief alle modules (inclusief beheer). Die zijn niet apart te berekenen.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De kosten voor de module inkoop worden gevormd door de uitvoering van de inkoop, onderwijs en een relatief deel van de overhead (naar rato verdeeld over de modules). Wijzigingen worden via de bestuurscommissies voorgesteld aan het algemeen bestuur en via de begroting doorgevoerd nadat deze zijn voorgelegd voor een zienswijze aan de raden. De vaststelling is op basis van 3/4 stemmen.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De kosten die zijn gemoeid met de MGR betreffen die van de uitvoering van de opdracht. Er zijn geen middelen voor het volume van de inkoop zorg die naar de MGR vloeien. Via het DB, AB en de BC's en op basis van de Wgr heeft het bestuur invloed op uitvoering en begroting.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking is functioneel. De risico's zijn door de wijze waarop de kostenverdeling is georganiseerd op basis van toerekening de kosten aan de modules van deelname laag. De samenwerking is met name van belang in het kader de Norm voor Opdrachtgeversschap (opdracht vanuit het rijk) waaruit de verplichting voortkomt tot regionale samenwerking onder andere gericht het terugdringen van bureaucratie op het gebied van inkoop SD voor de aanbieders.
Advies: continueren.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

1. Algemene informatie

Doel	Uitvoering van de VTH taken bouw en milieu en het juridische deel van de APV taken.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	12 november 2012
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	de Provincie Gelderland en de volgende gemeenten: Zevenaar, Westervoort, Duiven, Rheden, Rozendaal, Doesburg, Overbetuwe, Lingewaard, Arnhem, Renkum
Belang Renkum	12 van de 102 stemmen
Vertegenwoordiging	Wethouder Joa Maoche is voorzitter van het DB en het AB, ambtelijk vertegenwoordigd in het partneroverleg.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Onder andere het verlenen van bouw- en milieuvergunningen, het uitvoeren van bouw- en milieutoezicht, bezwaar- en beroepszaken en het uitvoeren van projecten zoals bijvoorbeeld het project energiebesparing.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

In 2024 treden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in werking. Als gevolg daarvan zal er een overheveling van het bevoegd gezag voor de bodemtaken van provincie naar gemeenten plaatsvinden. Uit een eerste onderzoek blijkt dat de invoering van de Wkb ons ongeveer €50.000 extra kost. De praktijk zal uitwijzen of dit ook daadwerkelijk klopt.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

N.v.t.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	745.000	747.000	0	1.397.690	-
2024	706.000	632.000	0	1.539.000	-
2025	nog niet bekend	nog niet bekend	0	nog niet bekend	-
2026	nog niet bekend	nog niet bekend	0	nog niet bekend	-

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

-

BNG Bank

1. Algemene informatie

Doel	De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is de 'bankier ten dienste van overheden', zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen, politieregio's en met overheden verbonden instellingen en bedrijven op het terrein van volkshuisvesting, openbaar nut, onderwijs en gezondheidszorg.
Rechtsvorm	NV
Datum oprichting	1914
Vestigingsplaats	Den Haag
Deelnemende partijen	Gemeenten, provincies, Staat der Nederlanden, waterschappen en andere openbare lichamen
Belang Renkum	0,16 % (89.739 van totaal 55.690.720 aandelen)
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</p> <p>De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van EUR 2,50).</p>

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Gedurende het begrotingsjaar verwachten wij geen veranderingen in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank. (Hierbij is het gevolg van een eventuele gemeentelijke samenvoeging buiten beschouwing gelaten.) Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt, zien wij ons aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Over 2022 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 300 miljoen (2021: EUR 236 miljoen). In lijn met het staande beleid heeft BNG Bank 50% van de nettowinst uitgekeerd, gecorrigeerd voor de uitkering op het additioneel Tier1-kapitaal. Dit komt neer op een dividenduitkering van EUR 139 miljoen, EUR 2,50 per aandeel. Voor Renkum komt dat neer op € 224.300. Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst voor komende jaren.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	niet bekend	niet bekend	niet bekend	0	niet bekend
2024					
2025					
2026					

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

De gemeente heeft 89.739 aandelen, destijds aangekocht voor (omgerekend) € 2,50. BNG keert jaarlijks dividend uit.

Het door BNG Bank uitgegeven schuld papier heeft de hoogst mogelijke credit rating van Moody's (Aaa) en Standard & Poor's (AAA) en een rating AA+ van Fitch. BNG Bank behoort daarmee tot de meest kredietwaardige banken ter wereld.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

Jaarlijks ontvangt de gemeente de jaarrekening, het jaarverslag en eventueel andere ter zake zijnde voorstellen van de BNG ter vaststelling in de algemene vergadering van aandeelhouders.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

BNG keert jaarlijks een behoorlijk dividend uit. Er is geen reden de aandelen te verkopen.
Advies: aandeelhouderschap continueren.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

1. Algemene informatie

Doel	<ul style="list-style-type: none">• Het inzamelen en transporteren van huishoudelijke afvalstoffen en het exploiteren van een afvalaanbiedstation• Onderhouden en schoonhouden (deels) van de openbare ruimte
Rechtsvorm	NV
Datum oprichting	Raadsbesluit toetreding: 31 januari 2001
Vestigingsplaats	Ede
Deelnemende partijen	Gemeente Wageningen, Renkum, Ede, Renswoude en Veenendaal
Belang Renkum	Renkum heeft samen met Wageningen, Ede en Veenendaal drie stemmen in de AvA. Renswoude heeft één stem.
Vertegenwoordiging	Wethouder Marinka Mulder vertegenwoordigt de gemeente in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	Opdrachtgevende gemeenten, bedrijven en particulieren ontzorgen op het gebied van afval en reinigen en te opereren als de logische, regionale samenwerkingspartner De ACV houdt zich met uitvoeringszaken bezig. Afstemming tussen afvalbeleid en –uitvoering is geborgd in het periodieke overleg tussen ACV en gemeente, zowel ambtelijk als bestuurlijk

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Renkum heeft in het Afvalbeleidsplan 2021 de ambitie uitgesproken om in 2023 toe te werken naar maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar. Voor het jaar 2025 wordt zelfs gemikt op maximaal 80 kg restafval per jaar. Op de langere termijn volgt Renkum de landelijke doelstelling om in 2050 geheel afvalloos te zijn. Deze doelstelling past in wat wordt genoemd de 'circulaire economie', die erop is gericht zoveel mogelijk 'afvalstoffen' als grondstof weer in te zetten.

In het Afvalbeleidsplan 2021 is met een pakket aan maatregelen, verwoord in het Uitvoeringsprogramma 2021-2025, aangegeven op welke manier Renkum toewerkt naar minder afval. Uitgangspunt hierbij is dat de investeringen moeten leiden tot een kostenreductie. Een voorbeeld hiervan is de invoering van een kliko voor pmd in combinatie met een twee- of driewekelijkse inzamelfrequentie. Deze maatregel levert een besparing op waarvan andere deelprojecten uit het uitvoeringsprogramma gefinancierd kunnen worden. Overigens wordt de pmd-kliko pas ingevoerd zodra de aangepaste regelgeving de huidige manier van inzamelen met zakken, financieel onverantwoord maakt. Een ander voorbeeld is dat met het uitbreiden van de scheidingsmogelijkheden bij hoogbouwlocaties minder restafval naar de verbrandingsoven gaat. Hierdoor hoeft minder afval als restafval afgevoerd te worden wat leidt tot een besparing op de verwerkingskosten.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Uitgangspunten voor de operationele begroting worden jaarlijks afgestemd met de opdrachtgever, gevolgd door een financiële vertaling. Daarbij worden tarieven geïndexeerd conform de afspraken, terwijl verwerkingstarieven jaarlijks worden beoordeeld. Naar verwachting zullen in 2023 buiten indexatie en de verwerkingskosten slechts beperkte aanpassingen plaatsvinden in de opdrachten vanuit gemeente Renkum.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023					
2024					
2025					
2026					

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Met de toetreding van Renswoude heeft er een herverdeling van de aandelen plaatsgevonden. Hierdoor is het aantal Renkumse aandelen in ACV verlaagd met 129.017 stuks waardoor het totaal aantal Renkumse aandelen nu 724.484 stuks is (het totaal aantal aandelen ACV bedraagt 5.846.003 stuks). Het belang van Renkum in ACV is na de toetreding van Renswoude verlaagd van 14,6% naar 12,4%.

Afhankelijk van het bedrijfsresultaat en de bestemming die aan de winst wordt gegeven, ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. Wanneer de solvabiliteit voldoet aan het gestelde criterium (30 procent) wordt extra dividend uitgekeerd.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De aandeelhoudende gemeenten hebben periodiek overleg met de controller van de ACV. In dit overleg worden de begrotingen, jaarstukken etc. besproken. De portefeuillehouder wordt met de adviezen van de financiële consultants/ controllers gevoed. Daarnaast is er twee keer per jaar overleg met de commissaris.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

ACV is een goed functionerend en renderend bedrijf, getuige het jaarlijkse positieve bedrijfsresultaat. Geadviseerd wordt om het aandeelhouderschap te continueren.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)

1. Algemene informatie

Doel	Behartiging van de belangen en uitvoering van de hieraan verbonden taken op het gebied van hulpverlening bij ongevallen en rampen, openbare veiligheid en volksgezondheid.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	3 maart 2011 (gewijzigd bij raadsbesluit nr 9)
Vestigingsplaats	Arnhem
Deelnemende partijen	gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Belang Renkum	Renkum heeft in het AB één stem, net als de andere deelnemers. Besluiten betreffende de begrotingen en de jaarrekeningen worden genomen op basis van gewogen stemrecht.
Vertegenwoordiging	Burgemeester en wethouder Marinka Mulder hebben zitting in Algemeen bestuur (= regionaal college hulpverlening). De bestuurscommissies veiligheid en gezondheid (BOVT en BOPG) kennen grotendeels dezelfde samenstelling als het AB. De burgemeester en de portefeuillehouder zijn in hun kwaliteit van leden van het algemeen bestuur ook lid van deze bestuurscommissies.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	<p>Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) is de wettelijk aangewezen organisatie op het terrein van brandweer, volksgezondheid (GGD) en rampen.</p> <p>VGGM zorgt voor de gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden wat betreft het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen, beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen, het organiseren en coördineren van ambulance-hulpverlening, het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen, het bevorderen van de totstandkoming van collectieve preventie (volksgezondheid) en de continuïteit daarvan, de afstemming tussen preventieve en curatieve gezondheidszorg, de uitvoering van collectieve preventie betreffende infectieziekten en ter zake van de gezondheidsrisico's voor jeugdigen.</p>

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Op het gebied van Gezondheid (GGD) wordt gewerkt aan een toekomstbestendige Jeugd- en Algemene gezondheidszorg. Voor 2024 zijn incidenteel middelen geraamd. Na 2024 wordt duidelijk wat het effect is van de keuzes die gemaakt worden om een toekomstbestendige GGD te hebben die aan de wettelijke eisen kan blijven voldoen.

Op het gebied van bedrijfsvoering wordt gewerkt aan versteviging de organisatie. Onder andere doordat bedrijfsvoering in het verleden niet meegroeide met de groei in taken van de VGGM en als gevolg van nieuwe eisen aan de organisatie door digitale ontwikkelingen is deze versteviging noodzakelijk.

Voor de brandweer leidt de invoering van de omgevingswet tot een taakaanpassing voor de brandweer op het gebied van brandpreventie.

Op het gebied van crisisbeheersing wordt naar aanleiding van de 'versterking van crisisbeheersing', in opdracht van het ministerie van J&V, de van voorbereiding op crises verstevigd en wordt de inzet bij langdurige crises gewaarborgd.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

Vanuit de GGD zijn voor 2024 incidenteel extra middelen geraamd.
De ontwikkeling bedrijfsvoering is voor de komende 4 jaar in de begroting 2024-202027 meegenomen.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	6.619	31.310	0	3.038	0
2024	6.178	34.150	0	3.372	0
2025	5.953	33.418	0		
2026	5.778	30.122	0		

bron: ontwerpbegroting 2024 VGGM (bedragen * € 1.000).
exclusief de subsidie die aan de stichting Veilig Thuis wordt toegekend.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

Een groot deel van de bijdrage aan VGGM wordt bepaald door de inwonersbijdrage. Afgesproken is dat de VGGM de inwonersbijdrage incidenteel mag verhogen als het weerstandsvermogen van de VGGM onvoldoende hoog is.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

De opsomming van beleidsmatige ontwikkelingen is onderverdeeld in twee onderdelen, te weten: wettelijke ontwikkelingen en branche ontwikkelingen. VGGM wil de verschillende kansen en risico's voor gemeenten in beeld brengen om hen zo in staat te stellen hun verantwoordelijkheden te kunnen nemen. De beleidsmedewerkers van de betrokken gemeenten trekken in adviserende zin gezamenlijk op. De beleidsadviseurs veiligheid en de directeur brandweer van de VGGM voeren periodiek overleg. Advies t.a.v. de begroting van de VGGM wordt voorbereid door z.g.n. 'kopgroep', de financiële experts van de grote gemeenten.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De samenwerking in de veiligheidsregio is bij wet opgelegd (derhalve is uittreden geen overweging). De beleidsdoelen moeten op efficiënte (kosteneffectieve) wijze worden gehaald. De ambtelijke advisering is daarop ingesteld.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

1. Algemene informatie

Doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is opgericht met het doel om slagkracht te organiseren voor de grote opgaven die op de regio afkomen en om te komen tot een transparante en democratisch gelegitimeerde regionale besluitvorming. De samenwerking in de Groene Metropoolregio is opgavegericht. De regionale opgaven - de Verbonden Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio, Ontspannen Regio en Groene Groeiregio - zijn gericht op het bereikbaar houden van de regio; het duurzaam, energieneutraal en circulair maken van de regio; en het zorgen voor het behoud van de leefomgeving en de ontspannen leefkwaliteit in de regio.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Datum oprichting	1 januari 2021
Vestigingsplaats	Elst
Deelnemende partijen	18 gemeenten: Arnhem, Beuningen, Berg en Dal, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Belang Renkum	<ul style="list-style-type: none">• Het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio bestaat uit 18 leden; iedere gemeente vaardigt een collegelid af. De afgevaardigden hebben een stemverhouding naar rato van het inwonertal van de gemeente. Renkum heeft twee stemmen in het algemeen bestuur. Voor de begroting van het regiobureau (de inwonerbijdrage) is de stemverhouding: de meerderheid van stemmen onder de voorwaarde dat die de meerderheid van de inwoners vertegenwoordigen.• Uitgangspunt van de samenwerking in de Groene Metropoolregio is dat deze opgavegericht is: de regiogemeenten stellen concrete regionale opgaven in een jaarlijks programma vast. Iedere gemeente kan daarbij intekenen op één of meerdere regionale opgaven. We kunnen als Renkum zelf besluiten of we met een opgave willen meedoen, en daarvoor budget en capaciteit beschikbaar stellen.
Vertegenwoordiging	Burgemeester Agnes Schaap vertegenwoordigt Renkum in het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio. Tevens is zij bestuurlijk opdrachtgever van de regionale opgave de Ontspannen Regio. Wethouder Joa Maouche is lid van het bestuurlijk opgaveteam van de regionale opgave de Circulaire Regio. Raadsleden Dorien Firet en Oswald Velthuisen vertegenwoordigen Renkum in de Regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
Wat doet de verbonden partij voor Renkum	We moeten als gemeente in staat zijn om ons aan te passen aan een steeds veranderende omgeving en kunnen aansluiten op de wensen en initiatieven uit onze samenleving. Om wendbaar te zijn moeten we samenwerken waar dat helpt. We kunnen als individuele gemeente grotere uitdagingen/ opgaven niet alleen aan en daarom moeten we samenwerken met de andere overheden in de Groene Metropoolregio.

2. Beleidsontwikkelingen en beleidsombuigingen met significante financiële relevantie

Na een proces dat was gestart in het voorjaar van 2019 om de regionale samenwerking in de regio Arnhem en Nijmegen te versterken, hebben de gemeenteraden van de achttien regiogemeenten eind 2020 ingestemd met het oprichten van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen ter vervanging van het GO Regio Arnhem-Nijmegen.

De verstrekte samenwerking in de Groene Metropoolregio kenmerkt zich door:

- Een nieuwe regionale agenda die aansluit bij de agenda van andere overheden en maatschappelijke partners.
- Met een scherpere profilering en lobby, met een heldere visie en ambitie gericht op kwalitatieve groei en stedelijke ontwikkeling in balans met een groene en ontspannen leefkwaliteit.
- Met een nieuwe transparantie: de individuele raden kunnen zelf beslissen aan welke opgaven ze deelnemen en het budget en mandaat dat daarbij wordt verleend.
- Met een nieuwe slagvaardigheid: een programmatische aanpak, waarin per opgave ruimte en mandaat wordt gegeven om (met maatschappelijke partners) een welomschreven opdracht tot uitvoering te brengen.
- Met een bestuur en een klein regiobureau dat de samenwerking binnen de opgaven regisseert en faciliteert.

Op basis van de Regionale agenda 2023-2024 van de Groene Metropoolregio nemen we in 2023 en 2024 deel aan alle vijf de regionale opgaven.

3. Financiële gegevens

3.1 Financiële ontwikkelingen en ombuigingen

De bijdrage voor de bestuurlijke en organisatorische basis van de Groene Metropoolregio (het regiobureau) bedraagt voor 2024 €2,71 per inwoner. De bijdrage is met €0,14 per inwoner gestegen ten opzichte van 2023 vanwege een indexering van de kosten van 7,3%. Dit betekent voor Renkum een basisbijdrage van in totaal €85.278 in 2023. Ook voor de jaren daarna zal de inwonerbijdrage stijgen als gevolg van indexatie van de kosten naar €2,77 per inwoner in 2025, €2,81 per inwoner in 2026 en €2,81 per inwoner in 2027.

De raad heeft de intentie uitgesproken om deel te nemen aan de regionale opgaven voor de periode 2023-2024. Indien definitief wordt besloten tot deelname, zal inwonerbijdrage voor de opgaven voor Renkum voor 2023 in totaal €153.664 bedragen. De Provincie Gelderland heeft aangegeven de bijdrage van de regiogemeenten aan de regionale opgaven te verdubbelen. Dat betekent dat met meer budget beschikbaar is om de doelstellingen van de vijf regionale opgaven te behalen, zonder dat het ons meer kost.

3.2 Financieel overzicht

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Resultaat	Bijdragen van Renkum	Bijdragen aan Renkum
2023	100.000	0	0	269.051	0
2024	100.000	0	0	275.345	0
2025	100.000	0	0	279.435	0
2026	100.000	0	0	279.435	0

In het bovenstaande overzicht is de inwonerbijdrage voor de organisatorische en bestuurlijke basis - en dus niet voor deelname aan de regionale opgaven - opgenomen (op basis van Begroting 2024-2027 van de Groene Metropoolregio). De daadwerkelijke bijdragen kunnen afwijken als gevolg van de ontwikkelingen in ons inwoneraantal de komende jaren.

4. Beleidsmatige en financiële risico's

4.1 Gekwantificeerde risico's in relatie tot het weerstandsvermogen / risicobeperkende

N.v.t.

4.2 Risicobeheersing (toezicht, advisering en invloed)

N.v.t.

5. Beoordeling en advies over de samenwerking

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is in 2021 van start gegaan. Het is daarom nog vroeg om te beoordelen of de versterkte samenwerking in de regio zijn vruchten afwerpt. Daarnaast is de regio pas vanaf 2022 echt van start gegaan met alle activiteiten in het kader van de regionale opgaven. In het algemeen dragen de regionale opgaven in belangrijke mate bij aan onze eigen beleidsdoelstellingen.

7. Grondbeleid

Inhoud grondbeleid

Op 27 juni 2007 heeft de raad de nota Grondbeleid vastgesteld. Met de nota Grondbeleid wordt beoogd een kader te bieden voor de ontwikkeling van gronden waarbinnen politiek-bestuurlijke besluiten genomen kunnen worden. Grondbeleid is dus een instrument om het gewenste ruimtelijk beleid te bevorderen en te realiseren. Het blijft niet beperkt tot het via het bestemmingsplan mogelijk maken van bepaalde functies. Het kan ook leiden tot het ontwikkelen van stedenbouwkundige plannen, het verwerven van gronden en het uitgeven van kavels voor o.a. woningbouw. In de ruimtelijke ordening gaat het erom te komen tot een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van de beschikbare ruimte over degenen die ruimte vragen ("claims" van bewoners, winkels, sociaal-culturele ruimten, bedrijven, openbaar groen etc.). Grond is schaars, dus in het toekennen van claims worden na afweging van belangen keuzes gemaakt. Het resultaat van die afweging wordt vastgelegd in het bestemmingsplan.

Voor de (her)ontwikkeling van bouwlocaties worden kosten gemaakt. Het gaat o.a. om kosten voor de verwerving van de grond - als de gemeente aankoopt - en het beheren en het uitgeven van gronden alsmede kosten voor de aanleg van wegen & pleinen, riolering, verlichting en openbaar groen en speelruimte. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de opbrengsten die normaal gesproken uit bouwprojecten voortvloeien. Indien de gemeente het eigendom van de grond heeft, is dat mogelijk via de opbrengsten bij de gronduitgifte. Indien andere partijen het eigendom in handen hebben, moet de gemeente via een exploitatiebijdrage kosten verhalen. Dit gebeurt via een standaard methodiek van de VNG die objectief de benodigde plankosten voor een ruimtelijke ontwikkeling bepaald, dit instrument heet de plankostenscan.

Grondbeleid is er mede op gericht de verdeling van de kosten en baten bij de ontwikkeling van bouwlocaties tussen de betrokken partijen te regelen. Daarover moeten tussen partijen duidelijke afspraken worden gemaakt. De Grondexploitatiewet biedt hiervoor sinds 2008 een kader. Omdat het grondbeleid uit 2007 dateert is het inmiddels noodzakelijk dit te herzien, deze herziening wordt momenteel uitgevoerd. De verwachting is dat we eind 2023 een geactualiseerd grondbeleid hebben. In het kader van de begrotingscyclus legt het college jaarlijks verantwoording af over de projecten. In deze paragraaf Grondbeleid gaan we op hoofdlijnen in op onze voornemens met betrekking tot de grondexploitatie in 2024.

Financiële positie en resultaatverwachting

Voor de volgende grondexploitatie projecten is een exploitatieberekening opgesteld over de hele planperiode:

- 3B4 Woningbouw
- Centrumplan Doorwerth
- Veentjesbrug

Voor de volgende projecten is nog geen exploitatieberekening opgesteld:

- Talsmalaan met een boekwaarde van € 654.000 per 1-1-2023
- Albert Schweizerschool met een boekwaarde van €241.000 per 1-1-2023

De kosten van deze projecten zijn bij de materiële vaste activa (gronden) opgenomen. Zolang de boekwaarde van deze projecten beneden de verwachte marktwaarde ligt, zal dit geen invloed hebben op het resultaat. Op moment dat het een grondexploitatieproject wordt zal de boekwaarde worden ingebracht bij het grondexploitatieproject. De verwachting is dat in de loop van 2023 danwel begin 2024 meer duidelijkheid gegeven kan worden over de financiële aspecten van deze projecten. Dit zal in eerste instantie gebeuren door het aanvragen van een voorbereidingskrediet, gevolgd door het opstellen van een grondexploitatie.

8. Openbaarheidsparagraaf

Per 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) inwerking getreden, als opvolger van de Wet openbaarheid van Bestuur (Wob). De gemeente besteedt jaarlijks in haar begroting aandacht aan beleidsvoornemens in het kader van de Woo. Hiermee wordt opvolging gegeven aan de verplichting van artikel 3.5 van de Woo. Eind 2023 en in 2024 voert de gemeente diverse acties uit in het kader van de verplichtingen uit de Woo.

Actieve openbaarmaking is één van de verplichte onderdelen van de Woo. Actieve openbaarmaking is openbaarmaking van informatie uit eigen beweging, zonder dat er een specifieke informatievraag aan voorafgaat. De Woo verplicht actieve openbaarmaking in 17 informatiecategorieën. Deze verplichting is op dit moment nog niet inwerking getreden; dit zal in de toekomst gefaseerd gebeuren. In een aantal informatiecategorieën vindt actieve openbaarmaking al plaats. De gemeente publiceert bijvoorbeeld al regelingen op overheid.nl. Ook andere documenten zoals jaarverslagen, raadsstukken en besluitenlijsten van het college worden openbaar gemaakt.

De gemeente werkt daarnaast aan een website waarop Woo-verzoeken, samen met de besluiten en geïnterpreteerde documenten die daarbij openbaar gemaakt worden, op een laagdrempelige manier zijn in te zien. Hierdoor worden deze documenten daadwerkelijk openbaar gemaakt voor iedereen, en niet alleen voor de indiener van het Woo-verzoek. Woo-verzoeken vormen tevens één van de 17 informatiecategorieën. Hierdoor voldoen we straks alvast aan deze toekomstige verplichting. De website komt naar verwachting eind 2023 online.

Ten slotte wordt in 2024 blijvend ingezet op bewustwording binnen de gemeentelijke organisatie. Denk bijvoorbeeld, vooruitlopend op actieve openbaarmaking, aan kennisdeling over het belang van het opstellen van standaard documentsjablonen, waarmee relatief gemakkelijk een openbare versie kan worden gecreëerd. Bijvoorbeeld doordat persoonsgegevens zoveel mogelijk zijn geclusterd en daardoor helder is wat moeten worden geanonimiseerd voordat een document openbaar wordt gemaakt. De ambtelijke organisatie, college en raad worden daarnaast op de hoogte gebracht van de laatste ontwikkelingen van de Woo en de manier waarop de gemeente deze wet uitvoert.

Deel II Financiële begroting

Financiële doelen

Bij de behandeling van de Perspectiefbrief 2024-2027 is het (financiële) kader voor de begroting vastgesteld. We stellen de Begroting 2024 beleidsarm op, op basis van het uitgangspunt dat we het huidige beleid continueren en geen koerswijzigingen inzetten in afwachting van duidelijkheid vanuit het rijk over ons financiële perspectief. Het uitgangspunt is dat we een sluitende begroting maken binnen de toezichtskaders van de Provincie, om zeggenschap te behouden over ons eigen budget.

Financieel ravijn

In de Meicirculaire 2022 heeft het Rijk voor de jaren tot en met 2025 incidenteel extra budget ter beschikking gesteld. Het Rijk doet namelijk meer uitgaven naar aanleiding van het Regeerakkoord. Daardoor stijgen ook onze inkomsten vanuit het Rijk (systematiek 'samen trap op en samen de trap af'). Daarnaast worden we (deels) gecompenseerd voor de extra loon- en prijsstijgingen als gevolg van inflatie.

Vanaf 2026 zijn de inkomsten vanuit het Rijk echter fors lager (door aanpassing van de normeringsmethodiek en einde Regeerakkoord). Dit is deels incidenteel gecompenseerd. Desondanks is er nog steeds sprake van een 'financieel ravijn' in 2026 en 2027.

Structurele uitgaven

Wanneer het Rijk het 'financieel ravijn' vanaf 2026 'oplost' is er ruimte om te investeren. Wanneer dit niet het geval is, zorgen structurele uitgaven nu voor een extra noodzaak tot bezuinigen straks. Dat is het dilemma waarvoor we nu staan; hoe om te gaan met maatregelen die structureel extra middelen vragen (en het tekort 2026 vergroten)?

Nu geen maatregelen om het tekort voor 2026 en verder op te lossen

De insteek is om nu geen maatregelen (bezuinigingen o.i.d.) in gang zetten om het tekort voor 2026 en verder op te lossen. Het "ravijn" laten we even voor wat het is. Maar we kijken wel heel kritisch naar het opnemen van structurele nieuwe budgetten en bijstelling van huidige budgetten. Want het tekort in 2026 verder vergroten zou in de huidige omstandigheden onverantwoord zijn.

Financiële spelregels

We hanteren de volgende financiële spelregels:

- We maken een sluitende begroting binnen de toezichtskaders van de Provincie om zeggenschap te behouden over ons eigen budget.
- We gaan uit van het budget dat het Rijk meegeeft voor nieuwe taken. We houden rekening met de beperkingen die dat met zich meebrengt.
- Waar we vanuit autonomie nieuwe structurele uitgaven doen, zoeken we de dekking hiervan in eerste instantie binnen hetzelfde domein.
- Tekorten lossen we op door te kijken waar we werkzaamheden kunnen prioriteren en te faseren/ vertragen en door scherpe keuzes te maken in de bedrijfsvoering.
- We zijn terughoudend in het verhogen van lasten van onze inwoners. De onroerendezaakbelasting mag niet hoger worden dan het niveau van de Gemeente Arnhem.
- We hebben niet de intentie om voorstellen voor te leggen die structureel ingrijpen op het bestaande voorzieningenniveau.
- We volgen de Financiële verordening 2021. We blijven reëel kosten ramen. Eventuele ruimte die er in de reserves ontstaat en die niet nodig is voor het afdekken van risico's, zetten we in om kosten te verlagen en investeringen te doen in de dorpen

Financiële positie

Om de Begroting 2024 in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, is het nodig inzicht te hebben in de financiële positie van onze gemeente.

Om dit te kunnen beoordelen wordt eerst stilgestaan bij de uitkomsten van de (meerjaren) begroting. Verderop komt onze balanspositie aan de orde.

Uitkomst begroting

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-794	-165	874	-3.079	-5.084
Najaarsnota:					
Bijstellingen met resultaat	1.402	375	-545	101	2.120
Invulling taakstellingen	-99	-45	-15	-15	-15
MIP Activa	268	-127	21	-9	-7
Meerjarenbegroting na najaarsnota	778	39	335	-3.002	-2.986
Geld vragende voorstellen		-485	-335	-335	-90
Dekkingsplan		446			
Meerjarenbegroting	778	0	0	-3.337	-3.076

Uitkomst begroting

- Uit het gepresenteerde overzicht van baten en lasten volgen de uitkomsten van de meerjarenbegroting per jaar.
- Deze uitkomsten zijn gebaseerd op de Voorjaarsnota 2023 (vastgesteld raad 28 juni) en de Najaarsnota 2023 die gelijktijdig met deze begroting wordt behandeld.
- Dit overzicht toont tot en met 2025 een sluitende begroting en vanaf 2026 negatieve saldi.

Geld vragende voorstellen

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
2B We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	-75	-75	-75	
2B We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg	-120	-120	-120	
2C Formatie-uitbreiding op het gebied van planologisch juristen	-90	-90	-90	-90
2L Airborne herdenking 2024	-150			
2O Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer	-50	-50	-50	
Resultaat	-485	-335	-335	-90

Voor een toelichting op de nieuwe voorstellen verwijzen we u naar de diverse programma-onderdelen in deel I Beleidsbegroting.

Dekkingsplan

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
3B Vrijval Inwonersinitiatieven - Renkum Doet		150			
3B Vrijval Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven		50			
4C Onttrekking Vrije algemene reserve		246			
Resultaat		446			

3B Vrijval Inwonersinitiatieven - Renkum Doet

3B Vrijval Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven

Op basis van het collegeperspectief is in de begroting 2023 geld vrijgemaakt voor inwonersinitiatieven (Renkum doet) en cofinanciering. Dit betrof respectievelijk € 250.000 en € 50.000 incidenteel in 2024. Gezien onze financiële situatie hebben we de geld vragende voorstellen in deze begroting afgewogen tegen onze voornemens rondom inwonersinitiatieven en cofinanciering. Daarbij geven wij prioriteit aan inzet op Airborne, wonen en groen. Daarom stellen we voor deze budgetten deels te laten vervallen (en deze activiteiten niet / in mindere mate uit te voeren).

4C Onttrekking Vrije algemene reserve

In 2024 onttrekken we bovengenoemd bedrag uit de Vrije algemene reserve, ter dekking van de eerder genoemde 'geld vragende voorstellen'.

Meerjarenbegroting

- In deze begroting worden, conform de regelgeving in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de raming van de baten en lasten van het komende jaar en de raming van de baten en lasten in meerjarenperspectief gepresenteerd.
- Daarbij komen in het volgende overzicht afzonderlijk aan de orde:
 - de raming van baten en lasten en het saldo daarvan per programma;
 - indien van toepassing de raming van de beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma;
 - de raming van de algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien;
 - het geraamde resultaat voor en na bestemming.
- Meer gedetailleerde informatie over de baten en lasten zijn per programma opgenomen in het programmaplan.
- Daarnaast treft u verderop een totaaloverzicht aan van de in deze begroting opgenomen bedragen voor bijstellingen en ombuigingen.

Baten en lasten per programma

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
01 Samenleving						
Lasten	52.598	62.269	56.901	54.388	52.604	52.615
Baten	13.469	16.805	14.538	14.340	12.776	13.206
Saldo van baten en lasten	-39.129	-45.464	-42.363	-40.048	-39.829	-39.409
02 Omgeving						
Lasten	22.360	25.995	28.214	28.922	25.825	23.327
Baten	14.195	15.893	18.414	19.534	16.457	14.154
Saldo van baten en lasten	-8.164	-10.102	-9.800	-9.389	-9.367	-9.173
03 Organisatie						
Lasten	19.383	19.043	18.584	18.426	19.022	18.991
Baten	1.549	675	903	942	942	942
Saldo van baten en lasten	-17.835	-18.368	-17.681	-17.484	-18.079	-18.049
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb						
Lasten	2.242	2.859	6.023	9.313	12.027	14.792
Baten	70.464	73.069	75.728	78.388	76.058	78.710
Saldo van baten en lasten	68.222	70.211	69.705	69.075	64.031	63.919
Totaal						
Lasten	96.583	110.165	109.722	111.049	109.478	109.725
Baten	99.677	106.442	109.583	113.205	106.233	107.013
Saldo van baten en lasten	3.094	-3.723	-139	2.155	-3.245	-2.713
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma						
01 Samenleving						
Lasten	1.312	577	229	2.103	346	726
Baten	1.113	1.427	81	127	84	96
Saldo van baten en lasten	-199	850	-148	-1.975	-261	-630
02 Omgeving						
Lasten	750	719	266	270	91	-66
Baten	604	1.082	598	403	266	174
Saldo van baten en lasten	-146	363	332	132	175	240
03 Organisatie						
Lasten	1.069	855	374	343	40	40
Baten	3.311	704	120	68	71	104
Saldo van baten en lasten	2.242	-150	-253	-275	31	64

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb						
Lasten	518	313	313	313	313	313
Baten	149	3.750	521	275	275	275
Saldo van baten en lasten	-369	3.437	208	-38	-38	-38
Totaal						
Lasten	3.649	2.463	1.181	3.029	789	1.012
Baten	5.177	6.963	1.320	873	697	649
Saldo van baten en lasten	1.528	4.500	139	-2.155	-92	-363
Resultaat	4.622	778	0	0	-3.337	-3.076

Grondslagen voor bepaling baten en lasten, incl. afwijkingen t.o.v. vorig jaar

Inleiding

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de hiervoor gepresenteerde baten en lasten. Daarbij zal allereerst worden ingegaan op de grondslagen voor de bepaling van baten en lasten. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op grote afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Begrotingsuitgangspunten en –afspraken

- Structurele uitgaven worden gedekt met structurele inkomsten;
- Taken op basis van gemeentelijk beleid zijn in de basis niet structureel en (periodiek) afweegbaar;
- Voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) dient binnen de structurele financiële ruimte voldoende dekking te zijn;
- Gezien de beperkte structurele financiële ruimte geldt voor taken op basis van gemeentelijk beleid met een structureel karakter (meerjarige verplichtingen) het principe nieuw voor oud;
- Voor de raming van baten lasten wordt in meerjarenperspectief de dynamische of reële methode gehanteerd. T.a.v. loon- en prijscompensatie geldt:
 - de uitgaven worden jaarlijks bijgesteld met de loon- en prijsindex (Prijzontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv septembercirculaire)
 - daar waar bij het opstellen van de begroting bekend is dat sprake is van afwijkende prijsontwikkelingen ten opzichte van de index, wordt rekening gehouden met de werkelijke ontwikkelingen (cao ontwikkelingen, afspraken met verbonden partijen, afspraken op basis van overige contracten);
 - de inkomsten (OZB, leges en heffingen) worden jaarlijks met het inflatiepercentage verhoogd (Prijzontwikkeling overheidsconsumptie CPB obv septembercirculaire);
- De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de septembercirculaire;
- De opbrengst rioolrechten, afvalstoffenheffing en bouwleges worden kostendekkend begroot, afwijking hiervan is een expliciete bestuurlijke keuze.

Grondslagen voor de bepaling van baten en lasten

Voor het samenstellen van de (meerjaren)begroting zijn de begrotingsuitgangspunten als volgt toegepast:

- Het bestaande gemeentelijke voorzieningenniveau, met inachtneming van hetgeen tot nu toe door de gemeenteraad is besloten, is in de meerjarenbegroting gehandhaafd.
- Voor prijsontwikkelingen is in de ramingen van de belastingen rekening gehouden met 4,75% inflatie. Dit betreft een herberekening van de inflatie over 2022 en 2023 van +/- 0,15% en een inflatie van 4,90% over 2024.
- Voor de berekening van de stelpost voor de jaarlijkse indexering van loon- en prijsstijgingen is uitgegaan van de prijsontwikkeling op basis van de septembercirculaire 2023.
- De nu bekende vervangingsinvesteringen, die noodzakelijk zijn om bedrijfsmiddelen op een adequaat kwaliteitsniveau te kunnen handhaven, zijn meegenomen in de berekeningen. De vrijval van afschrijvingslasten voor de jaren 2024-2027 is voorzichtigheidshalve binnen de begroting gereserveerd.
- Voor de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de circulaire van september 2023 gehanteerd.
- De loonkosten zijn gebaseerd op de vastgestelde formatie 2024.

- In de meerjarenbegroting is een jaarlijkse stelpost voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 95.000.
- Alle ramingen zijn, indien van toepassing, geschoond van compensabele BTW in het kader van het BTW-compensatiefonds.
- Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de in de begroting opgenomen stortingen in en onttrekkingen aan reserves afzonderlijk zichtbaar gemaakt in het resultaat.
- De structurele doorwerking van de Najaarsnota 2023 is in de begroting verwerkt.

Afwijkingen ten opzichte van voorgaande jaren

De grondslagen die het college heeft gehanteerd bij het opstellen van de Begroting 2024 zijn grotendeels gelijk aan de grondslagen van voorgaande jaren. Wel zijn afwijkingen te melden met betrekking tot de renteberekening.

Renteberekening

In de meerjarenbegroting gaan wij er vanuit dat we begin 2024 nog te maken hebben met rentebaten op het schatkistbankieren. De verwachting is dat we met deze rentebaten eventuele rentekosten van kortlopende financiering aan het einde van het jaar kunnen opvangen. Voor de aan te trekken nieuwe langlopende lening in 2025 is gerekend met rentepercentage van 5,0 %. Voor de jaren daarna is de renteontwikkeling nog te onzeker om een prognose van de rentelasten te kunnen maken. De rekenrente voor de toerekening van rentekosten aan investeringen is 2,0 %.

Overzicht incidentele baten en lasten

- Het merendeel van de baten en lasten in deze begroting is structureel geraamd.
- Om goed te kunnen beoordelen wat de meerjarige uitkomsten van de begroting zijn, moeten de incidentele baten en lasten in de begroting zichtbaar worden gemaakt.
- Hiervoor is een overzicht gebruikt dat de provincie Gelderland hanteert bij de beoordeling van de begroting.
- Het saldo van de meerjarenbegroting wordt gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten en het structureel nieuw beleid dat na 2023 in gang wordt gezet.
- De uitkomst daarvan geeft de budgettaire positie weer.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
Baten	109.583	113.205	106.233	107.013
Lasten	109.722	111.049	109.478	109.725
Saldo baten en lasten	-139	2.155	-3.245	-2.713
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	139	-2.155	-92	-363
Begrotingssaldo na bestemming	0	0	-3.337	-3.076
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	397	265	265	0
Structureel begrotingssaldo (budgettaire positie)	397	265	-3.072	-3.076

Conclusie

Uit dit overzicht blijkt dat de meerjarenbegroting voor 2024 en 2025 structureel sluitend is. Voor 2026 (en verder) is dat niet het geval.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
Incidentele baten	-3.497	-605	-365	0
Incidentele lasten	4.140	870	630	0
Saldo incidentele baten en lasten	643	265	265	0
Incidentele baten reserves	-1.533	-811	-881	-828
Incidentele lasten reserves	1.287	811	881	828
Saldo incidentele baten en lasten reserves	-246	0	0	0

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027	
	Incidentele baten	-3.497	-605	-365	0	
1C	Brede SPUK begroten Rijksinkomsten	-159	-159	-150	0	NJN23
1D	Brede SPUK begroten Rijksinkomsten	-301	-301	-215	0	NJN23
1E	Opvang Ontheemden/Oekraïne 2024 Inkomsten	-2.503	0	0	0	NJN23
2H	Duurzaamheid	-209	0	0	0	NJN23
3B	Vrijval Inwonersinitiatieven - Renkum Doet	-150				B24
3B	Vrijval Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	-50				B24
4A	Incidentele uitkering voor omgevingswet	-125	-145	0	0	NJN23

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027	
	Incidentele lasten	4.140	870	630	0	
1A	Aanvullend 5 jarig onderhoud 't Middelpunt	70				NJN22
1B	Actualisatie businesscases IHP	0	20	20	0	NJN23
1C	Brede SPUK begroten Rijksinkomsten	159	159	150	0	NJN23
1D	Brede SPUK begroten Rijksinkomsten	301	301	215	0	NJN23
1E	Opvang Ontheemden/Oekraïne 2024 Inkomsten	2.503	0	0	0	NJN23
2A	Integrale aspecten leefomgeving: Integrale visie op duurzaamheid, wonen, mobiliteit	62				B23
2A	Realiseren van woningen: 100 tijdelijke woningen	50				B23
2A	Extra capaciteit stikstof	100	0	0	0	VJN23
2A	Incidentele uitkering voor omgevingswet	125	145	0	0	NJN23
2B	We zorgen voor een passende voorraad: betaalbaar, gevarieerd en duurzaam	75	75	75	0	B24
2B	We zorgen voor een thuis voor iedereen: aandachtsgroepen, wonen met zorg	120	120	120	0	B24
2L	Airborne herdenking 2024	150				B24
2O	Laten vaststellen en implementeren kostendekkingsplan groenbeheer	50	50	50	0	B24
2P	Civiele kunstwerken	30	0	0	0	NJN23
2Q	Actualisering bosbeleidsplan en bosverjongingsplan	40				B23
3B	Cofinanciering en stimuleringsfonds lokale initiatieven	50				B23
3B	Inwonersinitiatieven - Renkum Doet	250				B23
3C	Juridische mw WEP WOO	5				VJN22
	Saldo incidentele baten en lasten	643	265	265	0	

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
	Incidentele baten reserves	-1.533	-811	-881	-828
1	Onttrekking reserve Sociaal Domein	0	-35	0	0
1B	Onttrekking reserve onderwijshuisvesting	-38	-41	-7	-10
1G	Onttrekking reserve integratie/participatie nieuwkomers	0	-44	-68	0
2E	Onttrekking reserve MUP	-23	-21	-21	-21
2F	Onttrekking reserve landschapsbasisplan	-10	0	0	0
2O	Onttrekking reserve openbare verlichting	-83	-61	-61	-61
div	Onttrekking reserve projecten	-537	-326	-198	-85
0	Onttrekking reserve algemene uitkering	-38	0	0	0
1	Bate m.b.t reserve Sociaal Domein	-229	0	-414	-717

	<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
1G	Bate m.b.t. reserve integratie/participatie nieuwkomers	-19	0	0	0
2E	Bate m.b.t. reserve MUP	-12	-13	-21	0
2P	Bate m.b.t. reserve wegen	-141	-125	-91	66
3C	Bate m.b.t. storting reserve ICT	-32	0	0	0
div	Bate m.b.t. reserve projecten	-125	-145	0	0
4C	Dekkingsplan onttrekking vrije algemene reserve	-246			
	Incidentele lasten reserves	1.287	811	881	828
1	Storting reserve Sociaal domein	229	0	414	717
1G	Storting reserve integratie	19	0	0	0
2E	Storting reserve MUP	12	13	21	0
2P	Storting reserve wegen	141	125	91	-66
3C	Storting reserve ICT	32	0	0	0
div	Storting reserve projecten	125	145	0	0
1	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve Sociaal domein		35		
1B	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve onderwijshuisvesting (IHP)	38	41	7	10
1G	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve integratie/participatie nieuwkomers	0	44	68	0
2E	Uitgaven m.b.t. reserve MUP (verkeer)	23	21	21	21
2F	Uitgaven m.b.t. reserve landschapsbasisplan	10	0	0	0
2P	Uitgaven m.b.t. reserve vervanging OVL	83	61	61	61
div	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve projecten	537	326	198	85
0	Uitgaven m.b.t. onttrekking reserve algemene uitkering	38	0	0	0
	Saldo incidentele baten en lasten reserves	-246	0	0	0

Toelichting

Voor een toelichting op bovenstaande incidentele baten en lasten verwijzen we u naar de toelichtingen in de planning- en controldocumenten: VJN22 = Voorjaarsnota 2022 NJN22= Najaarsnota 2022; B23 = Begroting 2023 etc.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Conform artikel 28, lid d BBV wordt een overzicht gegeven van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Omschrijving <i>bedragen x € 1.000</i>	2024		2025		2026		2027	
	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten
1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting			26		52		52	
1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina	25		25		25		25	
2L. Reserve kapitaallasten concertzaal	8		8		8		8	
4C. Reserve onderhoud gebouwen		38		39		40		40
Reserve kapitaallasten airco-installatie Veentjesbrug	2		2		2		2	
Totaal	61	38	87	39	87	40	87	40

- 1B. Reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting: om de kapitaallasten van de school Doorwerth gedeeltelijk te dekken wordt er na realisatie van de school een jaarlijks bedrag uit de reserve gehaald over de volledige looptijd van afschrijving van de school. Voeding van de reserve is uit de opbrengsten voormalige percelen onderwijshuisvesting, waarvan de eerste in na bijstelling najaarsnota 2023 in 2025 wordt verwacht.
- 1C. Reserve kapitaallasten kunstgrasveld Wilhelmina: de onttrekking (bate) van € 25.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van het kunstgrasveld (eenmalige storting was € 250.000). Vanaf 2019 wordt deze in 10 jaar, jaarlijks € 25.000, uit deze reserve onttrokken om de kapitaallast van het kunstgrasveld gedeeltelijk te dekken.
- 2L. Reserve kapitaallasten concertzaal: de onttrekking (bate) van € 8.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Concertzaal.
- 4C. Reserve onderhoud gebouwen: deze reserve zal worden ingezet ter dekking van de lasten van de toekomstige huisvesting gemeentehuis en gemeentewerf.
- Airco-installatie Veentjesbrug: de onttrekking (bate) van € 2.000 heeft te maken met de dekking van de kapitaallasten voor de investering van de Airco-installatie op Veentjesbrug.

Totaaloverzicht bijstellingen en ombuigingen

Openstaande taakstellingen

In onderstaande tabel vindt u de nog openstaande taakstellingen. Over de voortgang raadplegen wij u in de reguliere planning- en controlcyclus.

Prod	<i>bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
1B.5	Taalbevordering Taakstelling bibliotheek	110	110	110	110
2D	Milieuleges invoeren	24	24	24	24
2K	Het verkopen of commercieel maken van de Concertzaal in Oosterbeek	54	54	54	54
	Totaal	188	188	188	188

Balanspositie

In dit deel van de begroting geven wij inzicht in het meerjarig verloop van onze balanspositie. Met het opnemen van een geprognosticeerde balans, ook in de meerjarenraming, krijgt u meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. Daarnaast ontstaat inzicht in het meerjarig verloop van het Emu-saldo.

In het volgende overzicht is de meerjarenbalans weergegeven voor de jaren 2022 tot en met 2027. In de daarop volgende onderdelen vindt u een toelichting op het verwachte verloop van de investeringen, de reserves en voorzieningen en het Emu-saldo. Meer informatie over de financiering vindt u in de financieringsparagraaf.

Meerjarenbalans

Bedragen x € 1.000

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
		2022	2023	2024	2025	2026
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	11.720	11.720	11.720	11.720	11.720	11.720
Materiële vaste activa	45.406	50.996	56.027	66.435	86.534	93.965
Financiële vaste activa	5.370	5.270	5.170	5.070	4.970	4.870
Totaal vaste activa	62.496	67.986	72.917	83.225	103.224	110.555
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	2.038	2.038	2.038	2.038	2.038	2.038
Uitzettingen	30.668	17.925	12.714	12.714	12.714	12.714
Liquide middelen	105	2.253	0	0	0	0
Overlopende activa	2.638	2.638	2.638	2.638	2.638	2.638
Totaal vlottende activa	35.449	24.855	17.390	17.390	17.390	17.390
Totaal activa	97.945	92.840	90.307	100.615	120.614	127.945
Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	18.998	19.120	19.758	21.914	22.006	19.032
Resultaat boekjaar	4.622	777	0	0	-3.337	-3.075
Voorzieningen	19.134	19.907	18.229	15.309	13.084	13.236
Vaste schuld	41.398	39.243	37.075	40.160	65.762	75.632
Totaal vaste passiva	84.152	79.047	75.062	77.383	97.515	104.825
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	10.335	10.335	11.787	19.774	19.641	19.662
Overlopende passiva	3.458	3.458	3.458	3.458	3.458	3.458
Totaal vlottende passiva	13.793	13.793	15.245	23.232	23.099	23.120
Totaal passiva	97.945	92.840	90.307	100.615	120.614	127.945

Verplichtingen

Naast de balanspositie van onze gemeente, kunnen er nog andere verplichtingen bestaan die onze financiële positie beïnvloeden. Daarbij wordt met name gedacht aan verplichtingen als gevolg van verleende garanties en waarborgstellingen. Het gemeentelijk beleid voor het afgeven van gemeentelijke garanties is "nee, tenzij". Wanneer de gemeente een garantie verleent, wordt het besluit hiertoe genomen door uw raad. Per 1 januari 2023 staat de gemeente nog garant voor leningen met een totaal bedrag van € 191.000. De financiële verplichtingen van garanties voor de particuliere woningbouw zijn overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft een bedrag van € 80.141.000. Gemeente en Staat staan ieder voor 50% garant als 4e in de lijn. Het eerste risico wordt opgevangen door de woningcorporatie, het waarborgfonds en de waarde van het onroerend goed. Dit betekent dat het risico van deze achtervang functie beperkt is.

Meerjareninvesteringsplan

- De investeringen die zijn gepland, zijn onder te verdelen in vervangingsinvesteringen en investeringen als gevolg van nieuw beleid.
- Daarnaast maakt het BBV onderscheid tussen investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.
- Investeringen hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/ of wanneer ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Om deze reden moeten deze investeringen worden geactiveerd. Een uitzondering hierop geldt voor kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde.
- Bepaalde investeringen in de openbare ruimte hebben geen economisch, maar alleen maatschappelijk nut. Voorbeelden hiervan zijn wegen, bruggen en openbaar groen. Hierbij is wel duidelijk sprake van een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen en er is geen markt voor.
- Onder het oude BBV hadden wij een keuze voor het al dan niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut. Met de wijziging van het BBV is deze keuzevrijheid komen te vervallen en moeten alle investeringen worden geactiveerd.

De in deze begroting opgenomen investeringen zijn terug te vinden in het volgende Meerjareninvesteringsplan (MIP):

Investeringen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Kapitaallasten						
	Bedrag	Afschr. termijn	Jaar	2024	2025	2026	2027
1B Onderwijs							
Paasberg (oud deel)	561	32	2027				20
Prinses Beatrix dependance	757	25	2027				30
Prinses Beatrix hoofdloc.	1.804	25	2027				72
Totaal 1B Onderwijs	3.122						122
1E Zorg en Veiligheid							
Fiat Doblo Cargo 8-VKP-60	23	8	2025		2	3	3
Peugeot Partner V-229-SJ	23	8	2026			2	3
Toyota Hilux V-407-KD	37	8	2025		3	5	5
Totaal 1E Zorg en Veiligheid	84				5	11	12

Investeringen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Kapitaallasten						
	Bedrag	Afschr. termijn	Jaar	2024	2025	2026	2027
2E Verkeer							
Mercedes sprinter V-975-LK	50	8	2025		4	7	7
Totaal 2E Verkeer	50				4	7	7
2M Water en riolering							
Bouwkundig gemale, pompunitis en IBA's 2025		45	2025				
Bouwkundig gemale, pompunitis en IBA's 2027	80	45	2027				2
Electronische pomp,pompunitis en IBA's 2024	243	15	2024	13	21	21	20
Electronische pomp,pompunitis en IBA's 2025	3	15	2025				
Electronische pomp,pompunitis en IBA's 2026	2	15	2026				
Hemelwatervoorziening 2024	527	40	2024	17	24	23	23
Hemelwatervoorziening 2025	1.422	40	2025		46	64	63
Hemelwatervoorziening 2026	527	40	2026			17	24
Hemelwatervoorziening 2027	527	40	2027				17
Meet- en monitoringssysteem 2027	46	15	2027				2
Oppervlaktewatervoorziening 2024	11	45	2024				
Oppervlaktewatervoorziening 2025	32	45	2025		1	1	1
Oppervlaktewatervoorziening 2026	11	45	2026				
Oppervlaktewatervoorziening 2027	11	45	2027				
Persleidingen 2024	16	45	2025		1	1	1
Randvoorziening bouwkundig 2022		45	2024				
Randvoorziening bouwkundig 2024	98	45	2024	3	4	4	4
Vrijvervalriolering 2022		70	2024				
Vrijvervalriolering 2024	708	70	2024	19	24	24	24
Vrijvervalriolering 2025	1.442	70	2025		39	49	49
Vrijvervalriolering 2026	708	70	2026			19	24
Vrijvervalriolering 2027	286	70	2027				8
Totaal 2M Water en riolering	6.700			53	160	224	264
2O Groenonderhoud							
Aanhager Saris type P-kipper WS-PL-24	5	10	2025			1	1
Aanhanger Hapert H-multi 2700 Algemeen WS-RV-13	6	10	2025			1	1
Aanhanger Saris PK30 (06) Algemeen WS-NH-07	5	10	2024		1	1	1

Investerings				Kapitaallasten			
	Bedrag	Afschr. termijn	Jaar	2024	2025	2026	2027
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Aluminium grafbekisting/stutwanden	30	10	2026			2	4
AS ruwterreinmaaier	11	8	2026			1	2
Giet-spuitcombiwagen Empas met aanhanger Hapert. WJ-HX-59	10	10	2025		1	1	1
Grafdelfmachine Boki	127	15	2024	7	11	11	11
Hoogwerker TB220 10-BX-XH	115	10	2025		8	14	13
Joskin Vacuumtank/ Modulo 2 3250 lt (vacuum waterwagen-aanhanger 2005)	15	10	2025		1	2	2
Klepelmaaier voor bermen	15	10	2024	1	2	2	2
Maairobots	105	8	2027				9
Mercedes Sprinter gesloten bestel VBJ-92-B	64	8	2027				5
Mercedes Sprinter met kraan V-511-TL	53	8	2027				4
Mercedes Sprinter met kraan V-662-TG	53	8	2027				4
Mercedes Sprinter V-587-TP	43	8	2026			4	6
Mercedes Sprinter V-991-TL	43	8	2026			4	6
Mercedes Sprinter V-992-TL	43	8	2026			4	6
Mercedes Sprinter V-993-TL	43	8	2026			4	6
Panda P1806	24	10	2025		2	3	3
Peugeot 2008 TG-683-K	30	8	2026			2	4
Peugeot 2008 TG-754-K	30	8	2026			2	4
Peugeot Expert V 120 RP	39	8	2026			3	6
Peugeot Expert V-121-RP	37	8	2026			3	5
Peugeot Partner V-227-SJ	23	8	2026			2	3
Schaftwagen	11	10	2025		1	1	1
Urnenmuur Harten (1e)	23	20	2027				1
Urnenmuur zuid (1e)	20	20	2025		1	1	1
Totaal 20 Groenonderhoud	1.026			8	28	67	113
2P Wegen, straten en pleinen							
Actie(raam)wagen + borden (aanhangwagens/ actieraamwerken/ wegafzettingsmaterialen)	10	10	2025		1	1	1
Anssems BSX1 tandem (POL) WH-RB-81							
Actie(raam)wagen + borden (aanhangwagens/ actieraamwerken/ wegafzettingsmaterialen)	10	10	2025		1	1	1
Anssems BSX1 tandem (POL) WH-RB-82							

Investerings <i>Bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	Afschr. termijn	Jaar	Kapitaallasten			
				2024	2025	2026	2027
Mercedes Sprinter met grijper V-968-TN	71	8	2026			6	10
Peugeot Partner V-228-SJ	23	8	2026			2	3
Peugeot Partner VN-253-S	23	8	2025		2	3	3
Rehabilitatie wegen 2024	2.599	60	2024	74	95	94	93
Rehabilitatie wegen 2025	2.760	60	2025		78	101	100
Rehabilitatie wegen 2026	1.383	60	2026			39	50
Rehabilitatie wegen 2027	6.619	60	2027				188
Toyota Hilux Van 2.4D – 4D-F 2WD comfort V-988-TL	37	8	2027				3
Toyota Hilux Van 2.4D – 4D-F 2WD comfort V-987-TL	37	8	2027				3
Totaal 2P Wegen, straten en pleinen	13.572			74	176	247	456
3D Huisvesting / Gemeentehuis							
Nieuwbouw gemeentewerf	5.496	40	2026	8	28	191	263
Renovatie gemeentehuis	13.700	40	2026			501	501
Totaal 3D Huisvesting / Gemeentehuis	19.196			8	28	692	764
Totaal	43.749			142	401	1.248	1.738

*) de vervangingsinvesteringen m.b.t. Water en riolering worden voor 40% geactiveerd (hierover wordt afschrijving en rente berekend). Voor 60% worden de lasten direct ten laste van de voorziening GRP gebracht. Hierboven wordt de investering getoond waarop wordt afgeschreven.

Conform artikel 5.2 van de Financiële verordening geeft de raad bij de begrotingsbehandeling, op voorstel van het college, aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.

We leggen geen afzonderlijke raadsvoorstellen aan de raad voor. De reden hiervoor is dat deze (vervangings)investeringen reeds in de door de raad vastgestelde vervangingsplannen zijn opgenomen. Middels de voor-/ najaarsnota en jaarstukken houden we u op de hoogte van de voortgang van de projecten.

In de volgende tabel staat een verwijzing naar de door de raad vastgestelde plannen/ voorstellen:

Product/ onderdeel	Plan
1B Onderwijs	Integraal huisvestingsplan (IHP)
2M Water en riolering	Beheerplan water en riolering
2P Rehabilitatie wegen, straten en pleinen	Beheerplan wegen
3D Huisvesting / Gemeentehuis	Zie separate raadsvoorstellen
Tractie	Tractieplan

Reserves en voorzieningen

Het BBV vraagt ons een toelichting te geven op de reserves en voorzieningen die de gemeente bezit. Daarbij moet bij de reserves onderscheid worden gemaakt tussen:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- (risico's in verband met) verwachte verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, maar wel is in te schatten af te dekken;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt, maar die hun oorsprong vinden in het huidige of een voorgaand begrotingsjaar af te dekken, zodat de lasten gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren worden verdeeld;
- van niet Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen (voorschotbedragen) die specifiek besteed moeten worden.

Het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen in 2024 is weergegeven in de volgende tabellen.

In de eindstand van de Vrije algemene reserve is het geprognosticeerd rekeningresultaat 2023 (ad. € 778.000) nog niet verwerkt. Deze wordt formeel pas bij het besluit tot resultaatbestemming in de Jaarstukken 2023 aan toegevoegd.

Voor informatie over het doel, vorming, hoogte, duur en bestedingsraming per reserve en voorziening verwijzen we u naar het onderdeel 'toelichting op de balans' in de jaarstukken.

Staat van reserves	Begin-stand 2024	Storting	Onttrekking	Eind-stand 2024	Storting	Onttrekking	Eind-stand 2025
Algemene reserve	6.824	0	-246	6.578	0	0	6.578
Weerstandsreserve	5.538	0	0	5.538	0	0	5.538
Algemene reserve	12.362	0	-246	12.116	0	0	12.116
Sociaal domein	1.092	229	0	1.320	0	-35	1.285
Landschap basisplan	70	0	-10	60	0	0	60
Algemene uitkering	38	0	-38	0	0	0	0
ICT	1.009	32	0	1.042	0	0	1.042
MUP	333	12	-23	322	13	-21	315
Onderhoud gebouwen	1.480	379	-61	1.798	381	-39	2.139
Bedrijventerreinen	37	0	0	37	0	0	37
Onderwijshuisvesting	384	0	-38	346	0	-41	304
Wegen	422	141	0	563	125	0	688
Herstelkosten sleuven en lasgaten	30	0	0	30	0	0	30
Openbare verlichting	308	0	-83	225	0	-61	164
Kapitaallasten vastgoed	231	0	-34	196	0	-34	162

Staat van reserves	Begin-stand 2024	Storting	Ottrekking	Eind-stand 2024	Storting	Ottrekking	Eind-stand 2025
Kapitaallasten OHV	0	52	-52	0	2.173	-52	2.121
Integratie	383	19	0	402	0	-44	358
Projecten	945	125	-537	533	145	-326	352
Bestemmingsreserve	6.761	990	-876	6.875	2.837	-654	9.058
totaal	19.123	990	-1.122	18.991	2.837	-654	21.174

Staat van voorzieningen	Begin-stand 2024	Storting	Ottrekking	Eind-stand 2024	Storting	Ottrekking	Eind-stand 2025
Onderhoud sportparken	202	101	0	304	101	0	405
Groot onderhoud gebouwen	2.405	275	-334	2.347	275	-235	2.387
Groot onderhoud wegen	731	0	0	731	0	0	731
Egalisatie van kosten	3.339	376	-334	3.382	376	-235	3.523
Afvalstoffenheffingen	995	0	-220	775	0	-75	700
Gemeentelijke rioleringsplan	12.058	1.338	-2.626	10.770	1.554	-4.403	7.921
Investering stedelijke vernieuwing	31	0	0	31	0	0	31
Van derden ontvangen middelen	13.084	1.338	-2.846	11.576	1.554	-4.478	8.653
Bovenwettelijk verlot	478	75	0	553	75	0	628
Niet actief personeel en wethouders	2.974	14	-303	2.686	14	-226	2.474
Liquidatie Permar	32	0	0	32	0	0	32
Verplichtingen en risico's	3.484	89	-303	3.270	89	-226	3.133
totaal	19.907	1.804	-3.482	18.229	2.020	-4.940	15.309

EMU-saldo

- De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) stelt dat de decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning leveren bij het streven om te voldoen aan de Europese begrotingsdoelstellingen.
- Als gevolg hiervan geven gemeenten in hun begroting inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo.
- Het verwachte verloop van het EMU-saldo is hieronder opgenomen.
- De komende jaren verwachten wij een overschrijding van het EMU-saldo. Dit wordt veroorzaakt door een aantal grote investeringen in met name onderwijshuisvesting, brandweerposten, sporthallen en gymzalen, wegen en riolering.

Bedragen x € 1.000

EMU-saldo	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-3.723	-139	2.156	-3.245	-2.712
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	5.590	5.031	10.408	20.099	7.431
3. (+) Mutatie voorzieningen	773	-1.678	-2.920	-2.225	152
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-8.540	-6.848	-11.172	-25.569	-9.991

Geraamde baten en lasten per taakveld

- Op grond van artikel 66 en 71 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn, ten gunste van betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid, taakvelden ingevoerd (indeling die wordt gebruikt voor rapportage aan het CBS).
- Een taakveld is een eenheid waarin de programma's worden onderverdeeld.
- In de begroting en jaarrekening wordt een totaaloverzicht met geraamde (begroting) dan wel gerealiseerde (jaarrekening) baten en lasten per taakveld opgenomen (art. 7 BBV).
- Tevens geeft dit overzicht het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld.

Geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
0.1 Bestuur	1.429	1.429	1.429	1.429
Lasten	1.429	1.429	1.429	1.429
Baten				
0.2 Burgerzaken	217	198	198	198
Lasten	758	778	778	778
Baten	-541	-580	-580	-580
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	228	227	227	216
Lasten	431	430	429	419
Baten	-203	-203	-203	-203
0.4 Overhead	15.881	15.803	16.399	16.369
Lasten	16.252	16.173	16.769	16.739
Baten	-370	-370	-370	-370
0.5 Treasury	-1.246	-951	-920	-871
Lasten	1.312	1.728	2.158	2.358
Baten	-2.558	-2.679	-3.078	-3.229
0.61 OZB woningen	-7.162	-7.416	-7.646	-7.859
Lasten	99	99	99	99
Baten	-7.261	-7.515	-7.745	-7.958
0.62 OZB niet-woningen	-3.266	-3.381	-3.484	-3.580
Lasten				
Baten	-3.266	-3.381	-3.484	-3.580
0.64 Belastingen overig	219	328	328	328
Lasten	437	437	437	437
Baten	-218	-110	-110	-110
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	-61.686	-63.956	-60.893	-63.085
Lasten				
Baten	-61.686	-63.956	-60.893	-63.085
0.8 Overige baten en lasten	3.513	6.389	8.673	11.247
Lasten	3.513	6.389	8.673	11.247
Baten				
0.10 Mutaties reserves	-139	2.155	92	363
Lasten	1.181	3.029	789	1.012
Baten	-1.320	-873	-697	-649
0.11 Res. v.de rek. van baten lasten	4	2	-3.337	-3.076
Lasten				
Baten	4	2	-3.337	-3.076
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.505	2.503	2.504	2.503
Lasten	2.505	2.503	2.504	2.503
Baten				
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.096	1.096	1.095	1.095
Lasten	1.096	1.096	1.095	1.095
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	5.035	5.035	5.160	5.354
Lasten	5.216	5.234	5.358	5.552

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Baten	-181	-198	-198	-198
2.2 Parkeren	1	1	1	1
Lasten	28	28	28	28
Baten	-27	-27	-27	-27
2.5 Openbaar vervoer	33	33	33	33
Lasten	84	84	84	84
Baten	-51	-51	-51	-51
3.1 Economische ontwikkeling	346	287	287	287
Lasten	346	287	287	287
Baten				
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	62	61	61	61
Lasten	74	73	73	73
Baten	-12	-12	-12	-12
3.4 Economische promotie	-336	-345	-345	-345
Lasten	247	247	247	247
Baten	-583	-592	-592	-592
4.2 Onderwijshuisvesting	2.008	-3	2.090	2.143
Lasten	2.362	2.941	2.509	2.561
Baten	-354	-2.943	-419	-418
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	900	900	900	900
Lasten	1.203	1.203	1.203	1.203
Baten	-303	-303	-303	-303
5.1 Sportbeleid en activering	201	164	164	164
Lasten	361	324	315	165
Baten	-160	-160	-151	-1
5.2 Sportaccommodaties	2.071	2.065	2.075	2.074
Lasten	2.190	2.184	2.194	2.193
Baten	-119	-119	-119	-119
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	481	329	329	328
Lasten	581	389	389	388
Baten	-100	-60	-60	-60
5.4 Musea	136	136	136	136
Lasten	136	136	136	136
Baten				
5.5 Cultureel erfgoed	54	34	34	34
Lasten	54	34	34	34
Baten				
5.6 Media	759	759	759	759
Lasten	759	759	759	759
Baten				
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.528	2.510	2.514	2.470
Lasten	2.577	2.539	2.543	2.499
Baten	-49	-29	-29	-29
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.027	2.936	2.959	2.961
Lasten	6.063	3.470	3.471	3.421
Baten	-3.037	-534	-511	-459

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzienin	947	947	947	947
Lasten	947	947	947	947
Baten				
6.3 Inkomensregelingen	3.389	3.389	3.373	3.373
Lasten	12.426	12.426	12.410	12.410
Baten	-9.037	-9.037	-9.037	-9.037
6.4 WSW en beschut werk	2.244	2.195	2.108	2.051
Lasten	2.574	2.525	2.438	2.381
Baten	-330	-330	-330	-330
6.5 Arbeidsparticipatie	1.279	1.314	1.342	1.342
Lasten	1.279	1.314	1.342	1.342
Baten				
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.048	1.048	1.048	1.048
Lasten	1.048	1.048	1.048	1.048
Baten				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	182	17	11	9
Lasten	182	17	11	9
Baten				
6.71b Begeleiding (WMO)	7.691	8.143	7.689	7.689
Lasten	7.691	8.143	7.689	7.689
Baten				
6.71c Dagbesteding (WMO)	311	311	311	311
Lasten	311	311	311	311
Baten				
6.71d Overige maatwerkarrangementen	44	44	44	44
Lasten	279	279	279	279
Baten	-235	-235	-235	-235
6.72a Jeugdhulp begeleiding	1.664	1.664	1.664	1.664
Lasten	1.664	1.664	1.664	1.664
Baten				
6.72b Jeugdhulp behandeling	4.538	3.761	2.399	2.290
Lasten	4.538	3.761	2.399	2.290
Baten				
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	266	266	266	266
Lasten	266	266	266	266
Baten				
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf over	157	157	157	157
Lasten	157	157	157	157
Baten				
6.73a Pleegzorg	433	433	433	433
Lasten	433	433	433	433
Baten				
6.73b Gezinsgericht	512	512	512	512
Lasten	512	512	512	512
Baten				
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.633	1.633	1.633	1.633

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	1.633	1.633	1.633	1.633
Baten				
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zond	1.966	1.966	1.966	1.966
Lasten	1.966	1.966	1.966	1.966
Baten				
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	98	98	98	98
Lasten	98	98	98	98
Baten				
6.74c Gesloten plaatsing	80	80	80	80
Lasten	80	80	80	80
Baten				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-71	184	-265	-568
Lasten	511	521	1.150	1.704
Baten	-582	-337	-1.415	-2.272
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenop	99	99	99	99
Lasten	109	109	109	99
Baten	-10	-10	-10	
6.82a Jeugdbescherming	313	313	313	313
Lasten	313	313	313	313
Baten				
6.82b Jeugdreclassering	116	116	116	116
Lasten	116	116	116	116
Baten				
7.1 Volksgezondheid	1.396	1.378	1.377	1.377
Lasten	1.696	1.679	1.592	1.377
Baten	-301	-301	-215	
7.2 Riolering	-1.589	-1.634	-1.634	-1.635
Lasten	6.487	8.322	7.884	5.573
Baten	-8.075	-9.955	-9.519	-7.209
7.3 Afval	-1.118	-1.140	-1.140	-1.140
Lasten	3.519	3.518	3.514	3.502
Baten	-4.637	-4.658	-4.654	-4.642
7.4 Milieubeheer	853	1.080	1.062	999
Lasten	1.721	1.708	1.691	1.628
Baten	-868	-628	-629	-629
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	121	92	93	93
Lasten	441	442	443	443
Baten	-321	-351	-351	-351
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.042	980	870	820
Lasten	1.063	1.001	891	841
Baten	-21	-21	-21	-21
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	256	106	106	106
Lasten	3.759	3.016	358	358
Baten	-3.502	-2.910	-252	-252
8.3 Wonen en bouwen	1.206	1.123	1.102	871
Lasten	1.792	1.733	1.733	1.522

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Baten	-586	-610	-631	-651
Totaal	0	0	0	0

Taakveld 0.61 OZB woningen/ 0.62 OZB- niet woningen

De splitsing tussen OZB woningen en niet-woningen zal gemaakt worden als de bedragen van de leges bekend zijn voor volgend jaar.

De kwijtscheldingen belastingen zijn onder 6.3 Inkomensregeling gerubriceerd.

Verdelingsprincipe taakvelden aan programma's

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
01 Samenleving	42.511	42.023	40.090	40.039
0.2 Burgerzaken	-8	-8	-8	-8
Lasten				
Baten	-8	-8	-8	-8
0.10 Mutaties reserves	148	1.975	261	630
Lasten	229	2.103	346	726
Baten	-81	-127	-84	-96
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.505	2.503	2.504	2.503
Lasten	2.505	2.503	2.504	2.503
Baten				
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.026	1.026	1.025	1.024
Lasten	1.026	1.026	1.025	1.024
Baten				
2.2 Parkeren				
Lasten	23	23	23	23
Baten	-23	-23	-23	-23
4.2 Onderwijshuisvesting	2.008	-3	2.090	2.143
Lasten	2.362	2.941	2.509	2.561
Baten	-354	-2.943	-419	-418
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	885	885	885	885
Lasten	1.188	1.188	1.188	1.188
Baten	-303	-303	-303	-303
5.1 Sportbeleid en activering	201	164	164	164
Lasten	361	324	315	165
Baten	-160	-160	-151	-1
5.2 Sportaccommodaties	1.918	1.912	1.922	1.921
Lasten	2.037	2.031	2.041	2.040
Baten	-119	-119	-119	-119
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	108	108	108	108
Lasten	148	108	108	108
Baten	-40			
5.6 Media	739	739	739	739
Lasten	739	739	739	739
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	2.923	2.933	2.956	2.958
Lasten	5.960	3.467	3.467	3.417
Baten	-3.037	-534	-511	-459
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzienin	905	905	905	905
Lasten	905	905	905	905
Baten				
6.3 Inkomensregelingen	3.154	3.154	3.138	3.138
Lasten	12.191	12.191	12.175	12.175
Baten	-9.037	-9.037	-9.037	-9.037
6.4 WSW en beschut werk	2.244	2.195	2.108	2.051

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	2.574	2.525	2.438	2.381
Baten	-330	-330	-330	-330
6.5 Arbeidsparticipatie	1.279	1.314	1.342	1.342
Lasten	1.279	1.314	1.342	1.342
Baten				
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.048	1.048	1.048	1.048
Lasten	1.048	1.048	1.048	1.048
Baten				
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	182	17	11	9
Lasten	182	17	11	9
Baten				
6.71b Begeleiding (WMO)	7.691	8.143	7.689	7.689
Lasten	7.691	8.143	7.689	7.689
Baten				
6.71c Dagbesteding (WMO)	311	311	311	311
Lasten	311	311	311	311
Baten				
6.71d Overige maatwerkarrangementen	44	44	44	44
Lasten	279	279	279	279
Baten	-235	-235	-235	-235
6.72a Jeugdhulp begeleiding	1.664	1.664	1.664	1.664
Lasten	1.664	1.664	1.664	1.664
Baten				
6.72b Jeugdhulp behandeling	4.538	3.761	2.399	2.290
Lasten	4.538	3.761	2.399	2.290
Baten				
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	266	266	266	266
Lasten	266	266	266	266
Baten				
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf over	157	157	157	157
Lasten	157	157	157	157
Baten				
6.73a Pleegzorg	433	433	433	433
Lasten	433	433	433	433
Baten				
6.73b Gezinsgericht	512	512	512	512
Lasten	512	512	512	512
Baten				
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	1.633	1.633	1.633	1.633
Lasten	1.633	1.633	1.633	1.633
Baten				
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zond	1.966	1.966	1.966	1.966
Lasten	1.966	1.966	1.966	1.966
Baten				
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verbl	98	98	98	98
Lasten	98	98	98	98

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Baten				
6.74c Gesloten plaatsing	80	80	80	80
Lasten	80	80	80	80
Baten				
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-71	184	-265	-568
Lasten	511	521	1.150	1.704
Baten	-582	-337	-1.415	-2.272
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenop	99	99	99	99
Lasten	109	109	109	99
Baten	-10	-10	-10	
6.82a Jeugdbescherming	313	313	313	313
Lasten	313	313	313	313
Baten				
6.82b Jeugdreclassering	116	116	116	116
Lasten	116	116	116	116
Baten				
7.1 Volksgezondheid	1.396	1.378	1.377	1.377
Lasten	1.696	1.679	1.592	1.377
Baten	-301	-301	-215	
02 Omgeving	9.468	9.256	9.192	8.933
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	-42	-42	-42	-42
Lasten	5	5	5	5
Baten	-46	-46	-46	-46
0.10 Mutaties reserves	-332	-132	-175	-240
Lasten	266	270	91	-66
Baten	-598	-403	-266	-174
1.2 Openbare orde en veiligheid	70	70	70	70
Lasten	70	70	70	70
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	5.035	5.035	5.160	5.354
Lasten	5.216	5.234	5.358	5.552
Baten	-181	-198	-198	-198
2.2 Parkeren	1	1	1	1
Lasten	5	5	5	5
Baten	-4	-4	-4	-4
2.5 Openbaar vervoer	33	33	33	33
Lasten	84	84	84	84
Baten	-51	-51	-51	-51
3.1 Economische ontwikkeling	346	287	287	287
Lasten	346	287	287	287
Baten				
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	62	61	61	61
Lasten	74	73	73	73
Baten	-12	-12	-12	-12
3.4 Economische promotie	247	247	247	247
Lasten	247	247	247	247

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Baten				
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	15	15	15	15
Lasten	15	15	15	15
Baten				
5.2 Sportaccommodaties	153	153	153	153
Lasten	153	153	153	153
Baten				
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	373	221	221	220
Lasten	433	281	281	280
Baten	-60	-60	-60	-60
5.4 Musea	136	136	136	136
Lasten	136	136	136	136
Baten				
5.5 Cultureel erfgoed	54	34	34	34
Lasten	54	34	34	34
Baten				
5.6 Media	20	20	20	20
Lasten	20	20	20	20
Baten				
5.7 Openbaar groen en recreatie	2.528	2.510	2.514	2.470
Lasten	2.577	2.539	2.543	2.499
Baten	-49	-29	-29	-29
7.2 Riolering	-1.589	-1.634	-1.634	-1.635
Lasten	6.487	8.322	7.884	5.573
Baten	-8.075	-9.955	-9.519	-7.209
7.3 Afval	-1.118	-1.140	-1.140	-1.140
Lasten	3.519	3.518	3.514	3.502
Baten	-4.637	-4.658	-4.654	-4.642
7.4 Milieubeheer	853	1.080	1.062	999
Lasten	1.721	1.708	1.691	1.628
Baten	-868	-628	-629	-629
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	121	92	93	93
Lasten	441	442	443	443
Baten	-321	-351	-351	-351
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.042	980	870	820
Lasten	1.063	1.001	891	841
Baten	-21	-21	-21	-21
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	256	106	106	106
Lasten	3.759	3.016	358	358
Baten	-3.502	-2.910	-252	-252
8.3 Wonen en bouwen	1.206	1.123	1.102	871
Lasten	1.792	1.733	1.733	1.522
Baten	-586	-610	-631	-651
03 Organisatie	17.934	17.758	18.048	17.985
0.1 Bestuur	1.429	1.429	1.429	1.429
Lasten	1.429	1.429	1.429	1.429

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Baten				
0.2 Burgerzaken	225	206	206	206
Lasten	758	778	778	778
Baten	-533	-572	-572	-572
0.4 Overhead	15.881	15.803	16.399	16.369
Lasten	16.252	16.173	16.769	16.739
Baten	-370	-370	-370	-370
0.10 Mutaties reserves	253	275	-31	-64
Lasten	374	343	40	40
Baten	-120	-68	-71	-104
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	104	4	4	4
Lasten	104	4	4	4
Baten				
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzienin	42	42	42	42
Lasten	42	42	42	42
Baten				
04 Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en vpb	-69.913	-69.038	-63.993	-63.881
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	270	268	268	258
Lasten	427	425	425	415
Baten	-157	-157	-157	-157
0.5 Treasury	-1.246	-951	-920	-871
Lasten	1.312	1.728	2.158	2.358
Baten	-2.558	-2.679	-3.078	-3.229
0.61 OZB woningen	-7.162	-7.416	-7.646	-7.859
Lasten	99	99	99	99
Baten	-7.261	-7.515	-7.745	-7.958
0.62 OZB niet-woningen	-3.266	-3.381	-3.484	-3.580
Lasten				
Baten	-3.266	-3.381	-3.484	-3.580
0.64 Belastingen overig	219	328	328	328
Lasten	437	437	437	437
Baten	-218	-110	-110	-110
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	-61.686	-63.956	-60.893	-63.085
Lasten				
Baten	-61.686	-63.956	-60.893	-63.085
0.8 Overige baten en lasten	3.513	6.389	8.673	11.247
Lasten	3.513	6.389	8.673	11.247
Baten				
0.10 Mutaties reserves	-208	38	38	38
Lasten	313	313	313	313
Baten	-521	-275	-275	-275
3.4 Economische promotie	-583	-592	-592	-592
Lasten				
Baten	-583	-592	-592	-592
6.3 Inkomensregelingen	235	235	235	235

Taakveld BBV (bedragen * € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Lasten	235	235	235	235
Baten				
Totaal	0	0	3.337	3.076

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

- De genoemde lasten en baten per programma resulteren in een uitgavenpost die gedekt wordt door de algemene dekkingsmiddelen.
- Deze algemene dekkingsmiddelen zijn, in tegenstelling tot de bij de programma's genoemde baten, vrij in te zetten binnen de begroting.
- Daarnaast is in de begroting een niet programmagebonden bedrag apart gezet voor onvoorzien uitgaven.
- In de volgende tabel is weergegeven welke lasten de uitvoering van de programma's per saldo met zich meebrengen en welke algemene dekkingsmiddelen hier tegenover staan:

Saldo lasten en baten (bedragen * € 1.000)	
Programma's	
01 Samenleving	-42.511
02 Omgeving	-9.468
03 Organisatie	-17.934
Subtotaal	-69.913
4E VPB	
4D Onvoorzien	-95
Subtotaal	-95
Totaal	-70.008
Dekkingsmiddelen	
4A Algemene uitkering	61.686
4B Belastingen	10.557
4C Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.234
Subtotaal	70.008
Saldo begroting	0

Voor de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: De inkomsten uit de Algemene uitkering zijn op basis van de mei- en septembercirculaire 2023 zoals weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
Inkomsten Algemene uitkering	61.317	56.925

De belastingen die de gemeente int zijn:

- OZB voor eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van niet-woningen;
- toeristenbelasting;
- hondenbelasting;
- reclamebelasting;

De begrote inkomsten per belastingsoort zijn weergegeven in de volgende tabel.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	2024	2023
OZB eigenaren	9.289	7.645
OZB gebruikers	1.248	1.027
Totaal OZB	10.537	8.672
Hondenbelasting	109	158
Toeristenbelasting	583	675
Reclamebelasting	59	59
Totaal	11.288	9.564

Naast de inkomsten zijn er ook uitgaven met betrekking tot heffing en invordering van € 397.000, kwijtscheldingen van € 235.000 en uitvoering wet WOZ van € 99.000.

Voor meer informatie over de tariefstelling voor deze belastingen en de uitgangspunten die daarbij worden gehanteerd wordt verwezen naar paragraaf 1 Lokale heffingen.

Behalve de hiervoor genoemde algemene dekkingsmiddelen zijn er nog een aantal algemene dekkingsmiddelen opgenomen in de begroting. In deze paragraaf worden genoemd:

- de dividenden die we als gemeente ontvangen;
- het saldo van de rentebaten en -lasten (financieringsfunctie);
- overige algemene dekkingsmiddelen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dividenden

De inkomsten die we als gemeente ontvangen uit dividenden zijn gering. De belangrijkste dividenden zijn afkomstig van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de Afvalcombinatie De Vallei.

Saldo van de rentebaten- en lasten

Het gebruik van eigen en externe financieringsmiddelen heeft rentelasten en -baten tot gevolg. Deze kosten worden met een vast rentepercentage doorberekend aan de investeringen in de programma's. Uit praktische overwegingen wordt deze zogenaamde 'rekenrente' niet jaarlijks aangepast. Wij rekenen op dit moment met een rekenrente van 2,00%. Door de lage rentekosten op kort geld op dit moment, zijn de werkelijke rentekosten lager. Dit voordeel komt tot uitdrukking bij de algemene dekkingsmiddelen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige dekkingsmiddelen bestaan uit onder andere de bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen, stelposten voor loon- en prijsontwikkeling en vervangingsinvesteringen.

In deze begroting stellen we voor de werkwijze met de stelpost voor loon- en prijsstijgingen te wijzigen. In deze begroting is uitgegaan van het jaarlijks doorrekenen van de inflatie op alle opbrengsten. Daarnaast is de verwachte kostenontwikkeling op alle budgetten doorgerekend. Het gevolg van deze realistische benadering van de begroting is dat de huidige stelpost loon- en prijscompensatie op basis van deze uitgangspunten wordt bepaald.

Mutaties reserves

Binnen de begroting worden onttrekkingen en toevoegingen aan reserves opgenomen. De mutaties voor 2024 zijn opgenomen in de tabellen per programma. Een verloopoverzicht per reserve is opgenomen in de financiële begroting onderdeel balanspositie, reserves en voorzieningen.

Overhead, Vennootschapsbelasting, Onvoorzien + Buffer

Voor een toelichting op deze onderdelen wordt verwezen naar de betreffende onderdelen.

Beleidsindicatoren en kengetallen:

	2019	2020	2021	2022	2023
Woonlasten éénpersoonshuishouden (BBV)	€ 709	€ 757	€ 873 NL: € 733	951	970
Woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV)	€ 888	€ 956	€ 1.090 NL: € 810	1.170	1.211
Gem. WOZ-waarde woningen (BBV) (in €)	282.000 NL: 250.000	299.000 NL: 271.000	315.000 NL: 290.000	338.000 NL: 317.000	404.000 NL: 369.000
Demografische druk (BBV)	91,5%	91,6%	91,1% NL: 70,1%	91,1 NL: 70,3	91 NL: 70,3

nb = (nog) niet bekend

Overhead

- Naar aanleiding van het 'Besluit houdende de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV; 5 maart 2016)' wordt in het programmaplan een apart overzicht opgenomen van de kosten van de overhead.
- Op deze wijze krijgt uw raad meer inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten.
- In de programma's worden de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.
- De definitie van 'overhead' luidt als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.
- De opbouw van de overhead in gemeente Renkum is als volgt:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Saldo van lasten en baten
MT en staf + Leidinggevend primair proces	1.940
Financiën, toezicht en controle	790
Inkoop	83
P&O / HRM	2.206
Juridische zaken	518
Communicatie	560
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	359
Informatievoorziening en automatisering (ICT)	2.215
Facilitaire zaken en Huisvesting	722
DIV	243
Managementondersteuning primair proces	158
Bedrijfsvoering De Connectie	4.713
Overigen*)	1.374
Totaal	15.881

*) lasten uitlooschalen en 'overige personele kosten', zoals opleidingen, teamuitjes, differentiatie in beloning, catering, lidmaatschappen etc.

Toelichting:

- Leidinggevend primair proces: het betreft alle hiërarchische leidinggevenden in het primair proces. Zij hebben een personele verantwoordelijkheid waaronder het voeren van functioneringsgesprekken. Niet: projectleiding en coördinatoren.
- Financiën, toezicht en controle: gericht op de eigen organisatie. Het betreft functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomangement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
- P&O/ HRM: het betreft salarisadministratie, P&O/ HRM advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR control. Het is exclusief opleidingen door P&O gegeven en gericht op de directe uitvoeringspraktijk.
- Inkoop: inclusief aanbesteding en contractmanagement.
- Juridische zaken: het betreft juridische medewerkers die op de bedrijfsvoering afdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling. Niet: afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Niet: juristen die primaire taken verrichten (bijv. vergunningverlening).

- Communicatie m.u.v. klantcommunicatie. Het gaat om zowel interne als externe communicatie. Niet: projectcommunicatie en medewerkers die bij een projectbureau werken.
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning: het betreft bestuursadviseurs en bestuurs-ondersteuner, zijnde de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van B&W. Niet: raadsgriffie (behoort tot facilitering bestuursorganen, taakveld 0.1).
- Informatievoorziening en automatisering (ICT): het betreft medewerkers informatisering en automatisering, systeem- en netwerkbeheer, werkplekondersteuning, helpdesk, ontwikkeling ICT projectmanagement, technisch applicatiebeheer en functioneel applicatiebeheer dat door bedrijfsvoering medewerkers wordt gedaan (het is exclusief functioneel beheer ten behoeve van primaire proces systemen).
- Facilitaire zaken en Huisvesting: inclusief receptie, beveiliging en catering en gebouwenbeheerders.
- DIV: het betreft medewerkers die kaders stellen en richtlijnen ontwikkelen, zich bezighouden met expertise-ontwikkeling, adviseren bij procesinrichting en -aansluitingen op e-depot, DMS inrichten en beheren, zich bezighouden met postregistratie en e-depot, archiefonderzoeken en coördineren (niet zijnde leidinggevende), fysieke en digitale documenten verwerken, vernietigen en overbrengen en fysiek en digitaal archief opbouwen en beheren.
- Managementondersteuning primair proces: het betreft officieel secretariaten, office management en managementassistentie in het primair proces. In onze verdeling zijn er ook diverse "rest-posten" vanuit de lijnafdelingen op deze plek terecht gekomen, die nog nader gecategoriseerd moeten worden.

Bedrijfsvoering De Connectie

Met ingang van 1 juli 2017 wordt een belangrijk deel van onze bedrijfsvoering ondersteund vanuit de Connectie. De Connectie biedt producten en diensten op de volgende terreinen: ICT, inkoop & aanbesteding, facilitaire zaken & frontoffice, documentaire informatievoorziening (DIV), personeels- en salarisadministratie, financiële administratie, verzekeringen, belastingen, basisregistraties en secretariaat. Met uitzondering van de ondersteuning op belastingen, betreft dit producten en diensten die worden gerubriceerd onder de overhead.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 rust een vennootschapsbelastingplicht op winstgevende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. De VpB-last wordt per ondernemingsactiviteit berekend. De eventuele VpB-last dient conform Besluit Begroting en Verantwoording te worden begroot in het Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen. In de begroting nemen we geen aparte post voor vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) op. We verwachten namelijk dat we niet gaan afdragen, met uitzondering van een klein bedrag voor de heffing op de opbrengst van restafval (opbrengst oud papier excl. kosten). Over de ontvangen vergoeding voor oud papier dient de gemeente 1% VPB af te dragen. Het gaat om een bedrag van minder dan € 500. Het totaalbedrag van de Vpb-heffing wordt als één bedrag opgenomen in de staat van baten en lasten.

Overigens kunnen we de werkelijke hoogte van de vennootschapsbelasting in 2024 pas bepalen als de cijfers en de feitelijke omstandigheden bekend zijn. Alleen ondernemingsactiviteiten binnen de gemeente komen in aanmerking voor de vennootschapsbelastingplicht. Die activiteiten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- deelname aan het economisch verkeer;
- winstoogmerk of vermogensoverschotten.

Indien één van deze drie eisen ontbreekt, is geen sprake van een onderneming. De gemeente is alsdan in zoverre niet onderworpen aan de Vpb.

Het grondbedrijf is één van de risicoclusters waarover de gemeente Vpb verschuldigd is. Wanneer de gemeente duurzaam winst behaalt met haar grondbedrijf activiteiten, dan moet over die winst belasting worden betaald. In de afgelopen jaren is steeds op basis van een quick-scan vastgesteld dat de gemeente geen duurzame winst behaalt op haar exploitaties.

Een ander risico zijn de reclameactiviteiten en daarop volgend de laadpalen. Reclameactiviteiten bestaan uit het uitwerken en evalueren van reclamebeleid, het aangaan en uitvoeren van overeenkomsten met reclame-exploitanten en aanverwante werkzaamheden. Tot op heden zijn er 2 gelijktijdige rechtszaken geweest. Rechtbank Den Haag stelde de belastingdienst in haar gelijk terwijl Rechtbank Gelderland de gemeente in die casus in haar gelijk stelde. Conclusie: Gemeenten alleen vpb-plichtig bij winst reclameactiviteiten. Mijn inziens zal dezelfde conclusie voor laadpalen gelden. Er loopt nog een derde rechtszaak inzake reclameactiviteiten.

De fiscale gevolg van project Moviera zijn afgestemd met de Belastingdienst. De belastingdienst is uiteindelijk akkoord gegaan met de zienswijze van Gemeente Renkum, die daarvoor de hulp had ingeschakeld van Fiscaliade. Voorwaarde is wel dat een soortgelijke casus niet binnen x jaar mag plaatsvinden, anders kan je niet spreken van een incidenteel resultaat en is er wel degelijk sprake van de hierboven genoemde 3 criteria.

Onvoorzien

- Op basis van artikel 4 van de Financiële verordening 2021 bedraagt de post onvoorzien die in deze begroting is opgenomen € 95.000.
- Onvoorziene uitgaven die zich in de loop van het begrotingsjaar voordoen, kunnen door het college ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Daarbij moet worden voldaan aan de voorwaarde dat het een onvoorziene en onuitstelbare en onvermijdbare gebeurtenis betreft.
- Structurele onvoorziene uitgaven kunnen alleen het eerste jaar ten laste van de stelpost worden gebracht.
- Deze uitgaven zullen dus in het volgende begrotingsjaar meegenomen moeten worden in de begroting.